

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TARİH DEFTERİ

2018
KPSS

" Aile Arasında "

" Sen kiminle
dans ediyorsun ? "

T2LE

TARİH
DEFTERİ

2018
Kp22

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

"Türk" Adının Anlamları

Wombery → Türemek
Doerfer → Devlete bağlı halk
Kasgarlı mahmut → Olgunluk çağı
Ziya Gökalp → Töre, kanun, nizam sahibi
Çin yıllıkları → mişfer
Diğer → Güle, kuvvetli, terkedilmiş

Orta Asya Kültür merkezleri

Anav : En eski kültür merkezi
Afenosyova : En eski Türk kültür merkezi
Kelteminav : Yerleşik yaşam görülmüştür.
Karasuk : İlk kez demir işlendi.
Tazar : En gelişmiş kültür merkezi
Andronova : Türklerin atalarının yaşadığı kültür merkezi

Türk Göçlerinin Nedenleri

- * Boylar arası mücadele
- * Hayvan hastalıkları
- * Yeni yerler görme isteği
- * Türk çahan hakimiyeti iddiası
- * Çin ve moğol baskısı (dış neden)
- * Kuraklık
- * Hızlı nüfus artışı ve kaynakların hızla tükenmesi

Türk Göçlerinin Sonuçları

- * Yeni devletler kuruldu
- * Kültür alışverişi yaşandı
- * Türk tarihinin bir bütün içinde incelenmesi zorlaştı.

NOT

İlk bilinen Türk boyu İskitler
İlk bilinen Türk devleti Asya Hun Devleti

İSKİTLER (SAKALAR)

Bilinen ilk hükümdarı Alper Tunga
Tomris Hatun + Amazon kadınlar
Atı evcilleştirdiler ve bir savaş aracı olarak ilk kez kullandılar.
Demir ve bakır işlemeciliğinde üstlendiler. (Bazıların Kuyumcuları)
Hayvan üslubu ve balbal adı verilen taşlar diktiler.

ASHA (BÜYÜK) HUN DEVLETİ'NİN GÜÇLÜ DÖNEMİ TALEMLERİ

Orta Asya'daki tüm Türk boylarını bir araya getirir.
Bilinen ilk hükümdarı Toğan
Baskenti Ötügen (Toprak Ana)
En önemli hükümdarı Metehan

- Mete defalarca Çin'i yenmesine rağmen asimile olmamak için topraklarına katmamış, vergiye bağlamıştır.
- İlk Türk - Çin Antlaşması: "Kuzey Şansı Antlaşması"
- Kiok zamanından itibaren Çin'in yaşam tarzına ahenk başlar.

Hobanyeh zamanında Çin'e bağlanma fikri gündeme geldi. Ancak kardeşi **Çişi** bunu alçaklık olarak nitelendirirdi.

"İstiklali paha etmeyi gülsü ve alçaklık olarak bulurum."

KAVİMLER GÜCÜNÜN SONUÇLARI

- * İlk çığ sona erdi, Orta Çığ başladı.
- * Roma imp. 2'ye ayrıldı.
- * Avrupa Hun Devleti kuruldu.
- * Feodalite (derebeylik) ortaya çıktı.

- * Hristiyanlık yayıldı, kilise güçlendi.
- * Skolastik düşünce önem kazandı.
- * Avrupa'nın bugünkü milletleri ortaya çıktı.

AVRUPA HUN DEVLETİ

Kurucusu Balamir

Uldiz zamanında Anadolu'ya ayak basıldı.

"İstersen Güneş'in battığı her yeri zapt edebilirim"

En parlak zamanı Attila'dır.

Atilla'nın Romayı Almaktan Vazgeçmesinin Nedenleri

Papa 1. Leo'nun ricası

Roma'nın Hristiyanlarca kutsal kabul edilmesi

Batı Roma'nın gücünü kırılganlaştıranması

Doğuda Sasaniler üzerine sefer yapmak istemesi

NOT

ATILLA'nın İnvantarı

- Cesur kâşiflerin ependisi
- Flogellum Dei (Tanrı'nın kurbacı)
- Etzel (Nibelungen Destanında)

AVRUPA'DA KURULAN VEYA AVRUPA'YA GÖÇ EDEN DİĞER TÜRK DEVLETLERİ

AVARLAR

Bayan Han kuralı

Hem Orta Asya'da hem de Avrupa'da devlet kurdular

Tarihte Juan Juan Türkleri olarak bilinir

Köktürkler ise Avar olarak nitelendirmişti.

Üzengi: Avrupa'ya taşındılar.

İstanbul'u kuşatan ilk Türk devletidir. (Üst üste 2 kez, Sasaniiler ile birlikte, 619 ve 626'da)

Frank saldırıları sonucunda yıkılmıştır.

UZLAR

Hristiyan Oguzlara denir.

Bizans'ta ücretli askerlik yaptılar

1071 Malazgirt Savaşı sırasında taraf değiştirdiler.

Günümüzde Romanya'nın Dobruca Bölgesi ve Makedonya'da Gagavuz Türkleri olarak yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

PEGENEKLER

Boy halinde yaşarlar.

Bizans'ta ücretli askerlik yaptılar

Malazgirt Savaşı sırasında taraf değiştirdiler.

Birçok hazinenin Pegeneklere ait olduğu ortaya çıktı.

MACARLAR

Günümüz Macaristan'da yaşarlar

Türkoloji Enstitüsü'ne kurmuşlardır.

2008'den itibaren Türk Kurultay'ını düzenlerler

BULGARLAR

İTİL BULGARLARI

İlteriş Han zamanında

İslamiyeti kabul ettiler.

İbni Fadlan Rihle (Yolculuk)

adlı eserinde İtil Bulgarlarından

bahsetmiştir.

TUNA BULGARLARI

Boris Han zamanında Hristiyan oldular.

İlk defa "Han" ünvanı yerine "Çar" kullandılar
(Simon)

HAZARLAR

"müsvitliği" benimseyen tek Türk devletidir

Kürk Yolunu kullanarak zenginleşmişlerdir.

İlk defa Türk tarihinde ücretli askerler aldılar.

Yaşadıkları döneme Hazar Barış Çağı (Pax Hazaria) denildi.

Hazarların içinde yaşayan Müslümanların başlarına Haz adı verilen yöneticiler atadılar.

Günümüzde Polonya'da Karay (Karacay / Karain) Türkleri olarak yaşamalarını sürdürmektedirler.

SİBİRLER

Kelime manası "Yoldan Sapan" demektir.

Sibirya'ya adını verdiler.

KIPÇAKLAR (KUMANLAR)

Kelime manası "sarı saçlı, sarımtırak, öfkeli" anlamına gelir.

Karadeniz'in kuzeyinde yaşadılar (Dest-i Kıpçak)

Altınorda Devleti'nin himayesine girdiler

Eyyübiler ve memlük ordularında görev yaptılar.

St. Pauli Kütüphanesi'nde Türkçe, Farsça ve Latince bir sözlük olan Codex Comenius'u bizlere bıraktılar.

- Oğuzlar ile yaptıkları mücadeleler Nede Korkut Hikayelerine konu olmuştur.
- Ruslar ile yaptıkları mücadeleler Tugar Destanı'na

ORTA ASYA'DA KALAN TÜRK DEVLETLERİ VE BOYLARI

GÖKTÜRKLER

Türk adıyla kurulan ilk Türk devleti

Kurucusu Bumin Kağan (il kağan)

Merkezi Ötüken

En parlak zamanı Mukan Kağan zamanı

NOT

Töbe Kağan zamanında Budizm halka benimsenmiş ve Yapılaşma işi istenmiştir.

Bizans ile karşılıklı elçi göndererek siyasi girişimlerde bulunan ilk devletler.

KUTLUKLAR (2. GÖKTÜRK DEVLETİ)

En parlak dönem → Kıpçak Kaganı

Kurucusu Kutluk Kagan (İlteris : Derleyen)

"Orhun Abideleri" bu devlet zamanında dikilmiştir.

Uygur, Bismil ve Karluk Türkleri tarafından yıkılmıştır.

NOT

Vezir Tonyukuk Batılı tarihçiler tarafından "Türklerin Bismark'ı" olarak adlandırılır. (Apa Tarkan)

NOT

Göktürk kaynaklarında ise Vezir Tonyukuk Apa Tarkan olarak geçmektedir.

UYGURLAR

Kurucusu Kutluk Bilge Kül Kagan

Merkezi Ötügen daha sonra ise Karabalgasun olmuştur.

Yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti

Kelime manası akraba, müttefik anlamına gelir ; Çin kaynaklarında

"Şahin gibi davranan, hücum eden" anlamına gelir.

Bağı Kagan zamanında manihheizme geçtiler

Manihheizm Dini ile Ortaya Çıkanlar

Savaşçılık özellikleri zamanla kaybedildi.

Harf hareketli matbaayı kullandılar

İlk defa kütüphane dusturdular.

İlk defa öğün eğitimi yaptılar

İlk defa şan ve opera, pandemonium kullandılar

Orta oyununu bularak Türk tiyatrosunu temetini attılar

İlk defa kağıt para for kullandılar.

Vasiyetname, velayetname gibi birçok hukuki meseleyi yazıya geçirdiler

Töreleri de yazıya geçirdiler

Nisa adında maden kullandılar

Akupunktur, göz tedavisi ve fisek asısı kullandılar

minyatur ve resim (fresko) sanatlarını ilk defa kullandılar

Türk bankacılık sisteminin temellerini attılar.

Selçuklu ve Osmanlı Devletinin kültürlerinin kaynağını teşkil ettiler.

NOT

moğolların Uygurlara

hitap şekli

BENİM HOCAM'dır.

Uygurlara son veren Kirgizlerdir.

KIRGIZLAR

Günümüzde Kirgizistan Devleti'dir

Yenisey Kitabelerini oluşturmışlardır.

milletlerarası yarışmalar düzenlemişler. (Dünya tarihinde ilk)

manas Destanını oluşturmışlardır.

KARLUKLAR

"İlk Müslüman Türk boyudur."

Kısa süreliğine devlet kurmuşlardır.

Talas Savaşı sırasında Arapların yanında yer alarak savaşı Abbasilerin kazanmasını sağlamışlardır.

Cengiz Han'a itaat eden ilk Türk boyudur.

Karahanlıların kuruluşunda etkili olmuşlardır.

TURGIŞLER

İlk hükümdarı Baga Tarkan

Baga Tarkan kendi adına para bastıran ilk Türk hükümdarıdır.

Hazarlar ile birlikte müslüman Araplara karşı savaşmışlardır. (Sulu Kağan zamanı)

AKHUNLAR (EFTALİTLER)

Sasaniilerde alınan Mazdek Tıyanı'nın bastırılmasını önenti rol oynamışlardır.
Köktürk - Sasani iş birliği sonucu yıkılmışlardır.

TARGAQLAR

Qın'ın kuzeyinde 200 sene varlığını sürdüren Türk devletidir.
Zamanla asimile olmuştur.

BAŞKİETLER (BAŞKUTLAR)

1730'lu yıllarda Rusya'ya bağlanarak kaldılar.
Günümüzde Rusya Federasyonu'nun içinde özerk bir devlet olarak varlığını sürdürmektedir.

OĞUZLAR

Kelime manası "kavim, kalabalık, topluluk" anlamına gelir.

Buyuk Selauklı
Anadolu Selauklı
Osmanlı Devleti'ni

> kuran boydur.

Oğuzların müslüman olanına → Türkmen
Hristiyan olanına → U2 > derin.

KIMEKLER

Hala yaşamlarını sürdüren bir Türk boyudur.

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1) DEVLET YÖNETİMİ

Hükümdarın Görevleri

Ordunun başında sefere çıkma

Adaleti sağlama

Kurultayın kabulüyle töreleri değiştirme (Kurultaya başkanlık yapar)

Agı doyurmak, ıptığı giydirmek (sosyal devlet)

Gök Tanrı'nın Hükümdarı Donattığı Yetkiler

- KUT: Gök Tanrı'nın hükümdara ve sülalesine devleti yönetme yetkileri vermesi
- KÜÇ (GÜÇ): Gök Tanrı'nın hükümdar ve sülalesine verdiği askeri donanımlar
- ÜLLÜŞ (PAH): Gök Tanrı'nın hükümdar ve sülalesine verdiği ekonomik güçtür.

Hükümdarın Ünvan ve Sembolleri

SEMBOL

Otağ	Gadır
Neubet	Davul
Tuğ	Sancak
Kur	Kemer
Berge	Kamçı
Ordu	
Toy	Ziyafet
Kılıç	
Örgin	Taht
Yay	
Kotuz (sorguç)	Hükümdarın
kulağının arkasına taktığı tıy	

UNVAN

Han
Hakan
Yabgu
Kağın
İlteber
İlteriş
İdikut
Kara
İlig
Erkin
Tanyu
Şanyu

İkili Teşkilat

İlk kez ASYA HUNLARI uygulamıştır.
Doğu-batı şeklinde örgütlenmiştir.
Türk devletlerinin yıkılmasında etkili olmuştur.

Kurultay (Toy) (Kengeç)

Gündümüzün BAKANLAR KURULU'dur.
Normal şartlarda senede 2 defa toplanır.
Katılan tüm üyelere "Toygun" adı verilir.
Dini konular da dahil her konu konuşulur.

- ⇒ Hakan, hatun, boy beyleri, komutanlar, han üyeleri, ileri gelenler katılır.
Hakanın isteği ile töreler değiştirilebilir.
Hakan töreye uymazsa görevinden alır ve yeni hakan seçer.

Devlet / Boy

Meclisleri

HAZARLAR	İhtiyarlar meclisi
PEGENEKLER	Komenton
TUNA BULGARLARI	millet meclisi
AVRUPA HUNLARI	Serkinler meclisi
TABGAQLAR	Nazırlar meclisi
OĞUZLAR	Tirnek

Devlet Görevlileri

Apa → Sivil Yönetici
Aygucu (Uge) → Vezir
Tudun → Vergi memuru
Tutuk → Askeri vali
Ağlıg → Hazineedar
Tamgacı (Bitikar) → Yazıcı
Inang (inal - Ataman) → Tigin eğitimsi

Ayıklı → Hekimet
Emari (Otacı) → Doktor (Hekim)
Şad → Hanedan üyesi komutan (ünvanlı tigin)
Buyruk → Bakan
Tigin → Hükümdarın oğlu, prens
Erkin → Oguzlarda hekimdar

2) SOSYAL HAYAT

Anneye Ög, babaya Kang denir
İnceğe kımız
Düğünlere Tören
Halk gençelerine Şölen
Halkın kalbiği qadırlara Yurt adı verilir

Devlet	→	il	} SİRALAMAYI BİL !
Millet	→	Budun (bodun)	
Boy	→	Bod (boy)	
Sülale	→	Orug	
Aile	→	Oğuş	

3) HUKUK

Yazısız hukuk kurallarına Töre denir
Törelere hakanın isteği, kurultayın kararı ile değişir

Değişmez 4 hüküm vardır :

Adalet → Kânilik
Eşitlik → Tuzluk
İnsanlık → İnsanlık
Tiyilik → Uzuluk

Mahkeme başkanına Yargan (Yargıcı) denir
Hapis cezaları 10 gün geçmez
İdam vardır.

4) ORDU

Metehan Türklerde "devletli ordu" kuruldu.
Ayrıca kendisi Onlu Sistemi buldu.

10 kişi → takım → onbaşı
100 kişi → bölük → yüzbaşı
1000 kişi → tabur → binbaşı
10000 kişi → tümen → tümenbaşı

NOT

İslam öncesinde
düşmanın durumunun öğrenilmesi
 amacıyla gönderilen keşif birliğine
YELME adı verilir.

Türklerin Dünyaya Askeri Etkileri:

- Savaş taktikleri
- Et konservesi
- Üzengi
- Çeket ve pantolon
- 10'luk sistem

NOT

Türkler Dünyayı en çok ASKERİ olarak etkilemiştir.

5) Bilim / SANAT / SPOR

A) Bilim

Matematik, tıp, eczacılık ve astronomi yoğun olarak kullanıldı.

TAKVİM

12 Hayvanlı Türk Takvimi
Hicri Takvim
Celali Takvim
Rumi Takvim
Miladi Takvim

ESAS YILI

Güneş yılı
Ay yılı
Güneş yılı
Güneş yılı
Güneş yılı

B) SANAT

Heykeltçilik
Dokumacılık
Gadirecilik
Minyatür
Halıcılık (Paşazade halısı)
madencilik (Altın elbiseli adam)
Resim (Fresco)
Ahşap işlemeciliği

C) SPOR

Güreş (Küreş)
Yaya yarışı (Seğirtme)
Ayak topu (Tepik)
Kayak

Oynanan Oyunlar

Gögen (Gevgan)
Kızbörü
Gökbörü
Cirit
Beyge

6) DİN VE İNANIS

DİNLER

Gök Tanrı
Maniheizm
Budizm
Hristiyanlık
İslamiyet
Müsvilik
Samanizm

Dünyada 3 semavi
dine inanan TEK
MİLLET TÜRKLERDİR.

İNANISLAR

Doğalar kültü
Totemizm (Ongunluk)
Atalar kültü
Yer-Su-Gök Tanrı

Font

Tamu	→	Cehennem
Kült	→	İrâz
Eşük	→	Kefen

2) Bilim / JAHAT / 2008

07/17/2019

Kg → Melodi
Kg → Beste

Kağıt parayı ilk kez
kullanan UYGURLAR

১০৭৬ (২)

71K

milli
alfo

YAZILI ENEBİYAT

- 1) Yenisey Kitabeleri
Kırgızlara aittir.
Türk tarihinin en eski kitabesidir.
- 2) Bigut Yazıtları
Köktenlerin en eski yazıtlarıdır.

3) Orhun Abideleri

Kutluklar zamanında yazıldı.
Günümüzde moğolistan'da bulunur.
Türk tarihinin okunabilen ilk yazılı eseri.
Vezir Topyukuk, Kuttigin ve Bilge Kağan
adına dikildiler.
Orhunca ve Gence yazıldı.
Hükümdar ve halkın karşılıklı görevleri anlatılır.
Çin entrikalarından bahsetmiştir.
Siyasalname özelliği taşımıştır.

ya21512
salesmoje
T92 denir

Orhun Kitabelerini gözen Danimarkalı dilbilimci (filolog) William Thomsen'dir
Gözden ilk kelime "TENGRİ"

- 4) Terhin (Taryat)
5) Karabalasagun
6) Sine - Uzi
7) Mojen - Gur
- Yazıtları → UYGURLAR'a ait

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

TALAS SAVAŞI (751)

Diğer adı: Atık Savaşı

Çin - Abbasi arasında olmuştur.

Karluk Türkleri Abbasiler tarafından yer aldı.

Savaşı Abbasiler kazandı ve Abbasilerin hoş görüşünden etkilenen Karluklar topluca İslamiyete girdi.

Özellikle Uygurların yaptığı sanat eserleri Batıya taşındı.

Kağıt ilk defa Çin dışında Semerkant'ta üretilmiştir.

Semerkant → Şehirlerin Şahı
Buhara → İslamın Roması
Kaşgar → Işıldayan İnci

KARAHANLILAR (İlig Hanlar) (Afrasiyabogulları)

Orta Asya'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti

Kurucusu Kül Bilge Kadir Han

Yönetici ve halkı Türkler > ulusçu
Resmî dilleri Türkçe'dir.

Satuk Buğra Han zamanında İslamiyeti kabul ettiler. (Abdülkerim adını aldı)

Düzenli posta teşkilatını kurdular

RİBAT adı verilen kervansaraylar yaptılar.

Tamgaç Buğra Han zamanında Semerkant Medresesi açıldı.

Dünya tarihinde ilk burslu öğrencilik sistemi başlatıldı.

Bimarhane (akıl hastahanesi) inşa ettiler.

İlk Türk - İslam edebî eserlerini oluşturdular.

GAZNELİLER (Yeminiler Devleti)

Kurulduğu yerden ismini almıştır.

Kurucusu Alp Tigin'dir.

En önemli hükümdarı GAZNELİ MAHMUT'tur.

Gazneli mahmut Hindistan üzerine 17 sefer gerçekleştirdi.

Oğlu Sultan Mesut da 15 sefer yapmıştır.

GAZNELİ MAHMUT

- Pot Kırıcı
- Alemin Aslanı
- Zamanın Yeganesi

En önemlisi
Sumnat Seferi

Dünya tarihinde ilk defa "SULTAN" ünvanını kullanan
GAZNELİ MAHMUT'tur.

Seferlerin ilk 4'üne katılan ve Gazneli Mahmut'un
"Sarayımın en değerli hazinesi" dediği → BİRÜNİ

1035 Nesa

1038 Serah

1040 Dandanakan

GAZNELİ/SELÇUKLU

arasında yapılan
savaşlardır.

Bütün savaşları
Selçuklu kazandı.

- * Büyük Selçuklu kuruldu.
- * Gazneli yıkılma sürecine girdi.

Gaznelileri Gurlular yıkmıştır.

İslamın koruyuculuğunun
ilk temelini atan
GAZNELİLER'dir.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

1040 Dandanakan Savaşı ile İran'da kurulmuştur.
Devletin resmi kurucusu Tuğrul Bey'dir.

İkili teşkilat uygulanmıştır.

Anadoluya kurulmadan önce yurt edinme amaçlı kesif hareketleri düzenlenmiştir.

1048 Pasinler Savaşı (Bizans - BSA)

Gürcü Kralı Liparit esir alındı.

1055 yılında Tuğrul Bey BAĞDAT SEFERİNİ yaptı.

Tam 1058'de de Şii Baveyhoğullarına son verildi.
Bunun sonucunda Doğunun ve Batının hükümdarı ünvanına aldı.

1064 yılında Sultan Alparslan "zaptedilemez" denen Ani Kalesini aldı.
Kendisine Ebul Feth lakabı verildi. (Fethhlerin Babası)

MALAZGİRT SAVAŞININ SONUÇLARI (1071)

Anadolunun kapısı Türklere açıldı.

Anadoluda ilk Türk-İslam devletleri kuruldu.

Türklerin Batıya ilerleyişini hızlandı.

İlk defa bir roman imp. Türklere esir düştü. (Romen Diyojen)

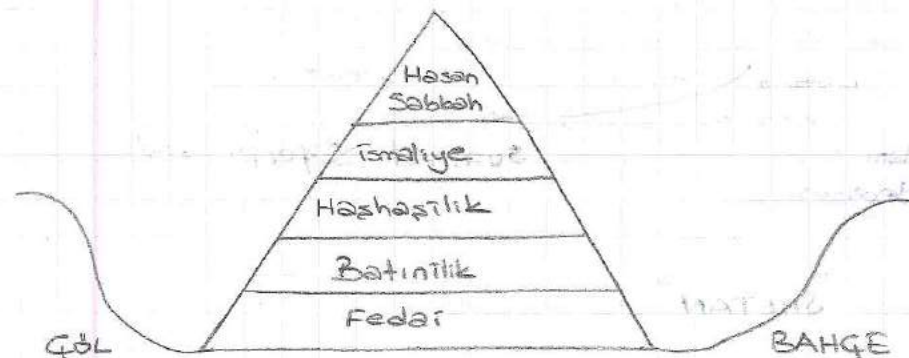
Türkleri tek başına yenemeyeceğini anlayan Bizans, Papa ve Avrupa Dev.
yardım isteyerek Türk-İslam dünyası üzerine HACI SEFERLERİ başlatmıştır.

Malazgirt → Yurttaşın

Mingacekalan → Yurttutan

Büyük Taarruz → Yurtkurtaran

ÖNEMLİ!

Ünlü vezir
NİZAMİLMÜLK
bir suikast sonucu
Batıniler
tarafından
öldürülmüştür.

Büyük Selçuklu Devleti'nin Yıkılma Sebepleri

- * Haşhaşilik hareketi sonucu önemli devlet adamlarının suikastle öldürülmesi
- * Abbasilerin zararlı faaliyetleri
- * Oğuzların devlete küsmesi ve isyan etmesi
- * Taht kavgaları
- * Melik ve atabeylerin bağımsızlık politikaları
- * 1141 yılında moğol kökenli **Karahitaylar** ile yapılan **KATVAN** savaşının kaybedilmesi

MİSİR'DA KURULAN TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

TOLUNOĞULLARI

Kelime manası Dolunay demektir.
Mısır'da kurulan ilk Türk-İslam dev
Abbasilerden ayrılarak kurulmuştur.

Napollon "Tolunoğullarının yaptıklarını yapabilirsek yeterdir" diyerek bugü ile bu devletten bahsetmiştir.

NOT Abbasilerin zayıflamasıyla ortaya çıkan küçük şehir devletlerine **Tevaif-i mülük** denir.

Kurucusu Tolunoğlu Ahmet'tir.
Mısır'ı bağımsız hale getirmiştir.
maristan adı verilen hastahaneler inşa etmiştir.
Herkesin ilaç alabilmesi amacıyla eczaneler açmıştır.
Bu devlete Abbasiler son vermiştir.

İHSİTLER (AKŞİTLER)

Mısır'da kurulan 2. Türk-İslam devletidir.
İhsit "prens veya hükümdar" demektir.
HİCAZ (mekke - medine)'a egemen olan ilk Türk-İslam devleti.
Kurucusu Muhammet bin Togay
Bir Tevaif-i mülük devletidir.
Muhammed bin Togay'a "nur yüzlü, güneş gibi parlak" anlamında **Akşit** unvanı verilmiştir.

Tolunoğulları > Yıkılma sebebi
İhsitler > Yönetici Türk, halk Arap. (Devlet - millet kaynaşması)

EYYÜBİLER

Kurucusu Selahattin Eyyubi (**Kudüs Fatih**)
1187 yılında **Hittin Savaşı** ile Kudüs'ü Haçlılardan geri almıştır.
Müsvi Hekim İbni Meymun bu devlette hizmet etmiştir.
Yapmış oldukları armalar ilerde Avrupa surları tarafından kullanılacaktır.
Eyyübiler'i memluklar yıkmıştır.

MEMLÜKLER (Devlet-i Türkiye)

→ Veraset anlayışının düzensizliği yüzünden 59 kere taht, el değiştirmiştir.

Kelime manası "köle / kölemen" anlamına gelir.

Resmî dilleri

Türkçe ve Arapça

Halifeliği korumuşlardır.

Veraset sistemi farklı olan tek Türk-İslam devletidir. (Emirler → komutan de tahta geçebilir.)

1260 Ayn Calubal > savaşları ile **Mogolları** dünya tarihinde ilk kez durdurmuşlardır.

1516 Mercidabık > seferleri sonucunda **Yavuz Sultan Selim'e** yenilip yıkılmışlardır.

- Kalavun Camii
- Kayıtbay Camii

• Sultan Baybars Camii

> Memlûklerden günümüze kalan önemli eserlerdir.

NOT Mısır'ı en çok kalkanıran devlet Tolunoğulları'dır.

"Tolunoğullarının binde birini bile yapsam bize yeter de artar bile" diyen imparator Fransız NAPOLYON

ANADOLUDA KURULAN İLK TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

Dilmaçoğulları

Bitlis'te kuruldu.
Bitlis Ulu Camii
(Anadolu'nun eşsiz eserlerinden biridir)

Saltuklular

Erzurum ve çevresi
Anadolu'da kurulan ilk Türk-İslam devleti
Kale Camii
• Tepsî minare
• Uç Kumbetler
• Mame Hatun Türbesi
• Micingerd Kalesi
ASD son vermiş

Artuklular

Anadoluda 3 şube şeklinde kurulmuşlardır.
(Harput - D.Bakır - Batman)
Hasankeyf
malabadi Köprüsü
Semânin medresesi
Hatuniye medresesi
Kocahisar Ulu Camii
Necmettin Kiliyesi
Robotik ve sibernetik biliminin kurucusu
"El Cezari" bu devlette yaşamıştır.
Ünlü seyyah **Marco Polo**
il milione (Yolculuk) adlı eserinde Artuklulardan övgüyle bahsetmiştir.

Danışmentliler

Sivas - Tokat - Malatya'da kuruldu.
Kayseri Ulu Camii
Gökür medrese (Yağıbasan)
Anadolu Selçuklu son vermiş

menğücekliler

Divriği ve Erzincan çevresinde kuruldu.
Divriği Ulu Camii
(1985'ten beri)
UNESCO tarafından koruma altındadır.
1921 ve 1939 Erzincan depremleri yüzünden eserleri günümüze ulaşamamıştır.

Gata Devleti

Tamir ve ilçelerinde kuruldu
İlk Türk denizcisi Gata Beydir
1081 yılında kurmuş olduğu donanma günümüzde **Deniz Kuvvetleri Komutanlığı**'nin kuruluş yıldanımı olarak kutlanır.

→ Anadolu'da kurulan ilk medrese
(Niksar / Tokat)

Dünyanın ünlü Fizik alimi **Muaffakîddin Abdellatif**
Erzincan Sarayında (Başvâli) bilime hizmet etmiştir.

ORTA ÇAĞ VE YAKIN DOĞU'DA KURULAN DİĞER TÜRK DEVLETLERİ

AKKOYUNLULAR

Şii karakterli bir devlettir.

Kuran-ı Kerim'i Türkçe'ye çevirdiler.

Nede Korkut hikâyelerini yazılı hale getirdiler

1402 Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı'ya rakip oldular.

1473 Otlukbeli Savaşı ile Fatih'e mağlup oldular.

İsa Savcı, Cebellettin Devrani ve **Ali Kuşçu** bu devlette yetişmişlerdir.

KARAKOYUNLULAR

Sünni yapılıdır.

Osmanlı yanlısı politika izlemişlerdir.

Azerbaycan'ın topraklarında iktidardır.

NOT

Akkoyunlular > Balbal dikme
Karakoyunlular geleneklerini sürdürmüşlerdir.

SAFAVİLER

İran'da kurulan Şii karakterli devlettir.

1514 Çaldıran Savaşı ile Yavuz Sultan Selim'e yenilmişlerdir.

BABÜR İMPARATORLUĞU

1526'da Hindistan'da kuruldu.

Kurucusu Babür Şah

Babür Şah hayatını "**Vekayi (Baburname)**" adlı eserinde toplamıştır.

Cihan Şah eşi münazz (Erzurum / Nurbanu) Sultan için Hindistan'ın Agra kentinde anıtmezar olan **TAC MAHAL'i** yaptırmıştır.

HARZEMŞAHLAR

Büyük Selçuklu'nun varisi olarak kendilerini tanımladılar

Kuruldığı bölgeden ismini aldılar

Otrar Faciasını yaşadılar (Cengiz Han yaptı)

1230 Yassıçimen Savaşı ile Anadolu Selçuklu Devletine mağlup oldular

1231 tarihinde İlhanlılar tarafından yıkıldılar.

TİMUR DEVLETİ

Kendisi Türk, yönettiği ırk Moğol'dur.

Ulug Bey, Ali Kuşçu, Hüseyin Baykara gibi önemli bilim adamlarını yetiştirmiştir.

Ayrıca Gazatay Türkçesinin en büyük şairi sayılan **ALİ ŞİR NEVATİ** de Timur döneminde yetişmiştir.

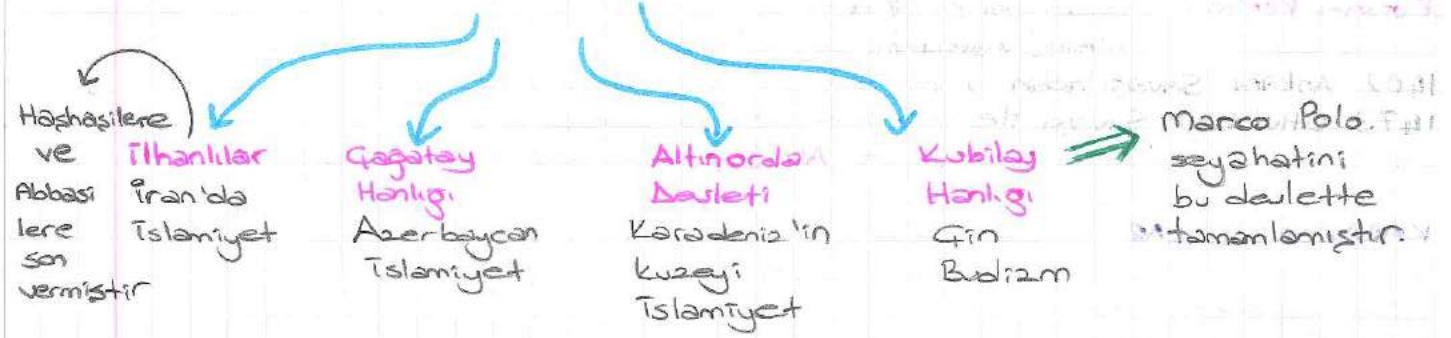
Türk Tarihine Verdiği 2 zarar şunlardır:

1) Altınorda Devleti'ni parçalayarak Rusların güvenmesine ve Karadeniz'e inmesine sebep olmuştur

2) 1402 Ankara Savaşıyla Osmanlı'yı yenip, Osmanlı'nın fetret dönemine girmesine neden olmuştur.

CENGİZ (MOĞOL) İMPARATORLUĞU

Cengiz Han, Türk töresinden ilham alarak **Cengiz Yasaları** anlamına gelen **YASANAME-İ BÜZÜRG**'ü oluşturmuştur.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1) DEVLET YÖNETİMİ

SEMBOL

Otağ (gadır)
Neubet (davul)
Tuğ
Sancak
Kotuz (Sorguç)
Örgin (Taht)
Yay
Mühür
Tiraz (elbise)
Hilaf (hediye)
Qetr (ayetli şemsiye)
Para bastırmak
Hutbe okutmak

LÜNVAN

Han
Hakan
Erkan
İlig
Melik
Padşah
Sultan
Şah
Sultan-ı azam
Bay
(Kağan yok!)

merkezi Yönetim

- 1) Saray (Kapu / Bargâh)
- 2) Hükümet
- 3) Hükümdar

2) SARAY GÖREVLİLERİ

Hares Emiri	Hükümdara suç isteyenleri cezalandırmıştır.
Vekil-i Has	Sarayın tüm işleri ile ilgilenir.
Abdâr	Hükümdarın temizlik işleri ile ilgilenir.
Candâr	Hükümdarı koruyan görevli
Taştâr (Abdâr)	Hükümdarın temizlik işleri (sucı)
Emir-i Ahur	Hükümdarın atlarının bakımından sorumludur.
Emir-i Şikar	Hükümdarın av partilerini düzenler.
Camedâr	Hükümdarın kıyafetleri ile ilgilenir.
Silahdâr	Hükümdarın silahları ile ilgilenir.
Şarapdâr	Hükümdarın içecekleri ile ilgilenir.
Alemdâr	Bayrağı taşıyan görevli
Hansalâr	Hükümdarın sofrası ile ilgilenir.
Gaşnigir	Hükümdarın giyecekleri ile ilgilenir.
Serhenk	Törenleri ve hükümdarın yol güzergâhını düzenler.
Hacip	Hükümdar ve vezirden sonra gelen en yetkili devlet adamıdır. Törenleri düzenler. Elaz kabulünde bulunur. Uygun gördüklerini Divan-ı meazim'e çıkarır. En bilgisine Has Hacip, Ulug Hacip, Hacıbelhuccap Hacıb-i Bozorg denir. Karahanlılarda ise adı Tayangu'dur.

3) DEVLET GÖREVLİLERİ

40901d

Amid	Sivil yönetici.
Amil (İmgâ)	Vergi toplayan kişi.
Uğrus melik	Karahanlılarda vezir denir.
Atabey	Hükümdarın oğlu.
Şihne	Melik eğitmeni.
Muhtesip	Askeri valî.
	Belediye işlerinden sorumludur. (Günümüzdeki zabıta)

Tilk atabey
Nizamülmülk

4) DİVAN-I SALTANAT (BÜYÜK DİVAN)

Karahanlılarda "Meclis-i Ali" denir.
Günümüz Bakanlar Kurulu'dur.
Başkanı Vezir yapar.

DİVAN	GÖREVİ	GÖREVLİSİ
Divan-ı İstifa	→ mali işlerden sorumludur.	→ Müstevfi
Divan-ı Arz	→ Askeri işlerden sorumludur.	→ Emir-i Arz
Divan-ı Tuğra (İnfâ)	→ Yazma işlerinden sorumludur.	→ Tuğraî
Divan-ı İsrâf	→ Denetim yapan divandır.	→ Müsrif-i memalik
Divan-ı Berid	→ Haberleşme - posta işleri.	→ Berid
Niyabet-i Saltanat	→ Hükümdar yokken toplanır.	→ Naip
Divan-ı Mezalim	→ Kadi kararlarına yapılan itirazları sonuçlandırır. Muhtesibin yerine getiremediği kararları inceler. Katipleri aracılığıyla Vakıfları denetler.	→ Sultan

5) HUKUK

Tilk Türk-İslam hukukunun oluşmasında ;
Kökterk, Akhun, Uyğur ve Sasani gelenekleri
İslamın getirdiği esaslar (Şeriat)
Oğuzların kabilecilik anlayışları.

ŞERİ

→ Kadiül
Kudat
bakar.

Evlenme
Boşanma
Miras
Zinâ
Hırsızlık
Dinden dönme (mürted)

ÖRFİ

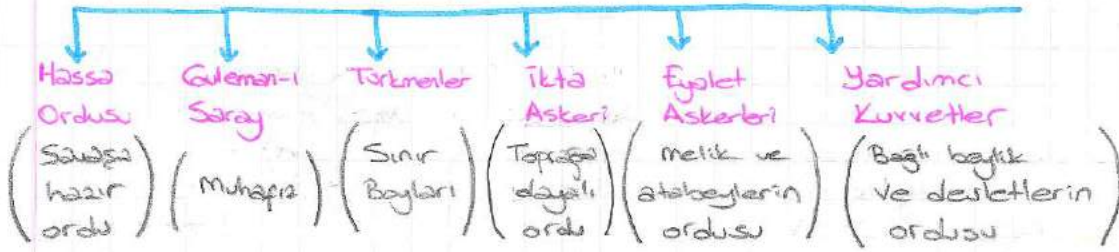
→ Bu davalara
Emir-i Aâd bakar

Sosyal davalar
Güvenlik davaları

NOT

Askeri davalara ise Kadi Leşker
(Kazasker - Kadi asker) bakar.

6) ORDU

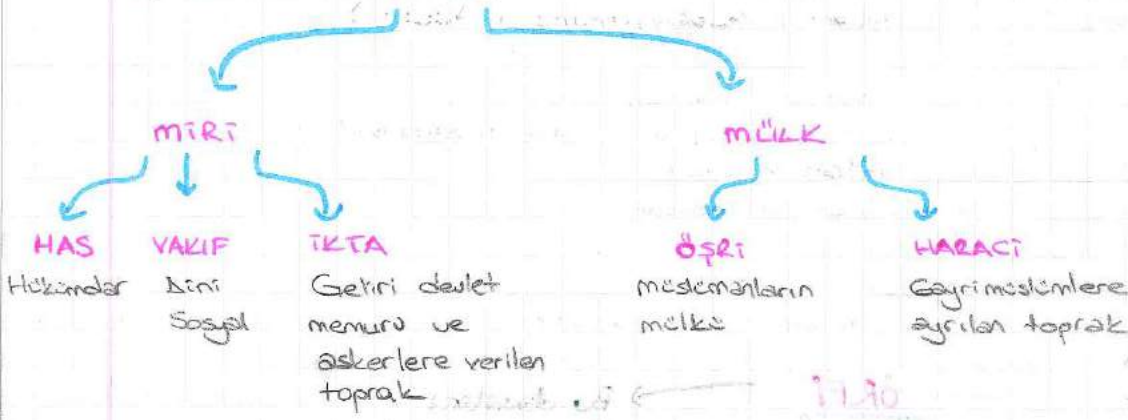
NOT

İslam öncesi ordularına göre ilk Müslüman Türk devletlerinin ordularına getirilen en büyük yenilik GULAM SİSTEMİDİR.

7) SOSYAL HAYAT

İmarathane	Aşevi	Kelliye	Gonellikle cami yerlerindeki toplu yapılar
Tabhane	Misafirhane	Tekke	Din eğretilen yerler
Debbahane	Beri işlenen yer	Zaviye	Din eğretilen küçük yapılar
Kapan	Tek cins malın satıldığı yer	Tutmaq	Türklerin milli yemeği (hamur çorbası)
Bedesten	Her türlü ticari mal satılır	Darülahiye	Hastahane
Sebil	Geçme	Darüssihha	
Türbe	Dini şahsiyetler yatar	Darüssaifa	
Kimbet	Anıt mezar	Maristan	
Arasta	Gargı	Bimaristan	

8) TOPRAK YÖNETİMİ

İkta Sisteminin Faydaları

Toprağın boş kalması engellendi. (Temel Amacı)

Düzenli vergi toplandı.

Memurun ve askerin maaşı ödendi.

Masrafsız bir ordu kuruldu.

Bölgenin güvenliği sağlandı.

İktayı ilk başlatan → Hz. ÖMER

İlk askeri ikta → Selçuklu dönemi

İktanın Osmanlıdaki adı ise → Dirlik

Gulaman Osmanlıdaki karşılığı Pencik Sistemi
Şikirda Pencik yoksa
Devirmeyi işaretler.

9) EĞİTİM

Devlet

Karahanlılar

Danışmentliler

Büyük Selçuklu

Büyük Selçuklu

medrese

Semerkan

Yagibasan

Nisabur

Nizamiye
medreseleri
(16 tanedir)

Özelligi

İlk Türk-İslam medresesi

Anadolunun ilk medresesi

BSD'nin ilk medresesi

İlki Nisaburda Sultan Alparslan zamanında açılmıştır. (Dünyanın ilk üniversitesi sayılır). En entüsü Bağdat'tadır.

Nizamiye medreselerinin Özelligi

Bilim insanı yetiştirmek

Devlet memuru ihtiyacını karşılamak

Zararlı fikir akımlarına karşı fikir ile mücadele etmek

Bilinmesi Gereken Kavramlar

Eser

Yazar

Ciltleyen

Gözetken

meher sanatı

ile uğraşan

Telif

müellif

mücellit

müstensih

Hakkâh

Aklı (Pozitif) Bilimler

Cebir (matematik)

Riyaziye (yüksek matematik)

Hendese (geometri)

Müsellest (trigonometri)

Simya (kimya)

Nücum (astroloji)

Heyet (astronomi)

Nakli (Dini) İlimler

mevazi (Hz. Muhammed'in savaşları anlatılır)

Sünnet (Hz. Muhammed'in davranışları anlatılır)

Hadis (Peygamberimizin sözleri)

Siyer (Peygamberimizin hayatı)

Kur'an-ı Kerim

Arapça / Farsça

Kıraat / Kelam (Allah'ın sözleri)

İslam hukuku

Tefsir / Tercih

NOT

Tefsir ile uğraşana

Fıkıh ile uğraşana

Hadis ile uğraşana

Müfessir

Fakih

Muhaddis

denir.

10) MİMARİ VE SANAT

A) MİMARİ

Dini

medrese

Kumbet

Türbe

Cami

Mescit

Tekke

Zaviye

Sivil

Ev

Gesme

Han

Hamam

Ribat

Kervansaray

Kütüphane

Saray

Askeri

Kışla

Tersane

Kale

Burg

Sur

Garnizon

Nizamiye

Devlet

Karahanlılar

Eserler

Arap Ata Türbesi

Ayşe Bibi Türbesi

Gazneliler

Zafer Kuleleri

Ribat-ı Mahri

Leşker-i Bazaar Cami

Büyük Selçuklu Devleti

Genelde eserleri İran ve Irak coğrafyasında bulunur.

"Cuma" kelimesi BSD'ye ait (Mescid-i Cuma gibi)

Diğarbakır Ulu Cami

B) SANAT

Hat → Bilinen ilk büyük Türk hattatı Amasyalı Yakuttur

Mingatur → Uğraşana Nakkaş veya musavvir denir.
Perspektif kuralına uyulmaz.

Tezhip → Altınlamak, yıldızlamak anlamına gelir.
Kitap içi ve dışı süslemelerde uygulanır.
Uğraşana müzehhip denir.

Diğer sanat dalları → Dokumacılık, Ahşap işleciliği, Sedap
Vitray (cam süsleme sanatı), Ebru
Telkari, malakari, Maden işleciliği

11) İLK TÜRK-İSLAM BİLİM İNSANLARI

FARABİ (Alpharabius)

İlimleri sınıflandırdı.

İslam dünyasında pozitif bilimleri başlattı.

Muallim-i Sani (ikinci öğretmen) olarak bilinir

Dünyanın ilk modern müzik kitabını yazmıştır. (Kanun ve rûbap)

Hava ve ses titreşim olayını bulmuştur.

Birleşmiş milletlerin fikri kurucusu sayılır.

→ El medinetül Fazıla

→ İhsaül Ulûm

→ Kitabül musikî

BİRÜNİ (Alberuni)

Newton'dan yüzyıllar önce yer çekiminin varlığını söylemiştir.

Dünyanın çapını hesaplamıştır, coğrafyacıdır.

Hindistan ile ilgili eser yazmıştır.

→ Asarü'l Bekriye

→ El Kanunül Mesudi

→ Kitabü's Saydeletin

→ Tıp (Eczacılık üzerine yazmıştır)

GAZALİ (Hüccet'ül İslam)

Bağdattaki Nizamiye medreselerinin rektörlüğünü yaptı.

Batınilerle mücadele etti.

Kendisi ayrıca felsefecidir.

Cevahirül Kurân

Tehafütül Felasife

İhyaül Ulumiddin

→ Tıbbın hükümleri

İBNİ SİNA (Avicenna)

Eserleri Avrupa'da ders kitabı olarak okutuldu.

Diğer lakabı "Şeyhül Felasife" yani filozofların şeyhi → "Şeyh el Reris"

Dünyada ilk kez mide ameliyatını yapmıştır.

Farmakolojinin kurucusu kabul edilir.

Kasri meyil ifadesini ilk defa ortaya koymuştur.

Mikrobu tarif etmiştir.

El Kanun-u Fi't Tıp

Kitabüş Şifa

ZEKERİYE ERRAZİ (Razhes)

İbni Sina gibi eserleri Avrupada ders kitabı olarak okutuldu.

Kızamık ve çiçek hastalığı arasındaki farkı ilk ortaya koyan bilim insanıdır.

El Havri Ansiklopedisi

CABİR BİN HAYYAN (Geber)

* Atomun parçalanabileceğini ilk öne süren bilim insanıdır.

Alasimlardan yapay altını elde etti.

Birçok asidi keşfetmiştir.

İlk kez hassas teraziyi kullandı.

* Modern Kimya'nın kurucusudur.

→ Kitabül Kimya

İBNİ NEFS

Küçük kan dolaşımını bulan Romalı Galendir.

Ancak bunu doğru şekilde bulan ise İbni Nefs'dir.

İBNÜL HEYSEM

Görme kitabını yazdı.

Fotoğraf makinesinin mucididir. (Karanlık oda)

Günümüzde Fraşgin ışık bilimi sahada temelde ne görülyorsa ilk ortaya koyandır.

→ Kitabül Menazir

CEZERİ (İbnül İzz)

Robotik ve sibernetik biliminin kurucusudur

Artuklular zamanında bilime hizmet etmiştir

"Robotların babası" olarak adlandırılmıştır.

→ Kitabül Hıyel

İBNİ RÜŞT (Zamanın Volter'i)

Her şeyin önünde AKLI ön plana çıkardı

Aristo'yu Avrupalılara tanıttı.

→ Makale Fi't Mizac

→ Tehafütül Tehafüt (Gelişkilerin Gelişkisi)

HAREZMİ (Algorisma)

Cebirin kurucusudur.

Astronomi ile de uğraşmıştır.

"0 (sıfır)" rakamının yanında ilk kullanandır.

→ Hisabül Cebr vel Mukabele

→ Kitabül muhtasar fi Hisabül Hind

TABERİ

İslam Dünyasının tanınan en büyük tarihçisidir.

ÖMER HAYYAM

Matematikçi ve astronomdur.

2. ve 3. derece denklemleri çözmüştür.

Sultan melikşah'a sunulan Cebelî Takvimini hazırlayan heyetin başkanlığını yapmıştır.

→ Risale Cebr

→ Rubailer

İDRİSİ

Kendisi Coğrafyacıdır.

Batı Avrupa'nın haritasını dünyada aslına uygun çizen ilk kişidir.

Ekvatoru ve kuzey/güney yarım kürelerin varlığını söylemiştir.

12) İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ YAZI, DİL VE EDEBİYATI

Tabgacı
Büğe Han

Yazar	Eser	Özelligi ve Önemi	Kime Sunuldu?
Yusuf Has Hacip	Kutadgu Bilig	Mutluluk veren bilgi, siyasetname İlk Türk-İslam edebî eseri.	Ulug' Kara (Ebu Ali) Büğe Han (Hasan)
Kağarlı Mahmut	Divan-ı Lügati Türk	Etnograf, haritacı, toplumbilimci İlk Türkçe ansiklopedik sözlük İlk Türk dünyası haritasını çizmiş.	Abbasi Halifesi El Muktedir Billah
Edip Ahmet Yıkneki	Atabetül Hakayik	Hakikatlerin esigi, tasavvufi ve ahlaki öğüt kitabıdır.	Emir Sipahsalar
Ahmet Yesevi	Divan-ı Hikmet	"Piri Türkistan" lakabıdır. İlk Türk mutasavvıfıdır. Faydalı bilgiler anlamına gelir.	Satuk Büğe Han
Utbî	Tarih-i Yemin	Gazneliler dönemini anlatan tarih kitabıdır.	Gazneli Mahmut
Sebk Tekin	Pendname	Yaşadıklarını öğüt şeklinde oğulları ve komutanlarına aktardığı eserdir.	_____
Firdausi	Şehname	Biyografik eserdir. Afrasiyab → Alp Er Tunga	Gazneli Mahmut
Ali Şir Nevai	Muhakemetül Lügatiye'n	Gazetay Türkçesinin en büyük gairi Türkçe, Farsça ve Hintçe'den daha zenginlerdir denmiştir.	_____
Nizamîmülk	Siyasetname	Nizamiye medreseleri kuruluşunda etkili oldu. Devletin nasıl yönetileceğini anlattı.	Sultan Melikşah
Ömer Hayyam	Rubailer	Aşk, dünya, ahiret üzerine yazılan şiirlerdir.	_____

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ - (TÜRKİYE SEVGÜSÜ)

1075'te merkez İznik olarak Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulmuştur. I. Haçlı Seferi sonucunda merkez İznik'ten Konya'ya taşındı.

1176'da Bizans ile yapılan **Mıyıskefalon (Komana / Yortutan) Savaşı** kazanıldı ve **Anadolu kesin Türk yurdu** haline geldi. Bu savaştan sonra Batı kaynakları Anadolu'dan "**Türkiye**" diye bahsedecekler.

I. Gıyaseddin Keyhüsrev	Samsun, Antalya	Aldıkları
İzzettin Keykavus	Sinop	yerler
Alaeddin Keykubat	Alaiye (Alanya)	

ASA Zamanında Ticareti Geliştirmek Amacıyla Yapılanlar

- * Sudak
 - * Alaiye
 - * Sinop
 - * Samsun
 - * Antalya
- fethedildi.

- * Vergi oranları %10'dan %2'ye çekildi.
- * Kıbrıs Krallığı ve Venedik Devletiyle ticari anlaşmalar yapıldı.
- * Yol üzerlerine karavansaraylar yapıldı.
- * Dünya tarihinde ilk defa mala sigorta uygulandı.

NOTLAR

- 1) "Mina", "liman" demektir.
- 2) Sivas, ticaretle bir istasyon merkezidir.
- 3) Kayseri'de "Yabanlu Pazarı" kurulmuştur. Diğer şehirlerde ise "Türkmen Pazarı" kurulmuştur.
- 4) Denizcilik bir devlet politikası haline getiren ve süreklilik arz ettiren devlet ASA'dır.
- 5) Alaiye, Konya şehri örnek alınarak inşa edilmiştir.

Yassıgömen Savaşı → Harzemşahlar ile 1230 yılında → ASA kazandı. Ancak moğollar ile komşu olundu. (Savaşın olumsuz sonucu) (moğol → İlhanlılar)

Baba İshak İsyanı → 1240 tarihinde "**Türk tarihinin ilk dini nitelikli toplumsal ayaklanması**" ortaya çıktı. Bu isyan 1242'de bastırıldı.

Kösedağ Savaşı → Moğollar ile 1243 yılında → ASA kaybetti

Sonuçları, Sonlarıdır:

Anadolu'da Türk siyasi birliği bozuldu.

Anadolu'da 2. Türk devletleri kuruldu.

Anadolu İlhanlılar tarafından tahrip edildi.

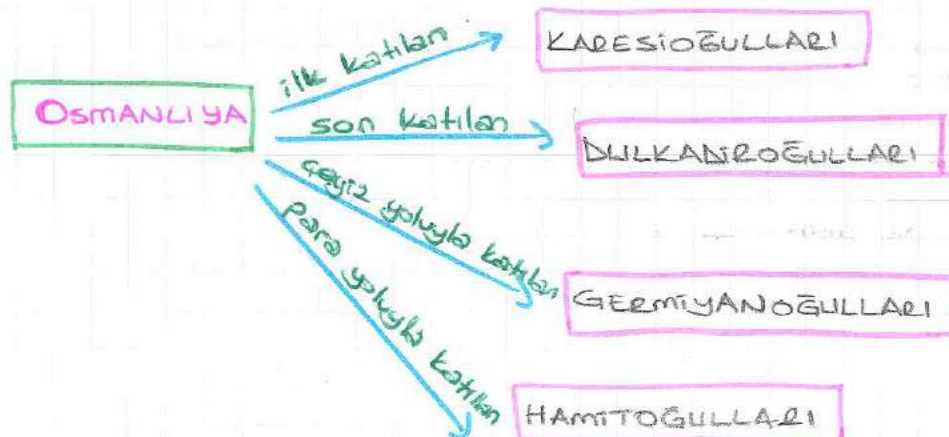
ASA İlhanlılar'a bağlı hale geldi.

Tek Olumlu Sonuç: Anadolu'daki Türk nüfusunu artırmıştır.

ANADOLU'DA KURULAN İKİNCİ TÜRK DEVLETLERİ

Denizci	Devlet	Kurulduğu Yer	Tarihsel Önemi
X	Osmanogulları	Sığıt/Domaniç	Merkezi otoritesi en kuvvetli Türk dev.
X	Karamanogulları	Karaman (Larende)	Kendilerini ASB'nin varisi olarak gördüler. Osmanlıyı çok uğraştırdılar. Karamanoglu Mehmet Bey 1277'de TR'yi resmi dil ilan etti.
✓	Karesiogulları	Balıkesir Çanakkale	Osmanlı Dev. katılan ilk devlettir.
X	Dulkadiroğulları	Maras	Osmanlıya katılan son büyük devlettir.
X	Germiyanogulları	Kütahya	Osmanlıya vaseset (geyiz) yoluyla katıldı.
✓	Hamitogulları	Isparta Eğirdir Antalya	Osmanlıya para yoluyla katılmıştır.
✓	Aydınoğulları	Aydın	Türk tarihinde Venedik'e ilk kapitülasyon veren devlettir. Anadolu'nun İbni Sinasi olan Hacı Rıza bu devletle yaşamıştır.
✓	Saruhanogulları	Marısa	_____
✓	Candarogulları (İspendiyoogulları)	Sinop Samsun Kastamonu	_____
X	Kadı Eratır (Kadı Burhanettin)	Sivas	_____
✓	Menteşeoğulları	Muğla	Lodos'u kuzattı. Gneybatı Anadolu'nun Türkleşmesinde etkili

Ramazanogulları → Adana
 Tacettinogulları → Ordu (denizci)
 Canikogulları → Samsun (denizci)

ASD KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1) DEVLET YÖNETİMİ

Sembol

BSD'den
fark yok

Ünvan

Keykavus, Keykubat
Keykubat, Lükreddin

Ülkemizde ilk
İKTA toprağı
olan yer
TOKAT

NOT

Farsça'dan etkilenebilmiştir.

NOT

Deniz kuvvetleri komutanına "Reis-ul Bahr" ya da "melikü's Savahil" denir.

NOT

İkta topraklarının dağıtımından sorumlu divana "Divan-ı Pervane" denir.
Başkanına da pervaneci denir.

2) İLİM VE BİLİM İNSANLARI

Haz. mevlana

Kebir, Mesnevi, mektubat

Hacı Bektaş Veli

makalat

Yunus Emre

Risalettin-ı Nushiye, Divan

Aşık Paşa

Gatipnâme

Muhyiddin Arabi

Lakabı "Şeyh Ekber", Vahdedi Vücut felsefesini savundu.

* * Hacı Paşa

Aydınogullarında yaşadı.

Anadolu'nun **İbni Sina'sı** olarak anıldı.

Ravendi

Selçuklu Tarihi eserini Gıyaseddin Keyhüsrev'e sundu.

Gölşehir

mantık'ı Tair (Kuşların Dilleri)

(Feriüddin Attar'ın bu eserini Türkçeye çevirdi)

Hoca Behkane

Divan edebiyatının kurucusu sayılır.

Selçuklu Şahnamesi adlı eseriyle anıldı.

3) EKONOMİK YAŞAM

Ekonominin temeli fütüvvet anlayışına dayalı Şeyh Nasreddin'in kurduğu
"AHI TEŞKİLATI" dır. Bu teşkilatın bir benzeri ise Avrupa'da kurulan
Gilt ve Hansa adlarındaki teşkilatlardır.

Ahi → Kardeş, Yigit, Gözpek

Ahilerin Özellikleri:

- Ahi Euran ahiliğin kuruluş felsefesini, amacını ve gelişmelerini "Letaif-i Hikmet" kitabında anlatmıştır.
- Merkezleri Kırşehir, Konya, Kayseri
- Ahilik teşkilatına gayrimüslimler alınmaz.
- Kaliteli mal üretmek zorundadırlar.
- Mali değerinden aşağı veya yukarı satamazlar (Herkes aynı fiyata satar)
- Kazancın bir bölümü orta sandıkta toplanır
- Buradan esnafa kredi verilir.
- Mesleki ve dini eğitim verilir. (Zaviye)
- Esnafın gerektiginde cihata katılır.

Bunun adı
Narh Sistemi

NOT

Fatma Bacı [Şeyh Nasreddin (Ahi Euran)'ın karısı] ise kadınları
eğitmek amacıyla → ağına

→ esine

→ işine

dikkat et prensibiyle

Bacıyan-ı Rum Teşkilatını kurdu.

(Kadınların kurduğu dünyadaki ilk teşkilat)

NOT

Sultan 1. Mesut → ilk para (bakır) M. 37
II. Kılıçarslan → ilk altın para

4) MİMARİ VE SANAT

ASD zamanında yapılan ilk mimari eserler

İlk kervansaray → Alayhan
İlk cami → Alaaddin Cami
İlk hastahane → Gevher Nesibe Darüşşifası ve Kolliyesi
İlk medrese → Kocahani medresesi

DDSMAÇ

Buyuk Seluklu
Anadolu Seluklu
2. Turk Baylikleri
Osmanlı

Anadolu'da yasayan devletler

VERİLERİ ESERLER KONUSUNDA PUF NOKTALARI

DDSMAÇ (İlk Turk baylikleri) → Eserlerini ezberlemek zorundasın
2. Turk Baylikleri → Yok

EDİRNE
İSTANBUL
BURSA
TRABZON

→ Paşa
→ Sultan
→ Eserde
→ Gelebi
→ Haseki
→ Yeşil
→ Ağa

Kelimeleri
geçiyorsa ;
Bu eserler
% 99 oranında
Osmanlıya aittir.

Bu şehirlerdeki eserler
% 100 Osmanlıya aittir.

Diyanbakır Ulu Cami → Buyuk Seluklu'ya ait

→ Gifte
→ Alaaddin } kelimeleri geçiyorsa } ayrıca yukarıdaki şehirler dışındakiler } Anadolu Seluklu'ya aittir.

! Türkiye'de en çok eser bırakan
Anadolu Seluklu'dur.

İstisna → Sultan Hanı → Anadolu Seluklu

İstisna → Erzurum Yakutiye medresesi → İlhanlılar

İLK VE ORTA ÇAĞDA YETİŞEN BİLİM İNSANLARI

HEREDOT

Tarihin Babası lakabıyla anılır
→ Tarih

ARİMET

Suyun kaldırma kuvvetini bulmuştur
→ Denge Üzerine

HİPOKRAT

Bilinen ilk doktordur.

İnsanın 4 maddeden oluştuğunu söylemiştir (Kan, balgam, kara ve sarı safra)
Önce kendini koru felsefesini benimsedi.

→ Kutul Hastalık

BATLAMYUS

Kendisi coğrafyacı ve gezgindir
→ Almagest

AMASYALI STRABON

→ Coğrafya

ABDÜLHAMİT İBİNİ TÜRK

matematik ve Cebir ile uğraşmıştır.
Trigonometrinin kurucusudur.

→ Kitap el muamelat

→ Kitap el Jame

→ Fi'l Hesap

ÖMER HAYYAM

"Hayyam Üçgeni (Türk Üçgeni)" ni buldu.
Cebir ve astronomi ile uğraştı.
Celali takvimini hazırladı

→ Zic-i melikşahi

→ Risale-i Cebir

FERGANİ

İtalyan sanatçı Dante'nin etkilendiği bilim insanıdır. (Convivio adlı eserinde Fergani'den bahsetmiştir)

→ Astronominin Esasları

SABİT İBİNİ KURRA

Cebir ve geometri ile uğraştı

Sinüs ve cosinüs kavramlarını geometriye uyarladı.

NASURİDİN TUSİ

meraga Rasathanesini kuran astronomdur.

* İBNÜL HEYSEM

Tüm zamanların en büyük optikçisidir.

Fotoğraf makinasının mucididir.

"Nesne Işın" teorisini ve "Karanlık Oda" yı bulmuştur.

→ Kitabel menazir

* İBNİ SİNA

Avicenna (Tibbin hokemdarı) olarak bilinir.

Buyuk Ustat diye de anilir.

Felsefeci, muzisyen, tip, astronomi ve fizik ile ugrasmistir.

Fizikte "kasi mayil" i bulmugtur.

→ El Kanun - u Fi'l Tip

* GAZALI

Buyuk Selauklu'da yozadı.

Batiniilige karşı mucadele etti.

Montifi Kur'an-ı Kerim ile aıklamaya calıstı.

Bagdattaki Nizamiye medresesinin rektörlüğünü yaptı.

→ El Kistasü'l Mustakim

→ Fedaihi'ül Batiniyye

* CABİR İBNİ HAYYAN

Modern Kimya'nın kurucusudur.

Atomun parçalanabileceğini ilk öne sürendir.

Alasimlardan yapay altın elde etmiştir.

İlk defa hassas terazi kullanmıştır.

Birçok asit bulmuştur. (sitrik asit, nitrik asit gibi)

"İmbik (sageç)" adı verilen aleti buldu. (Damıtma için)

→ Kitab al Kimya

* CEZERİ

Asıl adı İsmail, Cizre'de doğduğu için bu adı almıştır.

Robotik ve sibernetiğin kurucusudur.

Leonardo da Vinci'nin esin kaynağıdır.

Fil su saati en önemli yaptığı mekanik tasarımdır.

Dişarbakır Ulu Cami'nin arkasında bulunan Güneş Saatini yapmıştır.

→ El Cami Baynel İlim

→ El amel el Nafifi

HAREZMİ

Cebirin kurucusu sayılır.

Sıfırı (0) ve X bilinmeyenini ilk kullanan kişidir.

→ Hisab'il Cebri vel mukabele

FARABİ

Muallim-i Sani (ikinci öğretmen) veya "Hace-i Sani

müzik, felsefe, sosyoloji, tip ve astronomi ile uğraşmıştır.

→ Risale fi el Hala

→ El medinetül Fazıla

QAĞMINİ

Astronomların babası lakabıyla tanınır.

→ El mulahhas fi el-hay

BATTANI

Yılı 365 gün 5 saat 46 dk ve 24 sn olarak buldu.

→ Zic-i Sabi

BİRÜNİ

Astronomi, coğrafya, müzik, felsefe ve tıp ile uğraştı.

Newton'dan önce yer çekiminin varlığını söyledi.

Gazneli Mahmut kendisi için "Sarayımın en değerli hazinesi" dedi.

Hindistan hakkında bir kitap da yazmıştır.

→ El Asar'ül Bakıye

→ El Konuri mesudi

→ Kitab'us Saydele Fit Tıp

SEHHAHLAR VE OSMANLI BİLİM İNSANLARI

KOPERNİK

Evrenin ve yerin küresel olduğunu ispatlamaya çalıştı.

BARTOLME DİAS

Ümit Burnu'nu keşfetmiştir.

VASCO DA GAMA

Doğrudan Avrupa'dan Hindistan'a ulaşan ilk kişi

KRİSTOF KOLOMB

Kuzey Amerika'ya ulaşan ilk Avrupalıdır.

MACELLAN

Dünya'yı dolaşan ilk kişidir.

Filipinlerde öldükten sonra Macellan'ın yerine Del Cano dünya turunu tamamlamıştır.

LEONARDO DA VINCI

Rönesans döneminin en büyük sanatçısıdır.

Mekanikçi, fizikçi ve ressamdır.

Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği tabloları ile ünlü mucittir.

PASCAL

Günümüzde kullanılan hesap makinasının mucididir.

GALİLEO

Modern Fizik'in babasıdır. (Bilimin Babası)

Dünyanın yuvarlak olduğunu ispatlamaya çalıştı.

Teleskopu astronomi alanında kullanan ilk kişidir.

NEWTON

Yer çekimini ispat etmiştir.

DENİS PAPİN

Nükleer tencereyi icat etmiştir.

Buharı bir enerji varlığı olarak ilk kullanan kişidir.

VOLTA

Pili icat etti.

GAUS

Telgrafı icat etmiştir.

Aritmetik Araştırmaları adında eseri vardır.

TAKIYUDDİN MEHMET

Astronomdur

Osmanlı'da ilk rasathangayı kurdu.

Osmanlı'da otomatik makineler üzerine ilk eseri yazdı.

Tayko Brahe ile karşılaştırılmıştır.

ALİ KUŞÇU

Astronomdur

Akkoyunlulardan Osmanlıya gelmiştir.

İstanbul'un enlem ve boylamını hesapladı.
Otlukbeli Sarayına ithafen "Fethiye" adlı eserini Fatih'e sundu.

MATRAKCI NASUH

Minyatür ile uğraştı.

Matematikçi ve astronomdur.

"Cemalül Küttap", "Kemalül Hisap" adlı geometri çalışmaları vardır.

MOLLA LÜTFİ VE SİNAN PASA

Ünlü matematikçilerdir.

Fatih zamanında yaşamışlardır.

Taarruzname ve Harname adlı eserleri vardır.

LAGARİ HASAN GELEBİ

Dünya tarihinde roketle ucan ilk kişidir.

SABUNCUOĞLU ŞERAFETTİN

Türk plastik cerrahisinin babasıdır.

"Mücerrebnâme" ve "Kitabül Cerrahiyyet'ül Haniyye" adlı eserleri vardır.

Osmanlı'da deneysel farmakolojinin önderidir.

AKŞEMSEDDİN

"İnsanın içinde bir kurt vardır ve bu kurt insanı hasta eder" diyerek mikrobiyi ilk kez tanımlayan kişidir.

Fatih Sultan Mehmet'in hocasıdır.

Mikrobiyolojinin babasıdır.

ALTUNİZADE (Altuncuzade)

Bevriye veya eroloji alanında çalışmalar yaptı.

Fatih zamanında yaşadı.

NAİMA VE ŞEREF EFENDİ

Resmî tarih yazıcısıdır (Vakanüvist)

Vakanüvistlerden önce Şeyhnameciler tarih yazardı.

İlk vakanüvist → Naîma

Son vakanüvist → Abdurrahman Şeref Efendi

AHMET CEVDET PASA

Vakanüvisttir

Mecelle ve Kıss-ı Embiyya adlı eserleri vardır.

Tarih-i Cevdet adlı eserini Sultan Abdülmecit'e sundu.

Kızı Fatma Aliye'dir.

OSMANLI VE CUMHURİYET DÖNEMİ BİLGİNLERİ

PIRİ REİS

Yavuz ve Kanuni döneminde hizmet etmiş bir denizcidir.

Kitab-ı Bahriye adlı bir eseri vardır.

İlk Dünya haritasını çizmiştir. (Yavuz'a sunmuştur)

SEYDİ ALİ REİS

Kanuni döneminde Hint Deniz Seferi'ne katılmıştır.

Mîratü'l memalik (Ülkelerin Aynası) ve Kitabü'l muhit (Yön) adlı eserleri vardır.

EVLİYA GELEBİ

Seyyâhtır.

En önemli eseri "Seyphatname" dir.

KATİP GELEBİ

Bibliyografıdır.

Avrupa'da Hacı Kalpa ya da Hacı Halife olarak tanınır.

Fezleke, Cihannüma ve Keşfü'z Zünun adlı eserleriyle ünlüdür.

MOLLA FENARİ

2. Murat döneminde yetişmiş ilk Şeyhülislam'dır.

Aynü'l Ayan adında bir eseri vardır.

Hoca SADETTİN

III. Mehmet'in Hıçkış Zaferini kazanmasında etkili olmuştur.

Tac'ü't Tevârih adında bir eseri vardır.

ERU SUUD EFENDİ

Fıkıhçı, alim ve şeyhülislamdır.

Kanuni zamanında ünlüdür.

Divânâme adında bir eseri vardır.

ZEMBİLLİ ALİ CEMALİ EFENDİ

Astronom, matematikçi ve astrologdur.

Müneccimbâsılığ görevi

Marifetname adlı eseri vardır.

AŞIK PAŞAZADE

Osmanlı Kuruluş dönemi hakkında bilgiler vermiştir.

Tevârih-i Âli-i Osman adlı eseri ile tanınır.

KEMAL PAŞAZADE

16. yy'da yaşamıştır.

Tıp, tarih ve felsefe alanında çalışmalar yapmıştır.

Şeyhülislamlıkta yapmıştır.

Tevârih-i Âli Osman adlı eseriyle tanınmıştır.

CELALEDDİN HUZİ

Yıldırım Bayazid zamanında açılan Bursadaki Darüşşifâ'nın hekimliğini yapmıştır.

"Şifa-el Eskâm" adında bir eseri vardır.

AHI CELEBI

Fatih Sultan Mehmet zamanında yaşayan hekimdir.
Böbrek taşları ve kum düşürme ile ilgili çalışmalar yaptı.
Faile-i Hasat adlı eseri vardır.

AYASLI ŞİFAİ

Kadın doğum uzmanıdır.

HULUSİ BEHGET EFENDİ

Damarların tıttıhaplanması ve ardından yapılacak tedavi hakkında bilgiler verdi.
Behget hastalığı kendi adıyla anıldı.

KERİM ERİM

Einstein ile tanışan ve onu etkileyen ilk Türk bilim insanıdır.
1933'te yapılan Üniversite Reformu Projesinde yer aldı.
Matematikçidir.

GAZİ YASARGİL

9 binden beyin ameliyatı yaptığı için "Yaşılın Adamı" seçilmiştir.
1925 Lise doğumludur.

CAHİT ARF

Cebir ile uğraştı, arf teoremini buldu.

ALİ FUAT BAŞGİL

Hukukçudur (özellikle iş hukuku alanında çalışmalar yaptı)
Gençlerle Başbaşa adlı eseri bugün MEB'in 100 Temel Eseri listesinde.

OKTAY SİNANOĞLU

Kimyacıdır
Yale Üniversitesinde tam profesör olan dünyanın en genç bilim insanıdır.

MAZ HAR OSMAN

Yeşilay Cemiyetini kurmuştur. (Hilal-i Ahter)

FEZA GÜRSOY

Kuantum Fiziki ile ilgilenen ve çalışmalarını ODTÜ'de yapan bilim insanıdır.

OSMANLI DEVLETİ

KURULUŞ DÖNEMİ (1299-1453)

A) 14. yy. Başlarında Yakın Doğu

1) İlhanlılar : İran'da kuruldu. Harzemşahları yıktı. 1243 Köseadağ Savaşı'ni kazandı. (Türkiye Selçuklu Devleti'ne karşı) Gazan Han zamanında müslüman oldu. Batınlığı ortadan kaldırdılar.

2) Altın Orda : Karadeniz'in kuzeyinde Batu Han tarafından kuruldu. Rusları güneye itmesini engellediler. Timur saldırıları sonucunda parçalandılar.

3) Memlûklükler : Aybey tarafından Mısır'da kuruldu. Halifeliği korudu. Baharât Yoluyla zenginleşti. 1517 Rodanije Seferi ile yıkıldı. (Yavuz Sultan Selim zamanı.)

4) Türkiye Selçuklu : 1075 İznik'te kuruldu. 1243 Köseadağ Savaşı ile İlhanlılara tabii oldu. 1308 Sultan 3. mesut'un ölümüyle yıkıldı.

5) Bizans İmparatorluğu : Osmanlı kuruluş dönemi, Bizans'ın çöküş dönemidir. merkeziyetçiliğini kaybetmiştir. Tekfur denilen Bizans valileri merkezi dinlememekte ve halkına zulüm yapmaktadırlar.

6) Trabzon Rum İmparatorluğu : 1461'de Fatih Sultan Mehmet son verecektir.

7) Sırp, macar, İngiliz, Fransa, Venedik, Ceneviz, Erdel, Epiros, Boğdan, Bulgarlar, Arnavutlar, Benî Ahmet Devleti

B) Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyüme Nedenleri

- * Merkeziyetçi devlet yapısı
- * Devlet başkanlarının (padişah) yetenekli ve vizyon sahibi olması
- * Tımar ve İskan Politikasının uygulanması
- * Fethedilen bölgelerin halkıyla iyi geçinme ve kalpleri fethetme (İstimalet)
- * Görünüşte dostça geçinme (Yeni müdarrâ'nın uygulanması)
- * Bizans'ın siyasi karışıklıklar içinde olması
- * Yüzyıl Savaşları'nın başlaması (1337-1453) (Fransa ve İngiltere arasında)
- * Gaza ve Cihat faaliyetlerinin yoğunlaşması
- * Güçlü bir orduya sahip olması (Avrupa'nın ilk daimi ordusu Osm. dıttır)
- * Anadolu Beylikleri ile iyi geçinilmesi ve sempati kazanılması
- * Avrupa'da feodalitenin hakim olması (siyasi parçalanma)
- * Balkanların hem siyasi hem de dini bölünmüşlüğü

C) Osmanlı Devletine Destek Veren Gruplar

Ahiler Esnaf grubu

Gaziyân-ı Rum	Anadolu Gazileri
Fakiyân-ı Rum	Bilim İnsanları
Alâdelân-ı Rum	Dervişler, ozanlar
Alperenler	Savaşçı gidenler
Bacıyân-ı Rum	Anadolu kadınları

OSMAN BEY

Lakabı : Fahrüddin

1298'de Karacahisar alınıp başkent yapıldı.

1300'de Yundhisar, Yenisehir, İnegöl alındı.

1302'de Bizans tekfurları ile Koyunhisar (Bafyon) Savaşı yapıp kazanıldı.
(İlk Osmanlı - Bizans Savaşı) Bilecik başkent oldu. Bilecik'teki demir madeni işlenerek ordunun silah ihtiyacı karşılandı.

1308'de Karahisar alındı.

Diğer Gelişmeler

İlk defa vergi alındı. (Bac)

İlk defa para bastırıldı. (Bakır para, adı Akçe)

İlk defa kadı ataması yapıldı. (İlk kadı Dursun Fakih)

İlk defa timar sistemi uygulandı.

ORHAN BEY

Lakabı : İhtiyarüddin

1326'da Bursa alınıp başkent yapıldı.

1329'da Bizans ile "Palekanon (Maltepe)" Savaşı yapıp kazanıldı.

1330'da İznik fethedilip başkent yapıldı.

1333'de Gemlik alındı.

1337'de Tımar alındı. (Avrupa'da 100 yıl Savaşları başladı)

1345'de Karesioğulları alındı.

1353'de Gümpe Kalesi'nin aldık (Rumeli'deki ilk toprak parçası)

1354'de Gelibolu fethedildi.

1357'de Tekirdağ, Gorus, Malkara alındı.

NOT: Gelibolu Fatihisi → Süleyman Paşa

NOT: İbnî Batuta, Orhan Bey için "Türkmen hükümdarlarının en ulusu" şeklinde Seyehatname adlı eserinde bahsetmiştir.

Diğer Gelişmeler

Gümüş para (Akçe / Sikke) basıldı.

Bey Sarayı Bursa'da yapıldı.

İznik'te Hacıözbek Camii yapıldı. (İlk cami)

İlk kez divan kuruldu.

İlk kez vezir atandı. (İlk vezir Alâeddin Paşa)

İlk defa İskan (yerleştirme) politikası yapıldı. (İlk İskan Tekirdağ'da)

İlk kez Rumeli'ye geçildi. (Gümpe Kalesi alınmasıyla)

İlk defa Bursa'da imarethane açıldı.

İlk kez Bursa'da bedesten açıldı.

İlk devşirme haseki sultan Nurefer Hatun oldu.

Yaya ve müsellemin adıyla ilk ordu kuruldu.

İlk kez bir devletçe son verildi. (Karesioğulları)

İlk defa Karamürşel'de tersane açıldı.

İlk defa İzmit'te medrese açıldı.

İlk defa müderris ataması yapıldı. (Davudu Kayseri)

İlk defa kul sistemi uygulandı.

İlk defa güreş tekkesi açıldı.

İlk kez bir hükümdar Sultan unvanı kullandı.

I. MURAT

1362'de Ankara tamamen alındı.

1363'de Sazlıdere Savaşı ile Edirne alındı ve başkent yapıldı.

1364'de ilk Osmanlı Haçlı Savaşı olan Sırpsındığı Savaşı yapıp kazanıldı.

1371'de Sırp'lar Girmen Savaşıyla mağlup edildi.

1387'de Osmanlı öcü kuvvetleri Bosnalı ve Sırp'lar tarafından Ploçnik'te bozguna uğratıldı.

1389'da Haçlıları bir kez daha I. Kosova Savaşıyla mağlup ettik.

NOT Osmanlı'nın büyük bir Haçlı ordusuna karşı kazandığı ilk zafer I. Kosova Savaşı'dır. Savaşta ilk defa top kullanılmıştır. Sırp Kralı Lazar öldü. I. Murat da milos adındaki bir Sırp tarafından şehit edildi. (Osmanlı tarihinde ilk ve son)

İlk defa Anadolu Beylikleri bu savaşta Osmanlı'ya asker göndermiştir.

TÜRK BAĞRAĞININ şekli bu savaşta meydana gelmiştir.

NOT Tarihçi Gibbons, I. Murat için "Hükümdarlığı sırasında Hristiyanlara Papalıktan daha iyi muamele etti" demiştir.

Diğer Gelişmeler

Manastır merkezli Rumeli Beylerbeyliği kuruldu ve buranın başına Lala Şahin Paşa geçirildi.

Edirne'de ilk defa Kapıkulu Ocağı kuruldu.

Acemi, Topçu ve Yeniçeri Ocakları kuruldu.

İlk defa veraset sisteminde değişiklik yaparak "ülke, hükümdar ve oğullarına aittir" anlayışı getirmiştir.

Karamanlı bilgin mevlana Rüstem (molla Rüstem)'in önerisiyle her 5 esir askerden birinin askere alındığı **Pengik Sistemi** hayata geçirildi.

İlk defa maliye teşkilatı kuruldu.

İlk defterdar, kazasker ve sadrazam ataması yapıldı.

YILDIRIM BÂYEZİD

"Yıldırım" unvanını, Karamanoğulları ile yapılan Frenkyaşısı Savaşında elde etmiştir.

1396'da Haçlılar ile Nigbolu Savaşı yapıp kazanıldı. Savaş sonunda Memlûklerde hayatını sürdüren Abbasi halifesi Yıldırım Bâyezîd'e "Sîle" (Sultan-ı İklîm-i Rum) unvanını vermiştir. (Anadolu Beyleri'nin Sultanı)

1391-1401 yılları arasında İstanbul 4 defa kuşatıldı. Kuşatmalara yardımcı olabilmek için **Güzelcehisar (Anadolu Hisarı)** yapıldı. (İstanbul'u kuşatan ilk Osm. padişahı)

İstanbul Kuşatmalarının Başarısız Olma Nedenleri

- * Karamanoğullarının 2 kez isyan etmesi
- * 1396 Nigbolu Savaşı'nın çıkması
- * Timur'un 1401'de Sivas'ı işgal etmesi

Bu Kuşatmalar Sonucu Bizans ile Yapılan Antlaşmaya Göre

- * Bizans vergi verecek
- * İstanbul'da bir Türk mahallesi kurulacak
- * İstanbul'a kadı atanacak

NOT Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanması amacıyla

- Soruhoğulları
- Aydınoğulları
- Menteşeoğulları
- Candaroğulları
- Hamitoğulları
- Dulkadiroğullarından bazı yerler
- Germiyanlıoğulları

alındı.

NOT Anadolu Türk siyasi birliğini geniş ölçüde sağlayan ilk Osmanlı padişahı **Yıldırım Bayezid**'dir.

NOT Yıldırım Bayezid Kütahya merkezli **Anadolu Beylerbeyliğini** kuracaktır. İlk Anadolu Beylerbeyi **Kara Timurtaş Paşa**'dır.

Timur'a Esir Düşenler

Yıldırım Bayezid
Maria
Devletşah Sultan
Mustafa → Bayezid'in oğlu

Bayezid'in
eşleri

1402 - 1413
Musa İsa Süleyman Mehmet

Fetret Dönemi
(Fasile-i Saltanat)
(Saltanat arası)

Bu dönemde
çok fazla toprak
kaybedilmemesinin
sebebi, zamanında
uygulanmış **Timar** ve
İskan Politikalarıdır.

Ankara Savaşının Nedenleri

- * Timurdan kaçan beylerin Yıldırım'a sığınması
- * Akkoyunluların ve Anadolu Beylerinin Timurlu Yıldırım'a karşı kızkırtması
- * Timur ile Yıldırım Bayezid arasındaki gergin mektuplaşmalar
- * Timur ve Yıldırım'ın Türk Dünyası'nın lideri olmak istemesi

Ankara Savaşının Sonuçları

- * İstanbul'un alınması 50 sene gecikti.
- * Anadolu Türk siyasi birliği bozuldu. (En önemli sonuç)
- * 1402-1413 yılları arasında Osmanlılar taht kavgaları başladı (Fetret Devri)
- * Akkoyunlular doğuda güçlenerek Osmanlı'nın siyasi rakibi oldular.
- * Yıldırım Bayezid, eşleri ve Mustafa Timur'a esir düştü.
- * Anadolu tahrip edildi.

NOT Bursa'da Osm. Devleti'nin ilk **düzenleşmesi** yapıldı.

NOT İlk defa **culüs bahşisi** dağıtan Osm. padişahıdır.

NOT Osm Bürokrasisini tam anlamıyla oluşturan devlet adamıdır.

Yıldırım
Bayezid

GELEBİ MEHMET

Osmanlı Devleti'nin 2. kurucusudur. Anadolu Türk siyasi birliğini tekrar sağlamak için Aydı, menteg ve Saruhanogullarina son verdi.

Venedik ile ilk deniz savaşı yapıldı. (Gali Bey Savaşı)
(Osm. deniz gücünün Venedik ile yarışamadığını göstermiştir)
Mustafa Gelebi (Düzmece Mustafa) İsyanı ile uğraşmıştır.

NOT Mustafa Gelebi, hem Mehmet Gelebi hem de II. Murat zamanında isyan etmiştir. II. Murat yakalatıp idam ettirmiştir.

Osmanlı tarihinin dini nitelikli ilk toplumsal ayaklanması Şeyh Bedrettin İsyanıdır.

II. MURAT

Anadolu Türk siyasi birliğini tekrar geniş ölçekte sağladı.
Macarlar ile yapılan savaş sırasında Karamanogulları'nın isyan etmesi sonucu iki ateş arasında kalan II. Murat macarlar ile Osm. ilişkiler döneminin en kötü anlaşması sayılan 1444 Edirne - Segedin Antlaşmasını imzaladı.

Bu antlaşmaya göre;

- Osmanlı Macarlar ile 10 yıl boyunca savaşmayacak
- Osmanlı aldığı yerleri geri verecek

Karamanogullarının isyanını bastıran II. Murat tahtı 12 yaşındaki oğlu II. Mehmet'e (Fatih) bıraktı.

1444'de Haçlılar ile Varna Savaşı yapıp kazanıldı. Bu savaşta II. Murat "Serdar-ı Ekrem" ünvanıyla savaştı.

1446'da ilk Yenicheri İsyanı olan "Buğuktepe İsyanı" çıktı.

Bu olay sonunda II. Mehmet tahttan inerek yeniden tahtı babası II. Murad'a bıraktı.

1448'de Haçlılar ile yapılan II. Kosova Savaşı kazanıldı. Bu savaş ile Balkanlar kesin Türk yurdu haline geldi. (Bu yenile tarihimizdeki Miryokefalon Savaşına benzetilir.

NOT II. Murat, "Koca Murat" veya "Hayir Babası" olarak anılmıştır.

Kuruluş Dönemi Osmanlı - Haçlı Savaşları Kronolojisi

1364 Sırp sındığı

1389 I. Kosova

1396 Niğbolu

1402 Ankara (Osm-Timur arasında) → Yani Haçlı savaşı değil.

1444 Varna

1448 II. Kosova

HÜKSELME DÖNEMİ

15. yüzyıl

FATİH SULTAN MEHMET

7 dil bilmektedir.

Avni mahlasıyla şiirler yazmıştır.

Trabzonlu bilgün Amnützes'e harita çizdirip yer adlarını Arapçaya çevirmişti.

İstanbul'un Fethi'nin Nedenleri

Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü bozması

Bizans'ın Osmanlı sehzadelerini koruması ve devlete karşı kızdırması

Bizans'ın Hıralı ittifaklarına sebep olması

H2. Muhammed'in hadis-i şerifi

İpek Yolu ve Karadeniz Ticaret Yolu ile boğazlara hakim olmak istemesi

İstanbul'un bir ilim ve kültür merkezi olması

NOT

Bizanslı yüksek dereceli devlet ve din adamı olan **Grivas Notaras** "İstanbul'da Lâtin kulağı görmektense Osmanlı sınığı görmeyi tercih ederim" demiştir. (4. Hıralı Seferinde Katolikler Ortodoks İstanbul'u saldırdığı için)

Fethin İçin Yapılan Hazırlıklar

Venedik, Eflak gibi prensliklerle saldırılmazlık antlaşması yapıldı.

Karamanoğulları ile saldırılmazlık antlaşması yapıldı.

400 parça donanma hazırlandı.

Hareketli kuleler ve mancınık yapıldı.

Rumeli Hisarı (Boğazkesen) yapıldı.

Şahi adı verilen büyük topolar döküldü.

Bizans'ın Aldığı Önlemler

Suları güçlendirdi.

Halkı silahlandırdı.

Haliç'e zincir çekti.

Grejuva ateşini açalitti. (Deniz üzerinde yanan ateş)

Katolik ve Ortodoks Kliseleri birleştirildi.

Papa'dan yardım istedi.

Fethin Sonuçları

Genadyos, Rum patriği oldu.

Ovakim, Ermeni patriği oldu.

Fatih'e fetheden anlamında "Fatih" unvanı verildi.

Anadolı'nın Kralı anlamına gelen "Rum Kayseri" unvanını da aldı.

İstanbul Osmanlı başkenti oldu.

Topların surları yıkabileceğinin anlaşılması feodalitenin zayıflamasına ve merkezîyetçi devletlerin güçlenmesine sebep oldu.

Boğazlar ve İpek Yolu Osmanlı'nın eline geçti. (Bu da Coğrafî Kesiflere sebep oldu)

Bizans'tan kaçan bilgiler İtalyaya giderek **Rönesans**'ın başlamasında etkili oldu.

Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü sağlandı.

Orta Çağ kapandı, Yeni Çağ başladı.

İstanbul bir ilim ve kültür merkezi oldu.

Balkanlar, Anadolu ve Denizlerdeki Fetih Hareketleri

Balkanlar

Sırbistan
Arnavutluk
Bosna-Hersek
Eflak-Böğdan
Mora Yarımadası

Belgrad
harici

Anadolu

Anasra (Cenevizden)
Konya - Karaman
(Karamanoğullarından)
Sinop ve Samsun
(Candarogullarından)
Trabzon Rum İmparatorluğuna
son verildi.
Doğu Anadolu Balgesi

Denizler

Ege Adaları
Taşoz - Gökçeada
Otranto Limanı
Kırım
Venedik ile yapılan savaşlar

NOT Kırım'ın alınmasıyla Karadeniz Türk gâhcı haline geldi.

NOT Osmanlı Devleti'nden ilk imtiyaz elde eden devlet Venedik

NOT İstanbul'da ilk elektrik Venedik aitti. Venedik'in İstanbul'daki ekarsine **Balyos** veya **Aylos** adı verilmiştir.

NOT Hicaz Su Yolları ve Karamanoğulları ile Dulkadiroğulları üzerinden ilişkiler gerildi.

NOT Fatih'e yaptığı seferlerden dolayı "iki karanın ve iki denizin hükümdarı" anlamına gelen **Hakan-ül Bahreyn** ve **Sultan-ül Berreyn** unvanı verilmiştir.

Diğer Gelişmeler

Örpe Hukuk Kuralları yazılı hale getirildi. (**Kanunname-i Âli Osmanî** ile)

Divana nişancı atandı.

Divana başkanlığı sadrazamlara bıraktı.

İltizam Sistemi ilk defa uygulandı.

Müşavere Usulü ilk defa uygulandı. (Haksız zenginleşmeye karşı devletin mallara el koyması yani haciz getirmesidir. İlk Gâdarlı Halil Paşa'ya uygulandı ve Gâdarlı Halil Paşa'nın sadrazamlığı elinden alındı.)

İlk altın para basıldı. (Sikke-i Hâsene)

Ayasofya Klisesi Fetih Camii'ye çevrildi.

Culûs bahşisi vermek yasalaştı.

İstanbul'a Topkapı Sarayı yapıldı. (Devlet işleri bu saraya nakledildi. Böylelikle Osm. Dev.'nin **en uzun süre yönetim merkezliğini yapacak saray olacaktı**.)

Çanakkale civarına Kilitbayır Kalesi yapıldı. (Düşman saldırısı gelmesini diye)

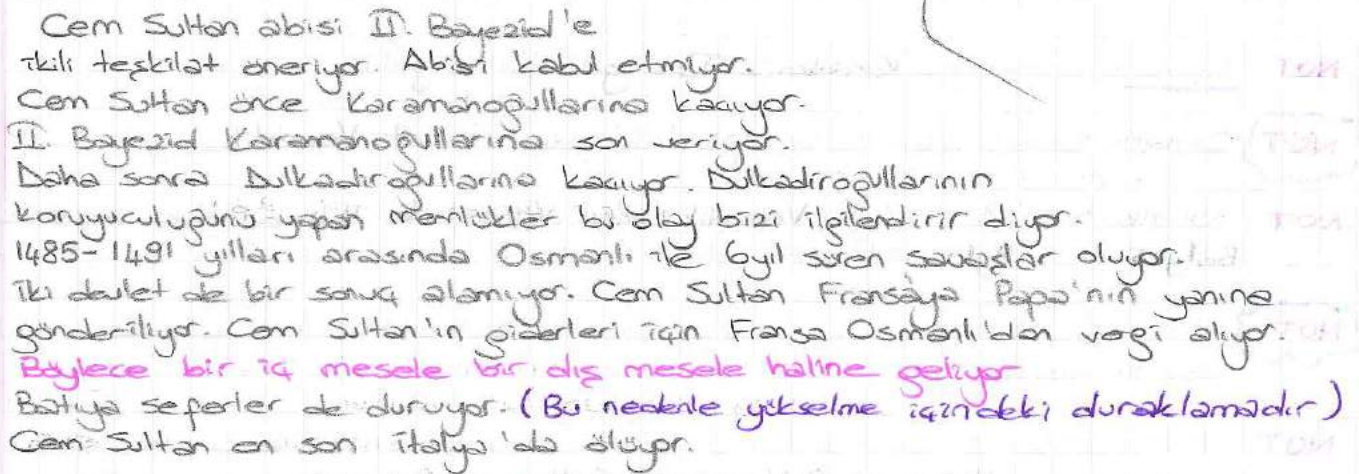
Sahn-ı Seman ve Tetimme medreseleri açıldı.

II BAYEZİD

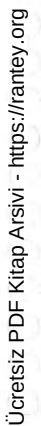
NOT Yükselme Döneminde Osmanlı'ya bir **duraklama** dönemi yaşatan Osmanlı padişahı II. Bayezid'dir.

NOT Dönemin Rönesans sanatçısı **Leonardo da Vinci** Halik'i Bogaziçine bağlayan bir köprü yapma isteğini II. Bayezid'e bir mektupla bildirdi.

NOT Kemal Reis komutasındaki gemiler İspanya'da zulme uğrayan müslüman ve Musevileri İstanbul'a getirmiştir.

8 yıla 80 yıllık iş sigdirmiş padişah diye nitelendirilir.
 İlk defa ekonomik nitelikli **Celali İsyanları** Başaklı Celal tarafından
 Yavuz döneminde Tokat'ta başlamıştır.
 Yavuz, **İdris Bittisi'nin Hest Behışt** (Sekiz Cennet) adında eserini
 okuyarak Doğu'nun yapısını öğrendi.

Yavuz'un Doğu Siyasetinin (Ridaiye Savaşının) Sonuçları

Memlûklüler Devleti yıkıldı.

Hâlifelik Osmanlı Devletine geçti. (Teokratik devlet anlayışı güçlendi.)

Kutsal yerler (Mekke-medine) Osm. eline geçti.

Kutsal emanetler Hırkayışaadelet Dairesi'ne nakledildi.

Baharat Yolu Osmanlı Devleti'nin eline geçmiştir.

Venedik'in Kıbrıs için Memlûklülere ödediği verginin, Osmanlıya ödenmesi kararlaştırıldı.

NOT "Kim ki torunlarımdan hazineyi benim kadar doldurursa, kapılar onun mührüyle, dolduramazsa benim mührüm ile mühürlenmeye devam etsin" dedi. (Yavuz Sultan Selim)

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN (1520-1566)

Osmanlı tarihinin en uzun süre tahtta kalan padişahıdır.

Muhibbi mahlasıyla şiirler yazdı.

Tahtının ilk günlerinde Memlûklüler'i tekrar diriltmek için çıkan Ahmet Paşa ve Canberdi Gazali isyanları ile Şii propagandası yapan Baba Zünnun ve Kalenderoğlu isyanlarını bastırdı.

1521'de Belgrad'ı aldı ve Orta Avrupa fetihleri için bir üs elde edildi.

1522'de Rodos Adası Saint Jean Şifalıyelerinden alındı.

1526'da Mohaç meydan muharebesi sonucu Macaristan'dan Budin alındı.

(En kısa süren meydan savaşı - 2 saat sürdü)

1529'da tarihimize ilk defa Viyana kuşatıldı. (Ama alınamadı)

1532'de Alman Seferi'ne çıkıldı ancak Şariken ordu akaramadı.

1533'de ise Avusturya ile İbrahim Paşa (İstanbul) Antlaşması imzalandı.

Böylece Orta Avrupa'nın siyasi üstünlüğü Osmanlı'nın eline geçti. (Avusturya

Kralı Osmanlı sadrazamına denk sayıldığı için)

1535'de Fransa'ya kapitülasyon verildi. Bu kapitülasyonların her iki kralın sağında geçerli olmasına karar verildi.

1538'de Barbaros Hayrettin Paşa ile Haçlı komutanı Andrea Doria arasında Preveze Deniz Savaşı yapıldı. (28 Eylül günümüzde donanma günü olarak kutlanır)

Hint Deniz Seferleri (1538-1553)

Piri Reis ve Seydi Ali Reis katıldı.

Yemen, Sudan ve Etiyopya alındı.

Başarısız olunma sebepleri

Okyanusa dayanıklı gemilerimizin olmaması

Hint Okyanusu'nun denizcilerimiz tarafından bilinmemesi

Güccerrat Sultanlığının denizcilerimize yardım etmemesi

Sefere yeteri kadar önem verilmemesi

1541'de Macaristan tamamen alındı.

1551'de Trablusgarp alındı. Turgut Ali Reis beylerbeyliğine getirildi.

1555'de İran ile ilk defa Amasya Antlaşması yapıldı. Bağdat alındı. Basra

Körfezi'ne kadar gelindi.

1560'da Cerbe Deniz Savaşıyla Haçlılar mağlup edildi. (Kuzey Afrikadaki Osmanlı egemenliği pekişti)

1565'de Turgut Ali Reis Malta kuşatması sırasında şehit oldu.

1566'da Sakız Adası alındı ve Kanuni son seferi olan Zigetvar'a gitti.

II. SELİM (SOKULLU MEHMET PAŞA DÖNEMİ)

Osmanlı tarihinde ordunun başında sefere çıkma geleniğini terkeden ve İstanbul'da vefat eden ilk Osmanlı padişahıdır.

II. Selim işlerini, Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'ya devretmiştir.

Endonezya'daki Açe Krallığına bu dönemde insani yardım gönderilmiştir.

1571'de Kıbrıs alındı. Bunun üzerine Hacılar İnebahtı'da Osmanlı donanmasını yokmuştur.

Osmanlı
Donanması

1571'de İnebahtı'da Hacı tarafından

1770'de Gecne'de Ruslar tarafından

1827'de Navarin'de Avrupa devletleri

1853'de Sinop'ta Ruslar tarafından

yokmuştur.

1576'da Fas Osmanlı egemenliğine girer.

SOKULLU PAŞA'NIN PROJELERİ

Don ve Volga İrmaklarını Birleştirme Projesi

Amaçları

Rusya'nın güneye (Karadeniz'e) inmesini engellemek

Kırım'ı korumak

Orta Asya Türkleri ile bağlantı kurmak

Tran'ı kuzeyden kontrol etmek

İpek Yolu ticaretini canlandırmak

NOT Mimar Sinan'ın vefatı, Rus saldırıları ve Kırım hanlarının isteksizliği yüzünden bu proje gerçekleştirilemedi. 1956'da Rusya bu iki ırmağı kendi çıkarları doğrultusunda birleştirdi.

Süveyş Kanalı Açma Projesi

Amaçları

Kızıldeniz ile Akdeniz'i birleştirmek

Osmanlı'nın asil donanmasını bu kanaldan geçirerek Hindistan'a ulaşmak

Baharat Yolu'nu canlandırmak

NOT 1869 yılında İngiltere - Fransa iş birliğiyle açıldı. Günümüzde Mısır'ın hizmetindedir.

Marmara - Karadeniz Projesi

Amaçları

Marmara Denizinden Karadeniz'e ikinci bir çıkış yapmak

Donanmayı Sapanca Gölünde toplamak

Gemi yapılması için gerekli kereste ihtiyacını buradan gidermek

NOT Bu proje de yapılamamıştır.

DURAKLAMA DÖNEMİ (1579-1699)

(Tereddi ve Tagayyür Dönemi)
Bazılaşma ve Yozlaşma

Duraklama Dönemi'ne Girilmesinin Nedenleri:

- Merkezi otoritenin bazuılması
- Küçük yaşta şehzadelerin padişah olması (6 yaşında tahta çıkarak en genç Osmanlı padişahı olan IV. Mehmet)
- Saray kadınlarının devlet yönetimine karışması
- Rüşvet ve iltimasın artması
- Savaşların uzun sürmesi, masrafların artması, ganimet gelirlerinin azalması
- Timar Sisteminin bazuılması (sosyal / askeri / üretim / ekonomi etkilenir)
- Saray masraflarının artması
- Orduda değişime konuna aykırı olarak asker alınması
- Devlet ocak ıgındır anlayışının askerlerce benimsenmesi
- Doğal sınırlara ulaşılması
- Kapitülasyonların fazalaşması
- Medreselerden pozitif bilimlerin çıkarılması ve Begik Ulema'lığı Sisteminin getirilmesi
- Coğrafi Keşifler sonucu Tpek ve Baharat Yolunun önemini kaybetmesi
- Avrupa'da merkezîyetçi devletlerin kurulması ve Avrupa'nın bilimsel ve teknolojik açıdan ilerlemesi

Osmanlı - Venedik İlişkileri

1645'de Venedik'e ait Girit Adası kuzatıldı.

1669'da 25 sene sonra Girit fethedildi.

Osmanlı - Rus İlişkileri

1681'de Bahcesaray Antlaşması yapıldı. (Gehrin) → Rusya ile yapılan ilk antlaşma

Osmanlı - İran İlişkileri

1590 Ferhat Paşa Antlaşması ile Doğu'da en geniş sınırlara ulaşıldı.

1612'de Nasuh Paşa Antlaşması ile İran vergiye bağlandı.

1618 Serav Antlaşması ile İran ile savaş öncesi sınırlara geri döndü.

1635-1638 IV. Murat iki Irak seferi (Irakayn) yaptı ve Bağdat'ı geri aldı.

İlk seferinin adı Revan, ikinci seferinin adı Bağdat

1639'da Kasr-ı Şirin Antlaşması ile Türkiye-İran sınırları belirlendi.

Osmanlı - Lehistan İlişkileri

1621'de Hotin Seferi yapıldı. Yenigirilerin isteksizliği yüzünden alınamadı.

Bunun sonucunda Lehistan ile Hotin Antlaşması yapıldı.

1672 Bucas Antlaşması imzalandı. Podolya arazisi Osmanlıya bırakıldı.

Bu antlaşma ile Osmanlı Batı'da en geniş sınırlara ulaştı.

Osmanlı - Avusturya İlişkileri

1596 Hagova meydan muharebesi kazanıldı. Eğri, Esterbon ve Kanije Kaleleri alındı. III. Mehmet'e Eğri Fatihî unvanı verildi. Tiryaki Hasan Paşaya ise

Kanije Fatihî unvanı verildi.

NOT III. Mehmet ordunun başına sefere çıkma gelenegini tekrar başlattı.

1606 Zitvatorok Antlaşması ile Avusturya Kralı Osmanlı padişahına tekrar denk sayılmıştır. Böylece Orta Avrupa'nın siyasi üstünlüğü elimizden çıktı.

1664 Varsar Antlaşması imzalandı. (Bu yazıda Avusturya'ya karşı son kazanılı antlaşmadır. Uyvar Kalesi alındı.)

NOT Uyvar Kalesi'nin alınmasıyla "Uyvar'ın önünde Türk gibi güçle olmak" deyişi söylenmiştir.

1683'de ikinci kez Viyana'yı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa önderliğinde kuşattık. Lehistan'ın Avusturya'ya yardımı gelmesiyle Osmanlı kuşatmayı çekip Belgrad'a çekildi.

1683-1699 Venedik, Avusturya, Lehistan, Malta ve Rusya ile (Kutsal İttifak) yapılan savaş kaybettik.

1699'da Karlofça Antlaşması imzaladık. (Avusturya - Venedik - Lehistan ile) Osmanlı Batı'da ilk defa geniş menada toprak kaybetti.

Rusya ile Karlofça'nın devamı sayılan İstanbul Antlaşması imzalandı. (1700) Azak Kalesi Rusya'ya verildi. Böylece Rusya Karadeniz'e inmek için ilk fırsatı elde etti. Ayrıca Osmanlı'da devamlı elçilik bulundurma hakkını da elde etti.

XVII. YÜZYIL İŞYANLARI

A) İSTANBUL İŞYANLARI

Nedenleri

Devşirme Kanunu'na aykırı olarak ocaga asker alınması
Yeniçerilerin çıkarları doğrultusunda sarayla iş birliği yapması
"Ocak, devlet içindir" anlayışının değişmesi
Ulufe ve cülüs bahşislerinin eksik, düşük veya geç ödemesi

NOT II. Osman öldürülmüştür.

IV. Murat Ayak Divanına çağırıldı ve 1656'da IV. Mehmet zamanında 30'a yakın devlet adamının öldürüldüğü Vakayî Vakvakiye (Çınar Olayı) yaşanmıştır.

Sonuçları

İstanbul'da can ve mal güvenliği kalmadı.
Merkezi otorite bozulmaya devam etti

B) TAŞRA TEŞKİLATI

1) CELALİ AYAKLANMALARI

İlk isyanı Bozoklu Celal, Tokatta, Yavuz Sultan Selim zamanında başlatmıştır.

Nedenleri

Timar Sisteminin bozulması
Köylünün vergiyi ödeyememesi
Savaşlarda alınan yenilgiler
Kıtık
Devlet otoritesinin kaybolması
Haçova'dan kaçan askerlerin halkı kışkırtması
Halkın alım gücünün düşmesi
Fıyatların yükselmesi

NOT Tâvil Ahmet, Kalenderoğlu, Gürvü Nebi, Canbulatoğlu, Karayazıcı Deli Hasan isyanlarıdır.

Sonuçları

Anadolı'da can ve mal güvenliği kalmadı.

Üretim düştü, vergi gelirleri azaldı.

Büyük Kaçgun adı verilen şehirlere göç edilmıştır.

Şehirlerde işsizlik ve suç oranları arttı.

Bosanan köylere eşkiyalar yerleşmiştir.

2) EYALET İSYANLARI

Nedenleri

Buradaki yöneticilerin halka keyfi uygulamalar yapması

Eyaletlerde devlet otoritesinin sarsılması

NOT Eflâk, Boğdan, Yemen, Trablusgarp, Erdel, Bosna, Hersek, Budin, Belgrad; isyanların çıkış yerleridir.

XVII. YÜZYIL ISLAHATLARI

İslahatların Özellikleri

Batı örnek alınmadı. (Fatih ve Kanuni dönemleri örnek alındı.)

Padişahların veya devlet adamlarının ömrü ile sınırlı kaldı.

Saray, ulema ve asker islahatlara karşı çıktı.

Halk desteği alınmadı. (Tepeden tırna bir anlayışla yapıldı.)

İslahatların Şifresi → TOKMAK

(Tarihçü, Osman, Kuyucu, Murat, Ahmet, Köprülü)

Tarihçü Ahmet Paşa

Devletin alacaklarını kişi ve kurumlardan tahsil etti.

Tarihçü Bütçesi adında ilk modern ve denk bütçeyi hazırladı.

İsrarı önledi.

Maliyeyi düzeltti.

Çıkar çevreleri istemediği için görevinden alındı.

II. Osman (Genç Osman) → 1618 tahta çıkışı o esnada Avrupa'da

30 yıl savaşları var

Osmanlı tarihinde **ilk islahat yapan** Osmanlı padişahıdır

Maliyeyi düzeltmiştir.

İsrarı önledi

Yenigeriye ödenen fazla maaşları kestti

Saray dışı evlilik yaptı. (**sosyal alanda ilk islahat**)

Yenigeri Ocasını kaldırmayı düşündü.

Baskenti İstanbul'dan Anadolı'ya taşımayı düşündü.

Seyhülislamın (ulema) yetkilerini kısıtladı.

Kılık kıyafet birliğini yapmayı düşündü

Yedikule Zindanları'nda şehit edildi.

Kuyucu Murat Paşa → (MEB müfredatında yok!)

Celali isyanlarını bastırdı.

Merkezi otoriteyi sağladı.

IV. Murat

Bağdat Fatih

Koçi Bey ve Katip Çelebi kendisine risale sunmuştu.

Gece sokakları alkımaya yasası getirildi.

Alkol, tütün ve kahve tırmı yasaklandı.

Kahvehaneler ve meyhaneleri kapattı.

Timarlı Sipahi sayımı yaptırdı.

Saray kadınlarını devlet yönetiminden uzaklaştırdı.

İlk kez seyhülislam idam ettirdi. (Ahizade Hüseyin Efendi)

Bu yasakların temel sebebi
İSTANBUL YANGINLARI

I. Ahmet

Ekber (en büyük) ve **Ersed** (en akıllı) **Sistemini** getirdi.

NOT Sarıcağa çıkma uygulamasını kaldıran **III. Mehmet**

Köprölüler Dönemi

Köprülü Mehmet Paşa

Sarayda **şartlar** diye sorarak **sadırazam** olan **TEK** kişidir.

Maliyeyi düzeltti.

Askeri düzeltti.

Venedik'in Ganoskale Ablukasını kaldırdı ve adaları tekrar himayemiz altına aldı.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

Girit'i 24 senelik bir kusatmanın ardından aldı.

Amcazade Hüseyin

merzi forlu Kara Mustafa Paşa

NOT Köprölüler, Osmanlıya duraklamanın içinde bir yükselme dönemi yaşatmışlardır.

GERİLEME DÖNEMİ (18.yy)

AVRUPA'NIN GENEL DURUMU

Amaca ulaşmak için Avrupa devletlerinin her türlü tedbire başvurmasına **makyavelizm** denir.

FRANSA

1756-1763 7 yıl savaşlarında İngiltere ve Prusya'ya mağlup oldu. Sömürgelerini İngiltere'ye kaybetti. Ülkesinde ihtilal yaşadı. Fransa, Osmanlıya ait Mısır'a saldırdı.

AVUSTURYA

En çok Rusya ile ittifakı yaptı. Avusturya, Balkanlar'a egemen olup Ege Denizi'ne ulaşmayı amaçladı.

RUSYA

Çar I. Petro'nun amacı

- Kırım'ı alıp Karadeniz'e inmek
- Karadeniz'den daha sıcak olan Akdeniz'e inmek (Boğazları almak)
- Orta Asya ve Kafkasya'ya yayılmak
- Balkanlarda Slav birliğini sağlamak (Pan Slavizm)

Dakya Projesi

Rusya ve Avusturya arasında planlandı.

Eflak ve Bogdan'ı alıp Bogdan'da Dakya adında ortak bir devlet kurmayı amaçladılar.

Grek Projesi

Rus prensi Potemkin tarafından "Doğu Sisteminin en büyük planı" olarak adlandırıldı.

İstanbul merkezli bir Rus devleti kurulacak

Amaç Bizans İmparatorluğu'nu tekrar canlandırmak

SİYASİ OLAYLAR

Osmanlı - Venedik

Venedik'in elinden Mora Yarımadası alındı.

Osmanlı - İran

Rusya ile Osmanlı 1724 İstanbul Ant. ile İran'ı paylaştı.

Nadir Şah bu olaya tepki gösterdi.

1732 Ahmet Paşa Ant. ve 1746 Kerden Antlaşması (2. Kasr-ı Şirin) imzalandı. 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşmasındaki maddeler aynen kabul edildi.

Osmanlı - Avusturya - Rusya

1711 Demirbaş Şarlı'nın Poltava Savaşı sonrasında Osmanlı topraklarına girmesi ve onu takip eden Rusların topraklarımıza girmesi sonucu Rusya ile Prut Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile Osmanlı, Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları ile kaybettiği toprakları geri alma umudu doğdu. Azak Kalesi Osmanlı'ya geri verildi. Böylece **Karadeniz tekrar Türk Gölü** oldu.

1715-1718 Osmanlı - Avusturya Petervaradin Savaşı yapıldı.

1718 Pasarofça Ant. (Avusturya ile) imzalandı. → Osmanlı ilk defa Batı'nın üstünlüğünü kabul etti. ve **Lale Devrine** girdi.

1736-1739 Osmanlı, Avusturya ve Rusya'ya karşı galip geldi. Belgrad tekrar Osmanlı'nın oldu. (Belgrad Ant ile)

1740 Belgrad Antlaşmasına aracılık yapan Fransa'ya, I. mahmut tarafından kapitülasyonlar sürekli/daimi hâle getirilmiştir.

1768-1774 Osmanlı Devleti ile Rusya savaşı. Savaş sırasında Rusya 1770'de **Geserek** Osmanlı donanmasını yaktı.

1774 Osmanlı ile Rusya arasında **Küçük Kaynarca Antlaşması** imzalandı.

- Kırım bağımsız olarak (ilk defa tamamı Türk ve Müslüman olan bir bölge elimizden çıktı)
- Kırım dini açıdan Osmanlı padişahına bağlı kalacak (ilk defa hilafet siyasi bir güç olarak kullanıldı.)
- Rusya, İstanbul'da daimi elçi bulunduracak.
- Rusya, Balkan topraklarında istediği her yerde konsolosluk açabilecek.
- Rusya'ya savaş tazminatı ödenecek (**Tarhımizak** ilk defa savaş tazminatı)

NOT 1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasında olmayıp, 1775'de Rusya tarafından eklenen madde "Ortadoksların dini lideri Rusya'dır" maddesidir.

1779 **Şahin Giray**'ın Kırım Hanı olmasını "Aynalıkavak Tenkidnamesi" ile Osmanlı onayladı.

1787-92 Osmanlı Kırım'ı geri alabilmek için Rusya ve Avusturya ile savaştı.

1791'de Fransız Thtilatinden etkilenen Avusturya, Osmanlı ile **Ziştovi Antlaşması** yaparak çekimistir.

1792 **Yaş Antlaşması** ile Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu kabul edildi.

1798'de Napolyon Mısır'a saldırı. Osmanlı **Fransa'ya karşı** ilk defa **Değer Politikası** izleyerek İngiltere ve Rusya'dan yardım istedi.

İlk defa Ruslar bu olay sırasında Boğazlardan geçti.

Cezar Ahmet Paşa Nizam-ı Cedid ordusuyla Akka önlerinde Napolyon'u durdurdu. Önce Fransa ile **El Arış Antlaşması** ve 1802'de **Paris Antlaşması** imzalandı. Böylece Fransa Mısır'dan çekildi.

XVIII. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri

İslahatlarda Avrupa örnek alınmıştır.

17. yy.'a göre daha başarılı ve kalıcı oldu.

Hukuk haric her alanda islahat yapıldı.

Saray, ulema ve asker islahatlara karşı çıktı.

İslahatların Şifresi → 31313

(3. Ahmet, 1. mahmut, 3. Mustafa

1. Abdülhamit ve 3. Selim)

III. Ahmet

1703 Edirne Vakası ile tahta çıktı.

1718 Pasarofça Antlaşmasından 1730 Patrona Halil İsyanına kadar geçen süreçte (Lale Devri) padişahlık yaptı.

Lale Devri'nin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa

Lale Devri'nin şairi Nedim, minyatörcüsü (nakkaşı) Levni

Bu dönemde askeri ıslahat yoktur.

Lale Devri kelimesini ilk kullanan Yahya Kemal Beyatlı, bunu bir eser ismi olarak kullanan ise Ahmet Refik Altınay'dır.

Lale Devri İslahatları

İlk defa geçici elçilik ağıldı. (Paris, Viyana, Varşova ve Moskova'ya)

İlk elçi 28 Mehmet Celebi'dir.

Sait Efendi Avrupa'da Türkuveri (Türk gibi giyinme, yeme, içme vs.) akımını başlattı.

Sosyal ve kültürel ıslahatlar bu dönemde yoğunlaştı.

İbrahim müteferrika ve Said Efendi Avrupa'dan 1727'de matbaa'yı getirdi (matbaada basılan ilk eser Vani Mehmet Efendi'ye ait Van Kulu Lügati'dir)

Yenişehirli Abdullah Efendi matbaada dini eser basımını yasakladı.

Gerçek Davut Ağa'nın katkısı ile Tutumbasalar Ocası (İtfaiye) kuruldu.

İran'dan çiçek aşısı getirildi.

Bahçe mimarisi gelişti.

İstanbul'da çini imalethanesi ağıldı.

Kumaş fabrikaları ağıldı.

Batı modası yayıldı.

Devlet adamlarının portreleri yapıldı.

Tercüme Heyetleri kuruldu. (Ağır klasikleri çevrildi)

Yalova'da kağıt imalethanesi ağıldı.

Barok ve Rokoko tarzı ile Sadabad Sarayı ve III. Ahmet Geşmesi yapıldı.

→ Versay Sarayı örnek alındı.

I. mahmut

Batı tarzında ilk askeri ıslahatları yapan devlet adamıdır.

Comte de Bonneval (Humbaracı Ahmet Paşa) getirildi

Humbara Ocası batı tarzında ıslah edildi. (Batı tarzı ıslah edilen ilk kurum)

Hendesehane (Subay Okulu - mühendis) ağıldı.

III. Mustafa

Mühendishane-i Bahri Hümayun'u kurdu. (Deniz subay okulu)

Baron de Tott, Avrupa'dan getirildi.

Sıra Topçuları Ocası kuruldu.

Ta borçlanma (esham) kuralı getirildi.

→ Kağıt paraya geçişin temsili aşamasıdır.

I. Abdülhamit

Culûs bahçesini kaldırdı.

Uluçe alim satımını yasakladı.

İstikhkâm Okulu açıldı.

Bilim adamlarının kendi kıyafet, din ve dilleriyle çalışmalarına izin verildi.

III. Selim

Yaptığı tüm ıslahatlara **Nizam-ı Cedid (Yeni Nizam)** denir.

İslahatlarında Fransıya örnek aldı.

Kabakçı Mustafa İsyanı ile bu dönem sona erdi.

Osmanlı tarihinde **radikal yolda (sıradışı)** ıslahat yapan ilk Osm. padişahıdır.

Meşveret Meclislerini tekrar hayata geçirdi.

Suzi Atilara makamını buldu.

Bilim insanlarından **layihâ (özam önerili rapor)** 'lar istedi.

Mühendishane-i Bahri Humayun'u geliştirdi.

Mühendishane-i Berri Humayun'u (kara mühendishanesi) açtı.

Yenicekilere talim yapma zorunluluğu getirdi.

Nizam-ı Cedid adıyla yeni bir ordu kurdu.

İrad-ı Cedid adıyla yeni bir hazine kuruldu.

İlk defa kalıcı elçilikler açıldı. (**Londra'ya**) → Yusuf Agah Efendi atandı.

Devlet matbaaları açıldı. (matbaayı Amire)

Levent ve Selimiye Kışlaları yapıldı.

Zahire Nazırlığı kurularak kara borosunun önüne geçildi.

Yerli malı teşvik edildi.

Şayhülislamın yetkisi kısıtlandı.

Saray içindeki altın ve gümüşler eritilerek paraya çevrildi.

DAĞILMA DÖNEMİ (19.yy)

1804 Kara Yorgi önderliğinde **Sırp'lar** İsyanı etti. (**ilk isyan**) İsyan bastırıldı.

1806 Osmanlı - Rus savaşı başladı.

1807 Fransa ile Rusya, Osmanlı Devletinin topraklarını paylaşan **Tilsit**

Antlaşmasını imzaladı.

1809 Osmanlı ile İngiltere arasında **Kaler Sultanije Antlaşması** imzalandı.

1812'de Osmanlı Rusya ile **Bükreş Antlaşması** imzalandı. (**Böylece**

Sırp'lar Osmanlı'dan ilk imtiyaz elde eden millet oldu)

→ Vergileri düzenleme
→ 14 işlerini düzenleme } haklarını kazandılar.

1815'te Avusturya başbakanı Kont meternik başkanlığında **Viyana Kongresi** toplandı. İlk defa Rus Kralı I. Alexander "**Şark Sorunu**" nu gündeme getirdi.

Ayrıca dünyanın neresinde dursun "**ulusçuluk**" isyanlarının bastırılacağı, Fransa'nın ortadan kaldırdığı krallıkların yeniden kurulacağı kararı alındı. Böylece Avrupa'da **Restorasyon Dönemi** başladı.

1815'de Rus general Alexander İpsilante tarafından **Filik-i Eterya Cemiyeti** kuruldu.

1820'de Eflak'ta ilk **Rum** ayaklanması başladı ancak başarılı olamadı.

1821'de Mora'da Rumlar ayaklandı. İsyanı Mısır valisi Mehmet Ali Paşa kendisine **Girit ve Mora valiliğinin** verilmesi şartıyla bastırdı. Ancak isyanlar aralıklarla devam etti.

1827'de Avrupa Devletleri (İngiltere / Fransa / Rusya) Mora yakınında bulunan **Navarin'de Osmanlı donanmasını yaktı.** (Osmanlı ve Mısır donanması). Bununla beraber Avrupadaki Restorasyon Dönemi sona erdi.

1827-1828'de **Osmanlı-Rus Savaşı** başladı. Rusya kazandı.

1829'da **Edirne Antlaşması** Osmanlı-Rusya arasında imzalandı.

Buna göre :

- Sirpları özerk oldu. (ilk imtiyaz)
- Mora'da bir Yunanistan Devleti kuruldu. (bağımsızlık)
(Osm.'dan ayrılan ilk devlet/millet)

1830'da Fransa Cezayir'i işgal etti.

(Kuzey Afrika'da Osmanlı'nın kaybettiği ilk toprak parçası)

1831 Mehmet Ali Paşa İsyanı başladı. Oğlu İbrahim Kütahya'ya kadar geldi.

1833 2. Mahmud "Denize düşen yılanı sarılır" diyerek Rusya'dan yardım istedi. Ruslar İstanbul'a gelince İngiltere ve Fransa olaya müdahale etti.

1833 **Kütahya Antlaşması** (Osmanlı ile Mehmet Ali Paşa arasında)

- Suriye - Cidde - Girit valilikleri M. Ali Paşa'ya verildi.
- Oğlu İbrahim'e de Adana valiliği verildi.
- Mehmet Ali Paşa her sene Osmanlı'ya vergi verecek ve ihtiyacı halinde asker gönderecek.

1833 **Hünkâr İskelesi Antlaşması** (Osmanlı - Rusya)

- 8 yıl geçertidir.
- Rusya'ya karşı düzenlenecek ve yapılacak bir savaş esnasında Osmanlı Boğazları Rusya'ya açık, diğer devletlerin savaş gemilerine kapalı tutulacak (Bu antlaşma Osmanlı Devleti'nin Boğazlar üzerindeki egemenlik hakkını **son kez** kullandığı antlaşmadır.)
(Boğazlar ilk kez sorun haline gelmiştir.)

1833'de Osmanlı Devleti Mısır sorununda İngiltere'nin desteğini alabilmek için kapitülasyonları genişlettiği **Balta Limanı Antlaşmasını** imzaladı. Bu antlaşma ile Osmanlı Devletini **ekonomisi dışa bağımlı hale** geldi.

1840 **Londra Konferansı**

Mısır Sorununu çözmek için toplandı.

Osmanlı bu konferansta etkili olmak istediği için **Tanzimat Fermanı'nı** ilan etti. Burada yapılan görüşmede

- Mısır'ın babadan oğula geçecek şekilde M. Ali'ye verilmesi.
- M. Ali'nin elinden Suriye, Girit ve Adana valiliklerinin alınması.
- M. Ali'nin her sene Osmanlı'ya vergi göndermesine karar verildi.
- M. Ali vergiyi göndermezse; İngiltere, Fransa ve Rusya M. Ali'ye savaş ilan edecek.

(İç sorun bir uluslararası soruna dönüştü)

(Mısır sorunu burada çözüldü)

1841 Londra Boğazlar Konferansı

Boğazlar uluslararası bir sorun haline gelmiştir.

→ Boğazlar Osmanlı'da kalacak

→ Barış zamanı tüm ticaret gemilerine açık olacak

→ Savaş zamanı tüm devletlerin savaş gemilerine kapalı olacak

(Osmanlı Boğazlar üzerindeki egemenlik hakkını kaybetti)

Kırım Savaşı

1853 Rus elçisi Mensikov'un isteklerinin reddedilmesi üzerine Ruslar

Sinop'ta Osmanlı donanmasını yaktı. ve İstanbul'a doğru ilerlemeye başladı.

Bunun üzerine İngiltere ve Fransa Osmanlı'nın yanında savaşa girdi.

Ardından Prusya Krallığı (İtalya) da Osmanlı yanında savaşa girdi.

NOT İlk defa Osmanlı Devleti bu savaşta İngiltere'den dış borç aldı.

NOT Kırım, Varna ve Edirne'de ilk defa telgraf hatları kullanıldı.

NOT Modern hemşireliğin kurucusu Florence Nightingale bu savaşta hastaları tedavi etti. Levent ve Selimiye Kışalarında çalıştı.

Lakabı "The Lady with the Lamb (Lambalı Kadın)" dir.

Ölüm oranını %42'den %2'ye çekti. Hastaları istatistikî yöntemlerle analiz etti.

1856, Kırım Savaşı sonunda Paris Antlaşması imzalandı.

→ Osmanlı bir Avrupa Devleti sayıldı.

→ Osmanlı'nın toprak bütünlüğüne Avrupalı devletler koruyacak

→ Karadeniz tarafsız bir deniz haline getirildi.

→ Osmanlı bu konferansta etkili olmak için **İslahat Fermanı** nı ilan etti.

1875 Hersek'te başlayan isyan tüm Balkanlar'a yayıldı. Tarihçe bu olayı **Balkan Bunalımı** adı verildi.

1876'da Balkan Bunalımını çözmek için **İstanbul (Tersane) Konferansı** düzenlendi.

Baycece bu konferansta bir sonuç alınamayınca Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne koruyan İngiltere bu politikadan vazgeçti. Bunun üzerine Rusya Osmanlı Devletine savaş ilan etti.

1877-1878 Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi)

Kars

Ardahan

Batumi

Elvize - yi Selase → Rusya işgal etti.
(3 vilayet)

Nene Hatun

Plevne Kahramanı
Gazi Osman Paşa

Doğu Trakya işgal edildi (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)

1878 Ayastefanos Antlaşması (Yeşilköy Ant.) → Osmanlı - Rusya

Osmanlı tarihinde, imzalanmasına rağmen yürürlüğe girmeyen ilk antlaşmanın

Bu antlaşmayı çıkartlarına aykırı bulan Avrupa devletleri, antlaşmayı tekrar görüşmek için **Berlin Konferansı**nı topladı.

→ Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsız olacak.

→ Kars, Ardahan ve Batumi Rusya'ya, Doğu Bazarı Osmanlıya verilecek

Antlaşma öncesi İngiltere'ye, İng'nin yardım sözüne inandırarak **Kıbrıs**'ın yönetimi geçici olarak verilmiştir.

→ Bosna - Hersek yönetimi Avusturya - Macaristan imparatorluğuna bırakıldı.

→ Giritteki Rumlara ve Doğu Anadolu'da yaşayan Ermeniler'e yönelik ıslahat yapılacak (**Ermeni sorunu uluslararası bir hale geldi.**)

→ Bulgaristan 3'e bölünecek (Doğu Rumeli / Makedonya / Bulgar Prenslığı)

1881 Fransa Tunus'u işgal etti.
1882 İngiltere Mısır'ı işgal etti.

1897 Dömeke Meydan Muharebesi'ni Yunanlılar'la karşı kazanıldı.

NOT Mustafa Kemal bu savaşa katılabilmek için okuldan kaamak istedi.
"Gençliğimin en heyecanlı, en ateşli günleriydi; bu savaşa katılmayı çok istedim" dediği savaştır.

XIX. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri

Her alanda ıslahat yapılmıştır.
Batı örnek alınmıştır.
Demokratikleşme faaliyetleri başlamıştır.
Halk devlet yönetimine katılmıştır.

Islahatçıların Şifresi → MAHMUT (Mahmut, Mecid, Aziz, Hamit)

II. Mahmut

Sened-i İttifak (1808)

II. Mahmut ile ayanlar arasında
Padışah kendi gücünden harıf **ilk defa** başka bir gücün varlığını tanımıştır.
Osmanlı Devleti tarihindeki ilk demokratikleşme hareketidir.
Tarihteki Magna Carta (Büyük Şart)'ya benzetilir.

İdari (Yönetim) Alanda Yapılan İslahatlar

Ayanlıkları ortadan kaldırdı.
Eyaletlere müşir, köylere muhtar atadı.
Düzenli posta teşkilatı kuruldu.
Müşadere Usulü kaldırıldı. (özel mülkiyet gelişti)
İslahatları düzenlemek için Dâri Şurayı Babıâli kuruldu.
Adalet işlerine bakmak için Meclis-i Valayı Ahkâm-ı Adliye kuruldu.
Tımar Sistemini kaldırdı.
İstanbul'a gelecekler için Münur Tezkeresi düzenlendi.
Memurlara maaş bağlandı. Memurlar dahiliye ve hariciye diye 2'ye ayrıldı.
Memurlara fes, ceket, pantolon giyme zorunluluğu getirildi.
Devlet dairelerine kendi resmini astırdı.
Divan-ı Hümayun kaldırıldı. Yerine Heyet-i Vekela (Bakanlar Kurulu) kuruldu.
Divan üyeleri nazırlıklara dönüştürüldü.

Sadr-ı Azam	→	Başvekâlet
Ris-ül Küttâb	→	Hariciye nazırlığı
Sadıket Kethüdâlığı	→	Dahiliye nazırlığı
Şeyhülislamlik	→	Bab-ı Mesihât Dairesi

dönüştürüldü

İlk resmi gazete (**Takvim-i Vekayi**) çıkarıldı.

Pasaport uygulamasına geçildi.

Askeri Alanda Yapılan Islahatlar

Sekban-ı Cedid > Kuruldu.

Eskinci Ocakı

1826'da **Yenileri Ocakı** kaldırıldı. (Vakayı Hayriye)

Asker-i Mansure-i Muhammedîye adında ordu kuruldu. Bu ordunun asker ihtiyacını karşılamak amacıyla "Mekteb-i Fünun-ı Harbiye" kuruldu.

Seraskerlik (Genel Kumay Başkanlığı) kuruldu.

Kayların ve kasabaların güvenliğini sağlama amacıyla "Zedif Birlikleri" kuruldu. Askeri amaçlı nüfus sayımı yapıldı. Darülsuray Askeri (Askerlik subesi) kuruldu.

Eğitim, Sağlık ve Kültür Alanında Yapılan Islahatlar

İlk defa yurtdışına eğitim amaçlı öğrenciler gönderildi.

Rüştiye (Ortaokul) ve orta dereceli okullar anlamına gelen Mekteb-i Ulumu Edebiye açıldı.

Mekteb-i Harbiye (Harp Okulu) ve Mekteb-i Askeri Tıbbiye açıldı.

Karantina uygulamasına geçildi.

İlköğretim parasız ve mecburi oldu (İstanbul'da)

Yabancı dil bilen müslüman diplomat yetiştirmek amacıyla **Tercüme Odaları** kuruldu.

Donizetti Paşa mehterhaneyi kaldırıp yerine **Mızıkay Hümayun'u** kurmuştur. (Askeri bando okulu)

Ekonomik Alanda Yapılan Islahatlar

Feshane açıldı.

Bez fabrikası açıldı.

Thracata drem verildi.

Memurun giyeceği kıyafetlerin yeterli mali olması zorunlu hale getirildi.

Yerli mali teşvik edildi.

NOT

Donizetti Paşa'nın bestelediği **Mahmudiye Marşı** Osmanlı'nın ilk marşı kabul edilir.

Sultan Abdülmecid

Tanzimat Fermanı (1839)

İlan Edilme Nedenleri

Londra Konferansı kararlarında etkili olabilmek

Yabancı devletlerin azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmasını önlemek

Gayrimüslimlerin haklarını yükselterek devlete olan bağlılıklarını artırmak

Fransız Thtilalinden yayılan ulusçuluk akımının etkisini azaltmak

Hazırlayan → Mustafa Reşit Paşa

Fikir akımı → Osmanlıcılık

Önemi → Kanunun üstünlüğü benimsendi.

Anayasacılığa geçişin ilk aşaması sayılır.

Maddeleri

Mahtemeler herkese eşit yapılacak

Vergiler herkesin gelirine göre alınacak

Askerlik vatan hizmeti sayılacak

Herkesin can, mal ve ırz güvenliği korunacak

Din, dil, ırk ayrımı yapılmadan herkes kanun önünde eşit sayılacak

Islahat Fermanı (1856)

İlan Edilme Nedenleri

Paris Barış Konferansı kararlarında etkili olabilmek
Tanzimat Fermanı ile aynı nedenlerle ilan edilmiştir.

Fikir Akımı

Osmanlılık

Önemi

Tam bir müslüman - gayrimüslim eşitliği sağlandı.

Maddeleri

Gayrimüslimi kırık düşürücü sözler söylenmeyecek
Gayrimüslimler banka, şirket, okul açabilecek
Gayrimüslimler devlet memuru olabilecek
Gayrimüslimler il genel meclislerine üye olabilecek (kazandıkları ilk siyasal hak)
Cizye vergisi kaldırıldı - Gayrimüslimler askere gitmemek için bir kerdige mahsus nakdi bir bedel ödeyerek askerlik hizmetlerinden muaf tutulacak

NOT

Bu fermanda Avrupalı devletlerin (dış güçlerin) baskısı vardır.

Diğer Islahatlar

Meclis-i Ali Tanzimat (Islahatları düzenleyen kurum) açıldı.

Arazi Kanunnamesi çıkarıldı.

İlk defa modern anlamıyla belediyeçilik başladı.

Bank-ı Dersaadet adıyla bir banka kuruldu.

Bank-ı Osmani adında İngiliz sermayeli ilk yabancı banka açıldı. (Para basmaya yetkili)

İlk kağıt para (karime) basıldı.

İlk defa dış borç alındı. (Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den)

Vergi toplamak için Muhassıllık meclisleri kuruldu.

İlk demiryolu hattı İzmir - Turgutlu arasında yapıldı. (İzmir - Aydın arasında)

Şirket-i Hayriye kuruldu. (Vapur tırlarını düzenler)

Maarif-i Umumiye Nezareti (günümüz MEB) kuruldu.

Encümen-i Danış kuruldu. (Fen kitaplarını terceme eden bilimsel kurul)

Erkek öğretmen yetiştiren Darülmüallimin açıldı.

Mekteb-i Mülkiye açıldı. (Hukuk adamları yetiştirmek için)

Güllü Agop Osmanlı Devletinde modern tiyatroyu başlattı.

Darülbeyaz ve Darülelhan kuruldu.

Jandarma ve Polis Teşkilatı kuruldu.

Şinasi tarafından ilk özel Türkçe gazete olan Tercüman-ı Ahval çıkarıldı.

Tasfir-i Efkâr ile Ceride-i Havadis gazeteleri çıkarıldı.

Vekayi Tıbbiye adında ilk dergi çıkarıldı.

İlk telgraf hatları döşendi. (Edirne - Varna - Şumnu) Kırım Savaşında ise

Kırım - Varna - Edirne arasında kullanıldı.

Sultan Abdulaziz

Giritli Rumlara **Halepa Fermanı**'nı çıkararak özerklik verdi.

İlk defa gezi amaçlı **yurtdışına seyahat** etti. (İng., Fr, Prusya, Avusturya)

Seyahatın Amaçları

- Borç para bulabilmek
- Osmanlı medeniyetinin deride olduğunu göstermek
- İçimizdeki azınlıklara padişaha gösterilen saygılığı göstermek
- Rusya'nın planlarını Avrupa devletlerine anlatmak

Vilayet Nizamnamesi çıkarıldı. (Köy, Nahiye, Kaza, Liva, Vilayet)

Matbuat Nizamnamesi çıkarıldı.

Ziraat Bankası'nın temeli sayılan **menleket ve Emniyet Sandıkları** kuruldu.

Süveyş Kanalı Fransızlar tarafından Mısır'da açılmıştır.

Baylerbeyi ve Giragan Sarayları yapıldı.

Ramazan Kararnamesi ile devlet faizleri bile ödeyemediğini ilan etti.

İslah-ı Sanayi Komisyon'u kurulmuştur.

Maarif Nizamnamesi yayınlandı. (Fransa örnek alındı)

(Eğitim)

İptidar	→	İlkokul
Reftiye	→	Ortaokul
İdadi	→	Lise
Fünun	→	Üniversite

Heykeli olan
ilk Osm. padişahıdır.

Darülmüallimat (Kız Öğretmen Okulu) açıldı.

Robert Koleji açıldı.

Galatasaray Sultanisi (Lise) açıldı.

Darüşşafaka açıldı.

Ahmet Cevdet Paşa **mecelle**'yi yazdı. (İslam'a göre) (Medeni Kanun gibi)

İlk resim sergisi **Şeker Ahmet Paşa** tarafından açıldı.

Nizamiye mahkemeleri kuruldu.

Fransa örnek alınarak Şuray-ı Devlet (Danıştay), Divan-ı Ahkâm-ı

Adliye (Yargıtay) kuruldu.

modern hukuka geçişin ilk aşamalarından sayılan **Ceride-yi Mahakim** yayınlandı.

Teodor Kasap önderliğinde ilk Türkçe mizah gazetesi **Diyojen** çıkarıldı.

Dünyanın en büyük 3. deniz filosu oluşturulmuştur.

İlk defa bir gazete **miladi Takvim** kullandı. (**Sabah gazetesi**)

Osmanlı Devleti'nin ilk üniversitesi olan **Darülfünun (İstanbul Lîni)** açıldı.

II. Abdülhamit (1876-1908)

Camiden çok okul yaptırdığı için **Maarifperver** (eğitimi seven) olarak bilinir.

Bir il adıyla bir lise varsa genellikle II. Abdülhamit zamanında yapılmıştır.

Devletin dış politikası **İslamcılık (Ümmetçilik)** olmuştur (Panislamizm)

Orta Afrika'da İslamiyeti yaymıştır.

Rejim	Kral	Halk	Anayasa
monarşi	✓	X	X
meşrutiyet	✓	✓	✓
cumhuriyet	X	✓	✓

Padışah
II. Abdülhamit

Halk

Anayasa

Kanun-i Esasi (1876)

Türk tarihinin ilk yazılı anayasası

Ayan

Padışah atar

Ömür boyu

gönüllü kalır

40 yaş üstü

Kişiler seçilir.

İlk başkanı

Server Paşa

mebusan

Halk 4

senede bir

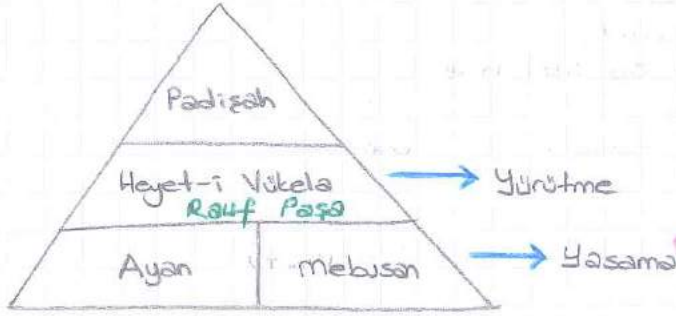
seçer. Emlak

sahibi olma

şartı var

İlk başkanı

Ahmet Vefik Paşa

Meşruti

Monarşi

Kanun-i Esasi'nin Maddeleri

- * Osmanlı Devleti, Osmanogulları sülalesinden gelen en büyük ve en akıllı erkek üye tarafından yönetilir. (Ekkariyet Sistemi)
- * Resmi dini İslâm'dır.
- * Resmi dili Türkçe'dir.
- * Hakama yetkisi mebusan ve ayan meclislerine aittir.
- * Yürütme yetkisi Heyet-i Vükela'ya (Bakanlar Kurulu) aittir.
- * Hükümet yaptığı işlerden padışaha karşı sorumludur.
- * Ayan ve mebusan meclisleri kanun teklifini hazırlar, hükümet padışaha sunar.
- * Padışah önüne gelen bir konuyu sınırsız veto etme hakkına sahiptir.
- * Meclisi açma - kapama yetkisi padışaha aittir.

I. meşrutiyetin Kısa Ömürlü Olmasının Nedenleri

mebusan meclisindeki Ermeniler'in bağımsızlık istekleri
1877 - 1878 Osmanlı - Rus savaşının çıkması

II. Abdülhamit Dönemi İslahatları

Yönetim merkezi Yıldız Sarayına taşındı.

Dış politikada İslamcılık benimsendi.

Osman Hamdi Bey "Sanayi Nefise" Mektebini kurmuştur (Güzel Sanatlar Fakültesi)

İlk arkeoloji müzesi olan Asar-ı Atika kuruldu.

Müze-i Hümayun kuruldu. Başına Osman Hamdi Bey getirildi.

Kız çocukları için kız meslek liseleri (İdadî) açıldı.

Hafife Teşkilatı kuruldu. Jurnal adı verilen (mit elemanı) haberciler yetiştirildi.

Telgraf mektebi kuruldu ve telgraf öğrenimi için Avrupa'ya öğrenciler gönderildi.

Doğudaki Ermeni İsyanları'nın bastırılması amacıyla Hamidiye Alayları kuruldu.

1863'te kurulan Memleket Sandıkları 1888'de Mithat Paşa'nın gayretleriyle

Ziraat Bankası'na dönüştürüldü.

Tercüme-i Hakikat adı verilen bir gazete çıkarılmıştır.

Alman kral II. Wilhelm'in önerisiyle 38 Projesi hayata geçirilmeye çalışıldı. (Berlin - Bosof (Boğazlar) - Bağdat demiryolu).

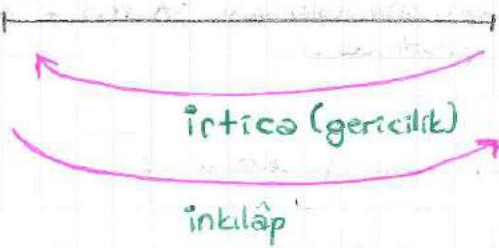
Haydarpaşa tren yolu inşa edildi.

Engellilere yönelik kurumlar açıldı.

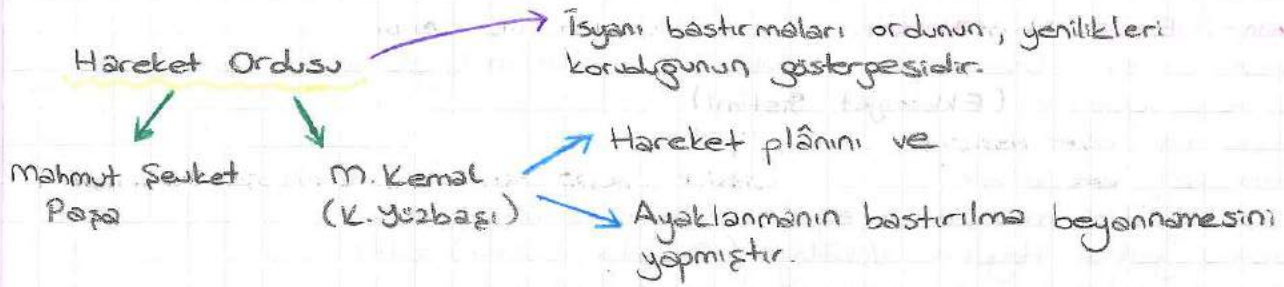
Muhammed Kararnamesi ile Osmanlı resmen iplas ettiğini açıkladı. Bunun üzerine alacaklı devletler Niyun-u Umumiye İdaresi (Genel Borçlar İdaresi)'ni kurdu (Devlet içinde devlet) Bu kurulun başkanlığını İngiltere ve Fransa yapmıştır.

1908'de İttihat ve Terakki'nin baskısıyla II. Meşrutiyet II. Abdülhamit tarafından ilan edildi. Ancak meşrutiyet koşulları monarşiyi tekrar geri getirebilmek amacıyla 31 Mart Ayaklanmasını başlattılar.

Monarşi 1908 meşrutiyet

Osmanlı Devleti tarihinde rejimi değiştirmeye yönelik çıkan ilk ve son isyandır. (31 Mart)

NOT Osmanlı Devleti tarihinde meclis kararı ile görevinden alınan ilk Osmanlı padişahı II. Abdülhamit'tir. Yerine IV. Mehmet Reşat getirildi. Abdülhamit de Selanik'e sürgüne yollandı.

II. meşrutiyetin ilanı veya 31 Mart Vakası sırasında

- Girit, Yunanistan'a bağlandı.
- Avusturya - Macaristan İmparatorluğu Bosna-Hersek'i ilhak etti.
- Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti.

Osmanlı Devletinde Kurulan Siyasi Partiler

- İttihat ve Terakki
- Ahrar Fırkası
- Hürriyet ve İtilaf
- Osmanlı Sosyalist Fırkası
- Osmanlı Demokrat Fırkası
- Fedekarân-ı Millet Partisi

OSMANLI DEVLETİ'NDE BASIN -YAYIN HAREKETLERİ

GAZETELER

1795	Bulletin des Nouvelles	Çıkarılan ilk gazete
1828	Vekayi Misriye	Mısır'ın resmi vilayet gazetesi
1831	Takvim-i Vekayi *	Devletin ilk resmi gazetesi
1831	Le moniteur Ottoman	Devletin Fransızca çıkardığı resmi gazete
1840	Ceride-i Havadis	Yarı resmidir. William Churchill tarafından çıkarılmıştır.
1860	Tercüman-ı Ahval *	Osmanlı'nın ilk özel gazetesi (Ağah Efendi + Sinasi)
1862	Tasvir-i Efkâr	Kadınların okutulması, İst. sorunları (Sinasi - Namık Kemal)
1867	Muhbir	Ali Suavi. Giritli müslümanlara yardım kampanyası başlattı.
1871	İbret	Namık Kemal. Vatan yahut Silistre'den sonra kapatıldı.
1878	Tercüman-ı Hakikat	Ahmet Mithat Efendi çıkardı. İnsanlara gazete okuma alışkanlığı getirmeye çalışmıştır.
1878	Tercüman-ı Şark	Şemseddin Sâmî tarafından çıkarılmıştır.
1908	Tanin	Hüseyin Cahit Efendi. İttihatçıların gazetesi
1908	Volkan	Derviş Vahdeti'nin çıkardığı, 31 Mart İsyanı'nı destekleyen gazetedir.

NOT

Ayrıca bu dönemde **Karagöz** adında mizah gazetesi ve **Bahçe** adında çocuk gazetesi çıkarılmıştır.

DERGİLER

1850	Vekayi Tıbbiye *	Osm. çıkarılan ilk dergi
1860	Mecmu'a-i Fünun	_____
1862	mirat	_____
1864	mecmu'a-i Askeriye	_____
1870	Diyojen *	Teador Kasap tarafından çıkarılan ilk mizah dergisi

KADIN GAZETELERİ VE DERGİLERİ

1868	Terakki	İlk defa kadın sorunlarından ve haklarından bahseden gazetedir.
1869	Terakki Muhadderat *	Kadınların yükselişi anlamına gelir.
1886	Şükufezâr (Gök Bahçesi) *	Yazar kadrosu tamamen kadınlardan oluşur.
1887	Münirvet	Osm. kadınlarını dünya kadınlarından haberdar eder
1889	Parça Bahçesi	Eu düzeni ile ilgili bilgi veren gazete
1895	Hanımlara Mahsus G.	Kadın haklarını savunmuştur.
1908	Demet	H.E. Adıvar'ın baş yazarlık yaptığı gazete
1908	measil	İlk renkli yayın yapan kadın gazetesi
1908	Kadın *	İlk Türk kadın yazar Fatma Aliye burada yazdı.
1913	Kadınların Dünyası	Kadın hakları ve gelişme hayatından bahsetmiştir.
1914	Seyyale	İsmet Hakkı yazarlık yapmıştır.

OSMANLI DEVLETİ'Nİ DAĞILMaktan Kurtarma Fikirleri

OSMANLILIK

Din, dil, ırk farkı gözetmeksizin herkesi Osmanlı vatandaşı sayma anlayışıdır. II. Mahmud başlatmıştır.

Namık Kemal

Ziya Paşa

Şinasi

önemli savunucularıdır.

Tanzimat - Islahat

I. ve II. Meşrutiyette uygulanmıştır.

İlk defa 1877-78 Osmanlı - Rus savaşı sırasında uygulanamayacağı anlaşıldı. (Millet-i Sadıka olarak adlandırılan Ermenilerin Ruslarla işbirliği yapması) Osmanlılık Balkan Savaşları sırasında **Arnavutluk'un** elimizden çıkmasıyla önemini yitirirken I. Dünya Savaşı sonunda tamamen sona ermiştir.

İSLAMCILIK (Ümmetçilik - Panislamizm)

II. Abdülhamit'in dış politikasıdır.

İlk defa Balkan Savaşları sırasında **Arnavutluk'un** elimizden çıkmasıyla ilk darbeyi almış. Ayrıca I. Dünya Savaşı sırasında Arapların İngilizlerle işbirliği yapması sonucu önemini yitirmiştir.

3 mart 1924'te Hatıfeliğin kaldırılmasıyla tamamen sona ermiştir. Mehmet Akif Ersoy

TÜRKÇÜLÜK (Pantürkizm)

19. yy'ın 2. yarısından itibaren Rusya'nın Panславizm politikasına karşı Rusya'daki müslümanların birleşerek oluşturduğu fikir akımıdır.

Yusuf Akkura

Zeki Velidi Toğan

İsmail Gaspirali

Ziya Gökalp

Halide Edip Adıvar

Fuat Köprülü

Ahmet Ağaoğlu

önemli temsilcileridir.

II. Meşrutiyetten sonra önem kazandı.

Yusuf Akkura İstanbul'da "Türkçülük Cemiyeti" kurdu

Yayın organı: Türk Yurdu dergisidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesidir.

Osmanlı sınırları içinde yaşayan Türklere millet olma bilinci aşılanmaya çalışıldı.

Ayrıca Osm. Dev.'nin topraklarının dışında yer alan Türklere birleşmeye ise geniş manada **TURANCILIK** denir.

BATILCILIK

Lale Devri'nden itibaren uygulanan fikir akımıdır.

Celal Nuri

Taşuk Fikret

önemli temsilcisidir.

"Ya batılılaşınız ya mahvolunuz" prensibiyle hareket etmişlerdir.

FEDERALİZM (Ademi Merkezîyetçilik)

Prens Sabahattin tarafından hayata geçirilmeye çalışıldı.

Eyalet sistemini savundu.

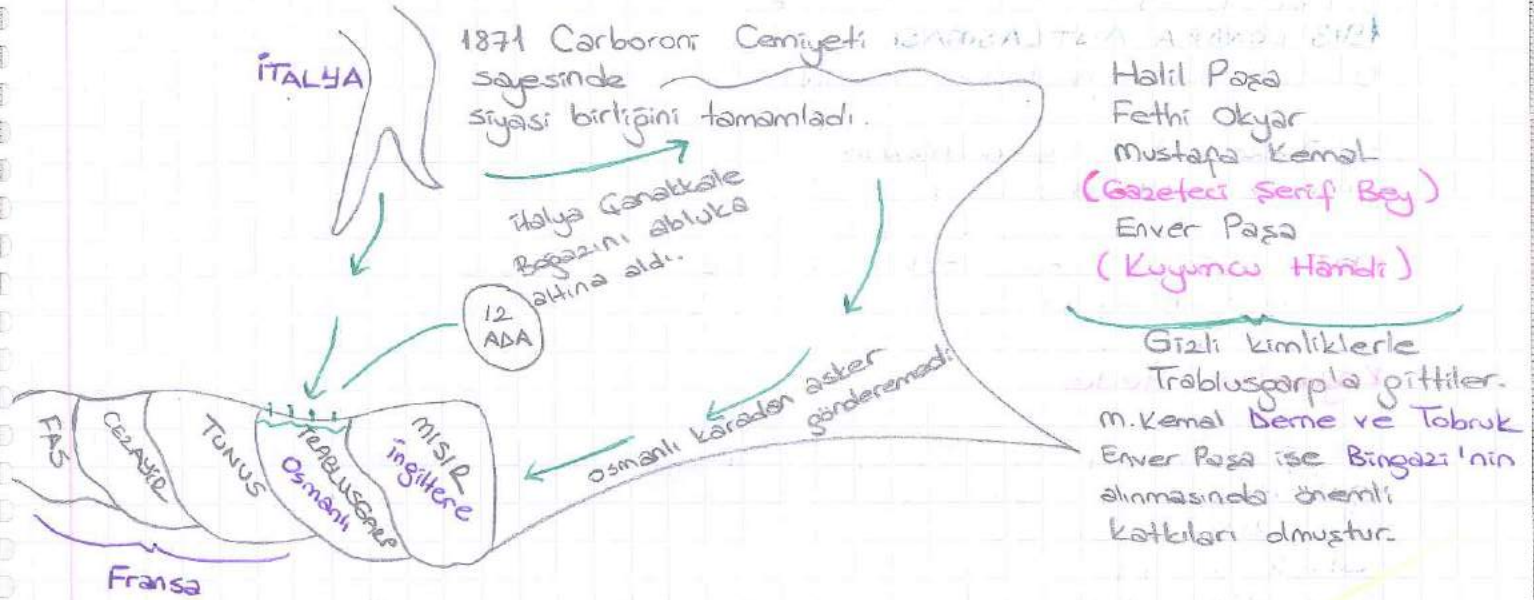
Merkezi yetkilerin azaltılıp yerel yönetimlerin güçlendirilmesine çalışıldı.

İNKILAP TARİHİ

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911-1912)

Nedenleri

İtalya'nın siyasi birliğini geç tamamlayıp sömürgecilik ve pazar arayışına girmesi
Bölgeye İtalya'nın Osmanlı'ya göre daha yakın olması
Trablusgarp'ın zengin hammadde yataklarına sahip olması
Avrupa Devletlerinin işgale onay vermesi
(1909 - Raccorini Antlaşması gibi) → İtalya - Rusya arasında

1912 UŞİ ANTLAŞMASI (İtalya - Osmanlı)

İsviçre'de imzalanmıştır.

- Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılacak
(Osmanlı Devleti'nin Afrika kıtasında toprağı kalmadı.)
- Trablusgarp halkı, din ve kültürel açıdan Halifeye bağlıdır.
(Osm. Devleti bölgeyle bağını koparmak istememiştir.)
- Bölgeye halifeyi temsilen "Naibü Sultan" adında dini bir görevli atanmıştır.
- 12 Ada Balkan Savaşları'nın sonuna kadar İtalya'ya bırakılacak.
geçici olarak

NOTLAR

* Mustafa Kemal'in ilk savaşıdır. Kendisinden çok daha fazla askeri görev alan bir devleti mağlub etmesi, ileride Kurtuluş Savaşı'nın kazanılabileceğinin göstergesidir.

* Mustafa Kemal "Binbaşı" rütbesine yükseltildi.

* Mustafa Kemal Anadolu'da bu savaşın ardından ilk defa tanınmaya başlamıştır.

* Mustafa Kemal Gerilla (vur-kaç) taktiğini de bu savaşta öğrenmiştir.

Trablusgarp
Kuzey Afrika'da
kaybedilen son
toprak parçası

I. BALKAN SAVAŞI (1912-1913)

Bulgaristan
Yunanistan
Sırbistan
Karadağ

Osmanlı
Devleti

Savaşın Temel Sebebi

Osmanlı Devleti'nin
Balkan topraklarından atmak istemesi

Savaşı Başlatan Devlet → KARADAĞ

Savaşta En Etkili Devlet → BULGARISTAN

1913 LONDRA ANTLAŞMASI

Osmanlı - Balkan Devletleri arasında

→ Osmanlı - Bulgar sınırı Midye - Enez Hattı olacak, Osmanlı bu hattın batısından çekilecek

NOT Savaş sırasında Şükrü Paşa ile Kazım Karabekir Bulgar ordularına esir düşmüştür.

Kaybedilen Yerler

Doğu Trakya
Batı Trakya
Makedonya
Ege Adaları
Selanik

Arnavutluk → Osmanlı'dan ayrılan son Balkan ülkesi / milleti

NOT Arnavutluk'un Osmanlı'nın elinden çıkmasıyla İslamcılık (Ümmetçilik) politikası ilk kez başarısız olmuştur.
Osmanlıcılık politikası da tamamen sona erdi.

Osmanlı'nın Savaşı Kaybetme Nedenleri

- 4 cephede birden savaşılması
- Ordunun geliştirilmesi politikası ve savunma giderlerinin azaltılması amacıyla 75 bine yakın tecrübeli askerin savaş öncesi terhis edilmesi
- Ordunun içine siyaset (particilik) girmesi (İttihatçı, İtilafçı, Halaskarcı)

Savaşın Sonuçları

Savaşta en karlı çıkan devlet Bulgaristan'dır. Bu da II. Balkan Savaşı'na sebep olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda toprağı kalmamıştır.

Arnavutluk'un kaybedilmesi ve Anadolu'ya yapılan yoğun Türk göçü sayesinde Osmanlılık önemini yitirirken Türkçelik fikri akımı güçlenmiştir.
Batı Trakya azınlık sorunu günümüze kadar gelmiştir.

Yenilgiden hükümeti sorumlu tutan İttihat ve Terakki Meclisi'ni basarak yönetime el koymuştur. (**BAB-I ALİ BASKINI**)

- Kamil Paşa Hükümeti devrildi.
- Mehmut Şerif Paşa Hükümeti geldi.
(Enver - Cemal - Talat Paşa)
3 Paşalar Dönemi (1913-1918)

II. BALKAN SAVAŞI

Yunanistan
Sırbistan
Karadağ
Romanya

Bulgaristan

Savaşın Temel Sebebi

Bulgaristan'ın I. Balkan Savaşından çok karlı çıkması

Savaş Başlatan Devlet → Bulgaristan

NOT Bu savaşta Osmanlı'nın tek kazancı Doğu Trakya olmuştur.

NOT Enver Paşa'ya Edirne Fatihî unvanı verilmiştir.

1913 Bükreş Antlaşması

(Balkan ülkeleri ile Bulgaristan arasında)

Bulgaristan en zararlı çıkan devlet oldu. Zararını telafi etmek için I. Dünya Savaşı'na katılacaktır.

Osmanlı - Bulgaristan arasında **İstanbul Antlaşması**

(Sınır sorunları ve azınlık hakları görüşülme çalışılmıştır)

Osmanlı - Yunanistan arasında **Atina Antlaşması**

(Sınır sorunları ve azınlık hakları görüşülmüştür)

Osmanlı - Sırbistan arasında **İstanbul Antlaşması**

(Azınlık hakları ve taşınmaz mallar sorunları görüşülmüştür)

I. DÜNYA SAVAŞI

NEDENLERİ

İtalya ve Almanya'nın siyasi birliğini geç tamamlayıp sömürgecilik ve hammadde arayışına girmesi

Fransa ile Almanya arasındaki Alsas Loren sorunu

Fransız İhtilalinden yayılan ulusçuluk akımı

Devletler arası silahlanma yarışı

Devletler arası bloklaşma

Avusturya - Macaristan İmparatorluğu ile Rusya arasındaki, Balkanlara hakim olma mücadelesi

Rusya'nın Panславизм politikası ve sıcak denizlere inme düşüncesi

Avusturya - Macaristan veliahtı Ferdinand'ın Saraybosna gezisi sırasında Gabriel Princi adlı bir Sırp tarafından öldürülmesi

(1908)

İTİLAFA (ANLAŞMA)

İNGİLTERE
FRANSA
R. RUSYA

(1912)

İTTİFAK (BAĞLAŞMA)

ALMANYA
İTALYA
AVUSTURYA-MACARİSTAN

İtalya (Taraflar değiştiren)

Japonya (Savaşın ilk
çekilen devlet)

Yunanistan (Savaşa son katılan)

ABD (Savaşın süresini kısaltan
ve seyrini değiştiren devlet)

Osmanlı Devleti (Savaşın süresini
uzatan devlettir)

Bulgaristan

OSMANLI DEVLETİ'NİN ALMANYA'YI YANINDA SAVAŞA GİRME NEDENLERİ

Kayıbedilen toprakları geri almak

Savaşın Almanların kazanacağına inanılması

İttihat ve Terakki'nin Alman hayranlığı

Almanya ile yapılan antlaşma

Almanya'nın Türk ve müslüman bir sömürgeye sahip olmaması

Siyasi yalnızlıktan kurtulmak

ALMANYA'NIN OSMANLI'YI YANINDA SAVAŞA SOKMA NEDENLERİ

Osmanlı Devleti'nin jeopolitik gücünden faydalanmak

Osmanlı Devleti'nin dini gücünden faydalanmak

Osmanlı Devleti'nin demografik gücünden faydalanmak (nüfus gücü)

Yeni cepheler açılmasını sağlayarak, kendi savaş yükünü hafifletmek

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRMESİNİN SONUÇLARI

Yeni cepheler açıldı.

Savaşın süresi uzadı.

Almanya'nın yükü hafifledi.

V. Mehmet Resat Çhat ilan etti.

Kapitülasyonlar tek taraflı olarak kaldırıldı.

Bogazlar kapatıldı.

TAAARRUZ

* Kafkasya
Kanal

SAVUNMA

* Gana köle
* Irak
Suriye - Filistin
* Hicaz - Yemen

YARDIM

Galiya
Makedonya
Romanya

CEPHELER

I. DÜNYA SAVAŞINDA CEPHELER

A) KAFKASYA CEPHESİ

- 1915 Hasan İzzet Paşa burada komutan
1915 Enver Paşa buraya atılıyor ve harekate izin vermeyen Hasan İzzet Paşayı görevinden alıyor
1915 Ruslar saldırı ancak püskürtüldü.
1915 **Sankamış Harekati** (190.000 kişi katılıyor, 90 bin asker şehit oldu)
1915 Ruslar ilerledi, Ermeniler yardım etti.

NOT "Kurtulmak istiyorsan önce komşunu öldür." propagandası
Ermenilerin, Osmanlı yanısı Ermeniler'e karşı oluşturduğu baskıdır.

- 1915 Van'da Ermeniler katliam yaptı.
Van merkezli Ermeni Devleti'nin kurulduğunu açıkladı.

- 24 Nisan 1915'te Ermeniler'in tüm dernekse faaliyetleri yasaklandı.
1915 **Tehcir Kanunu** çıkarıldı. 70 bin Ermeni öldü ve 700 bin Ermeni zorunlu göçe tabii tutuldu.

- 1916 Mustafa Kemal Tuğgeneral rütbesi ile Muş ve Bitlis'i geri aldı.
1917'de **Bolşevik İhtilali** sonucunda Rusya savaştan çekilme kararı aldı.
1918'de Rusya **Brest-Litovsk Antlaşması** ile savaştan çekildi.
↳ Elviye-yi Selase (3 Vilayet - Kars, Ardahan, Batum)
Rusya tarafından Osmanlı'ya geri verildi.

NOT Osmanlı Devleti, başarısız olmasına rağmen toprak kazanmıştır.

Cephenin Ağılma Sebepleri

- Elviye-yi Selaseyi Ruslar'dan geri almak
Bakü petrollerine ulaşmak
Türancılık (PanTürkizmi) gerçekleştirmek

B) KANAL CEPHESİ

Ağılma Nedenleri

- İngiltere'nin sömürge yollarıyla bağlantısını kesmek
Kaybedilen Mısır'ı geri alma isteği

2 defa Cemal Paşa önderliğinde taarruz yapılmıştır.

Bu cephe Almanya'nın isteği üzerine açılmıştır.

Bu cephe başarısız olunması üzerine İngiltere Filistin ve Suriye'ye ilerledi.
Yani Kanal cephesinin devamı niteliğinde olan cephe Suriye-Filistin Cephesi

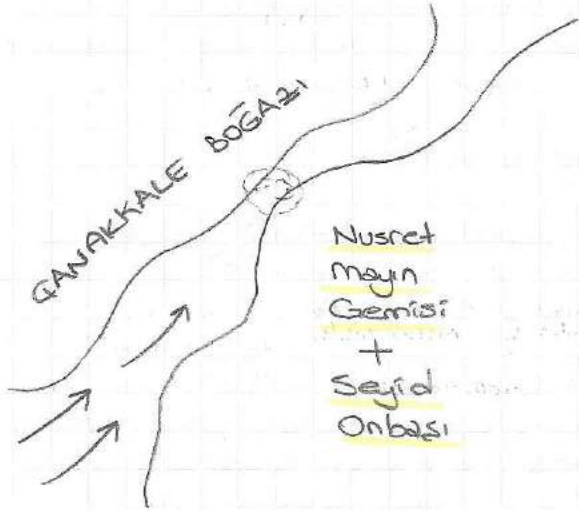
Kanal Cephesi tarihinde **2. Sankamış Facrası** olarak geçer.

- * Plansız, programsız sefer olduğu için
- * Kolera salgın hastalığı askerleri kıldığı için
- * Binlerce asker öldüğü için

C) GANAKKALE CEPHESİ

Açılma Sebepleri

- Garlik Rusya'ya yardım göstermek
- Rusya'nın buğdayından faydalanmak
- Ganakkale'yi alarak Osmanlı'nın Asya ve Avrupa ile askeri bağlantısını kesmek
- Osmanlı'nın olası Hindistan bölgesine saldırmasını engellemek
- Kararsız kalan Balkan ülkelerini kendi yanlarına çekmek
- İstanbul'u alarak Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak
- Savaşın süresini kısaltmak

İlk komutan Limon Van Sanders
Askere teticim kuramayınca yerine
M. Kemal geldi. (Anafartalar
Grup Komutanı)

M. Kemal Conkbayırı'nda askere
"Ben size taarruzu değil, ölmeği
emrediyorum" emrini verdi.

(Mustafa Kemal deniz
savaşında yok !)

Anafartalar
Conkbayırı
Arıburnu
Kocaçimen
Karlısirt
Zigindere
Kıfıre
Alutepe
Kireçtepe
Aslantepe

Mustafa Kemal'in
savaşığı yerler

KEMALYERİ

olarak
adlandırılmıştır.
(Fahrettin Altay
Paşa tarafından)

18 mart 1915

Ganakkale Deniz Savaşı

2 Ocak 1916

Ganakkale Kara Savaşı

NOT

Ganakkale Savaşları'nın diğer isimleri :

- Çentilmenler Savaşı
- Aydınlar Savaşı
- Dardanelye Savaşı

NOT

M. Kemal savaş sonunda askerlere
"Hamdolsun İstanbul'u kurtardık" demiştir.

Savaşın Sonuçları

Garlik Rusya'ya yardım götüremediği için Rusya'daki ekonomik kriz derinleşti. Bulgaristan Osmanlı Devleti'nin yanında savaşa girdi. (Böylece Osmanlı - Almanya kara bağlantısı sağlanmıştır)

Almanya Avusturya Macaristan Bulgaristan Osmanlı

I. Dünya Savaşının süresi en az 2 yıl uzadı.

500 bine yakın insan hayatını kaybetti.

Mustafa Kemal "Albay" rütbesine yükseltildi.

m. Kemal Anadolu'da tanınan bir komutan haline geldi.

(İlerde milli mücadelelerin lideri olmasında etkili olmuştur)

NOT Mustafa Kemal "Kaderin Adami" olarak nitelendirilmiştir.

D) IRAK CEPHESİ

Açılma Nedenleri

Türkler'in İran üzerinden Hindistan'a ulaşmasını engellemek

İtilaf Devletleri'nin Garlik Rusya'ya karadan yardım göndermek istemesi

Musul ve Abadan petrollerinin ele geçirilmek istenmesi

1915 İngilizler ilerleterek Ammare'yi aldı.

1915 Süleyman Askeri Bay intihar etti.

1915 Sakallı Nurettin Paşa

1915 Halil Paşa ile General Townshend arasında **Kut'ül Ammare Savaşı** yaşandı. Savaşı Osmanlı kazandı. General Townshend ve 20 bin İngiliz askeri esir alındı.

NOT Halil Paşa'ya **Kut'ül Amare Kahramanı** ünvanı verildi.

1917 Bağdat İngilizler tarafından işgal edildi.

E) HİCAZ- YEMEN CEPHESİ

İngiliz Ajanlar → Arabistanlı Lawrence

Mekke Emiri → Şerif Hüseyin

Gizli Anlaşma → Mac Mahon (Şerif Hüseyin ve Mac Mahon arasında)

Komutanımıza → Fahrettin Paşa

(Medine'yi savunması Plevne'nin savunulmasına benzer.

Kıtlık, sıcak vb durumlarda 1 ay dayanamaz denilen

Fahrettin Paşa ve Türk askeri 6 ay dayanmıştır.)

Fahrettin Paşa'ya Verilen Lakaplar

Göl ortasında Plevne Kahramanı

Göl Aslanı, Göl Kaplanı

Türk Kaplanı

Medine Müdafisi

NOT

Fahrettin Paşa'nın Medine'de yaşadıklarını ve esir düştüğü günleri anlatan eserin adı **Medine Müdafası**.

Hicaz-Yemen Cephesinde açlık, kıtlık, susuzluk ve kolera salgını hastalığı yaşanması üzerine askerlerimiz Mısır'ın Sidi Beşir ve ya Seydi Beşir Kampı'na getirilmiştir. Bu kampta Ermeniler'in, İngilizler'in ve Sarah adlı kadın ajanın isteklerine maruz kalan 20 bine yakın Türk askeri şehit olmuştur.

Huş Bölgesinden geri dönen hiç askerimiz olmadığı için (Huş: Gölle giden son yokuş, şehir) burada ölen askerlerimiz için

"Burası Huş'tur

Yolu yoktur

Giden gelmiyor

Acep ne iştir "

sözleri ile bilinen Türkü bestelenmiştir.

NOT

Tbmm, Sidi Beşir Kampı'nda yaşanan olaylar için toplanıp İngiltere'yi kinamıştır.

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA GİZLİ ANTLAŞMALAR

İstanbul (Boğazlar) Antlaşması: Garlik Rusya'ya Boğazlar bölgesi ve çevresi verilmiştir.

Londra Antlaşması: Muğla, Antalya ve Konya İtalya'ya verilmiştir. İtalya taraf değiştirdi.

Saint Jean de Maurienne: İzmir ve çevresi İtalya'ya verilmiştir.

Petrograd Protokolü: G. Rusya'ya Doğu Anadolu Bölgesi verilmiştir.

Mac Mahon: Mekke Emir'i Şerif Hüseyin ile İngiliz valisi Mac Mahon arasında imzalanmıştır. Arapların İngilizler yanında yer alacağı ve İngilizlerin de Araplara devlet kurma sözü verdiği gördü.

* **Skyes-Picot**: İngiltere ile Fransa'nın Orta Doğu'yu paylaştıkları gizli antlaşmadır.

NOT

Gizli antlaşmaları dünyaya duyuran devlet **Sovyet Rusya**'dır. (Sarı Kitap)

WILSON İLKELERİ

- * Gırtlı antlaşmalar yapılmayacak
- * Boğazlar ve geçitler uluslararası ticarete açık olacak.
- * Yeniden devletler, yenilenlerden toprak ve savaşı tazminatı almayacak.
- * (İlk defa manda ve himayecilik anlayışı ortaya çıktı.)
- * Belçika'ya tam bağımsızlık verilecek
- * Polonya Devleti kurulacak.
- * Büyük - küçük devlet demeden aralarındaki anlaşmazlıkları giderebilmek amacıyla ve barışı korumak amacıyla Milletler Cemiyeti kurulacaktır.
- * Osmanlı ülkesinde yaşayan Türklerin nüfusa çoğunlukta olduğu yerler Türkler, azınlıkların nüfusa çoğunlukta olduğu yerler ise azınlıklara bırakılacaktır.

I. DÜNYA SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

- Savaşın en karlı İngiltere, Fransa ve Japonya çıkarken, en zararlı Almanya çıkmıştır.
- Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulacaktır.
- İmparatorluklar parçalandı. (Alman / Rus / Osmanlı / Avusturya - Macaristan)
- Yeni devletler kuruldu. (Türkiye / SSCB / Polonya / Azerbaycan / Ermenistan / Gürcistan / Estonya / Letonya / Ukrayna / Finlandiya / Çekoslovakya / Yugoslavya)
- Yeni rejimler ortaya çıktı.
 - ↳ Almanya → Nazizm
 - ↳ SSCB → Komünizm
 - ↳ İtalya → Faşizm
- İlk defa savaşta tank ve denizaltı kullanılmıştır.
- 10 milyona yakın insan hayatını kaybetti
- Sivil Savunma Örgütleri kurulmuştur.

I. DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA YAPILAN ATEŞKES ANTLAŞMALARI

Devletler	Antlaşmalar
Almanya	Rethondes
Bulgaristan	Selanik
Avusturya Macaristan	Villa Gusti
OSMANLI	MONDROS

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 Ekim 1918)

Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda Agememnon Zirhlisi'nde imzalanmıştır. Osmanlı Devleti adına katılan, Hamidiye Kahramanı olarak nitelendirdiğimiz Rauf Orbay, İtilaf Devletleri adına katılan Amiral Caltrophe'dir.

NOT

Mondros Ateşkes Antlaşması ile Osmanlı Devleti fiilen sona ermiştir.

Mondros Ateskes Antlaşması'nın Maddeleri

7. madde : İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit eden herhangi bir sancığı (sehri) işgal edebileceklerdir.

Yorum : Osmanlı Devleti veya Anadolu işgale açık hale getirildi

24. madde : Altı vilayette (Vilayet-i Sitte)

→ Bitlis, Erzurum, Sivas, Van, Elazığ, Diyarbakır
bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri buraları işgal edecektir.
(Onların metninde yazan Six Armenian Vilayets)

Yorum : Büyük Ermenistan (Megalo Armania) amaçlanmıştır.

* Boğazlar İtilaf Devletleri denetimine altına girecek

* Toros Tunnelleri İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecek

* Haberleşme ve ulaşım araçları İtilaf Devletlerinin denetimine girecek

* Osmanlı askeri birlikleri dağıtılacak, mühimmat (cephane) İtilaf Devletlerine teslim edilecek

* İtilaf Devletleri enerji kaynaklarını Osmanlı'dan karalayacak ve Osmanlı'nın bu malları ihraç etmesi yasaklanacak

Osmanlı içinde yaşayan Avusturya-Macaristan ve Alman diplomatları sınır dışı edilecek.

Mondros Ateskes Antlaşmasından Sonra Başlayan İşgaller

İlk işgale uğrayan toprak **Musul** → İngiltere tarafından

Anadolu'da işgale uğrayan ilk yer **Hatay / Latakya** → Fransa tarafından
(İlk direniş burada başladı)

İlk kurgunu **Kara Mehmet Çavuş** atmıştır.

Boğazlar → İtilaf Devletleri tarafından

Doğu Trakya → Yunanlar tarafından

İzmir ve çevresi → Yunanistan tarafından

Antalya, Muğla, Konya → İtalya tarafından

Anadolu'nun güneyi → Önce İngiltere sonra Fransa

Suriye → Fransa tarafından

Zonguldak → Fransa tarafından

Batı, Artvin, Kars bölgesi → İngiltere tarafından Ermenilere vermek için

Samsun → İngiltere tarafından Rumlara vermek için

Günümüz anlamıyla 81 ilden 65'i işgal edilmiştir

İşgal edilmeyenler → Ankara, Kırşehir, Bilecik ve Yalova'nın bir kısmı
Kastamonu, Gökıırı, Sinop, Gorum, Yozgat, Tokat, Sivas'ın bir kısmı
Bolu, Eskişehir, Kırıkkale

Yani Ankara çevresi Orta Anadolu ve Orta Karadeniz

PARİS BARİŞ KONFERANSI (18 Ocak 1919)

Yenen devletler ile yenilen devletler arasında yapılacak barış görüşmelerinin şartlarının belirlendiği konferanstır.

Bu konferansın başkanlığını ABD yapmıştır.

Konferansta daha önce gizli antlaşmalarla İtalya'ya verilen İzmir ve çevresi Yunanistan'a İngiltere'nin de desteği ile verilecektir.

NOT Akdeniz'de güçlü bir İtalya olmaksızın kendine bağlı zayıf bir Yunanistan'ı tercih etmiştir. (İngiltere'nin Yunanistan'ı destekleme sebebidir.)

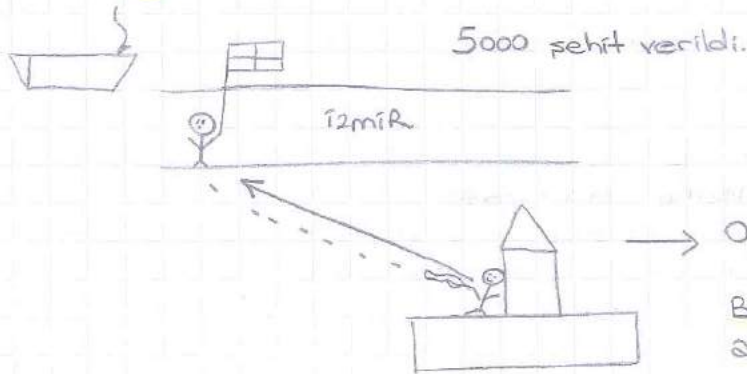
NOT İtilaf Devletleri arasında ilk kez görüş ayrılığı yaşanmıştır.

NOT Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.

BARİŞ ANTLAŞMALARI

Almanya	Versay
Bulgaristan	Nöyi
Macaristan	Triyanon
Avusturya	Sean Jermen

İZMİR'İN İŞGALI (15 Mayıs 1919)

"Zito (Yaşa) Venizelos demediği rain şehit edilen komutan Albay Süleyman Fethi Bey'dir."

NOT İzmir'in işgalinden sonra ilk protesto Havza'da yapıldı.

NOT İşgaller karşısında haklılığımızı belirten ilk uluslararası rapor Amiral Bristol Raporu'ydü.

Ayrıca Doğu Anadolu Bölgesi'nde Türklerin Ermenilerden fazla olduğunu belirten General Harbour Raporu da yayımlanmıştır.

ZARARLI VE YARARLI CEMİYETLER

YARARLI CEMİYETLER

İzmir Müdafai Hukuk-u Osmanîye : İzmir ve çevresini Yunan işgalinden kurtarmak. Megalio İdea'yı engellemek. Nurettin Paşa gayretleriyle kuruldu.

Redd-i İlhak : İzmir ve çevresini Yunan işgalinden kurtararak Megalio İdea'yı engellemeye çalışmıştır.

Trabzon Müdafai Hukuk Cemiyeti : Erzurum Kongresi'ni toplayan 2 cemiyetten biridir. Çıkardığı yayınlarla işgalleri protesto etti. Amacı Trabzon merkezli Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını engellemek.

Şark Vilayetleri (Doğu Anadolu) Müdafai Hukuk Cemiyeti : Erzurum Kongresi'ni toplayan 2 cemiyetten biridir. Le Pays (Vatan), Hadisat ve Albayrak gazetelerini çıkardı. Amacı Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti'nin kurulmasını engellemektir.

Trakya Pasaeli Cemiyeti : Cafer Tayyar Paşa'nın gayretleriyle kuruldu. Amacı Trakya'yı Yunanlara vermemektir. Osmanlı Devleti'nin tamamen yıkılması halinde Trakya Cumhuriyeti adı altında bir devlet kurulacağından bahsetmiştir.

★ **Kilikyalılar Cemiyeti (Adana'nın eski adı Kilikya)** : Merkezi İstanbul'dur. Amacı güneyde bir Ermeni Devleti'nin kurulmasını engellemektir.

Milli Kongre Cemiyeti : Dr. Esat İzzet Raporunda ilk defa Kuvayı Milliye'den bahsetti. İşgalleri basın-yayın yoluyla protesto etti. Misak-ı Milli'nin kabul edilmesinde etkili oldu.

Anadolu Kadınları Müdafai Hukuk Cemiyeti : Sivas'ta Mustafa Kemal'in isteği üzerine Melek Resit Hanım tarafından kurulmuştur. Cephe gerisi ve İkmal (malzemeyi götürme) kısmında etkili oldular. Kampanyalar düzenlediler.

★ **Kars - İslam Şurası** : İlk yararlı cemiyettir. Yakup Şevki Paşa'nın gayretleriyle kurulmuştur. İngilizlerin Kars'ı işgal edeceği söylentisi üzerine Cennet-i Garbi Kerkas Hükümeti adında geçici bir hükümet kurdular.

ZARARLI CEMİYETLER

AZINLIKLARIN KURDUĞU

Etnik-i Eterya : Rumları destekledi. Amaçları Megalio İdea (Büyük Yunanistan)'yı sağlamaktır. 1814'te Alexander Ipsilanti tarafından kuruldu. Eski ismi Filiki Eterya olan cemiyet 1894'te ismini Etnik-i Eterya olarak değiştirdi.

Mavri Mira : Kara gün demektir. Amacı Megalio İdeayı gerçekleştirmek. Rum Göçmenleri Komisyonu, Kardos Cemiyeti, Patrikhane, Kiliseler, Rum izcilik okulu bu cemiyete destek vermiştir. Azınlıkların kurduğu en zararlı cemiyettir.

Pontus Rum Cemiyeti : Trabzon merkezli bir Pontus Rum Devleti kurmayı amaçladılar.

Hinçak ve Taşnak (Taşnak ve Sutyun) : Hazar Denizi'nden Antalya'ya kadar bir Ermeni Devleti kurmayı hedeflemiştir. (Megalio Armanis) Kurucusu bir Patrik olan Zaven Ependi'dir.

Alyans İsrailit (Macabi) : Anadolu içindeki Yahudilerin haklarını korumak ve Filistin (Kudüs) merkezli bir Yahudi Devleti kurmayı amaçlamıştır.

TÜRKLERİN KURDUĞU

Wilson İlkeleri Cemiyeti : ABD mandaterliğini kabul etmişlerdir.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti : İngiliz mandaterliğini kabul etmişlerdir. Damat Ferit Paşa da bu cemiyetin üyesidir.

Teali İslâm : Kurtuluşu padişah'tan gelecek emirlere uymakta görmüştür. Konya Ayaklanması'nın çıkmasında etkili olmuştur.

Sulh Selameti Osmaniye : Kurtuluşu padişah'tan (halifeden) gelecek emirlere uymakta görmüştür. Zararlı cemiyetlerden arasında en çok son gelen cemiyettir.

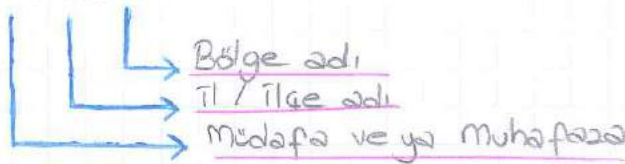
Hürriyet ve İtilaf : Siyasî bir partidir. Mustafa Kemal'in eski İttihatçı olması ve Milli Mücadele'nin gereksiz olduğunu savunmuştur.

Kürt Teali : İngiliz destekli kurulmuştur. Amaçları Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bir Kürdistan Devleti kurmaktır.

Nigehben Cemiyeti : Asker kâşaklarının düştürdüğü cemiyettir. Kurtuluş Savaşı'nın yapılmasına karşı çıkmıştır.

NOT Yararlı cemiyetler bölgeseldir. Vatan bilincini düştürmüşlerdir m. Kemal, tüm yararlı cemiyetleri **Sivas Kongresi'nde** Anadolu ve Rumeli Müdafası Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirmiştir.

" Adında bir "

kelimeleri varsa ;

o cemiyet

Yararlı Cemiyettir

KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

Mustafa Kemal İstanbul'a döndüğünde yaveri Cevat Abbas'a "Geldikleri gibi giderler" demiştir.

Halkın İşgallere Karşı Kurtuluş Reçetesi

- Bölgesel kurtuluş
- ABD himayesine girme
- İngiliz himayesine girme

NOT M. Kemal Samsun'a 9. Ordu (3. Ordu) müfettişliği göreviyle gönderilecektir. Vardığında ise Samsun Raporu'nu yayınlayacaktır.

HAVZA GENELGESİ

Mustafa Kemal tek başına yayınlamıştır.

Amacı : Millî bilinci uyandırmak

İzmir'in işgali her yerde protesto edilecek
Protesto yapılırken azınlığa zarar verilmeyecek (masum azınlığa)
(Haklı iken haksız duruma düşmemek için)
Ordular dağıtılmayacak, silahlar teslim edilmeyecek

NOT Bu genelgeleden sonra M. Kemal İstanbul'a ilk defa geri çağırıldı.
Ama geri dönmedi.

AMASYA GENELGESİ (TAMİMİ)

Mustafa Kemal arkadaşları ile beraber yayınladı. Bunun amacı millî mücadele'yi kişiselleştirmekten çıkarmak ve halk desteğini daha fazla alabilmektir.

Ali Fust Cebesoy
Kazım Karabekir
Caper Tayyar Paşa
Cemal Paşa
Rauf Orbay
Refet Bele

İmzalayanlar

Genelgede
Ali Fethi Okyar ile
İsmet İnönü'nün
İmzası yoktur.

ÖNEMİ : Bu genelge ile millî mücadelenin amacı, yöntemi ve gerekçesi belli olurken ileride ulus egemenliğine dayalı bir devletin kurulacağını ilk işaretleri verilmiştir.

MADDELERİ

- * Vatanın bütünlüğü ve milletin istiklali tehlikedir.
(millî mücadelenin gerekçelerinden biri açıklanmıştır)
- * İstanbul Hükümeti üzerine düşen sorumluluğu, Ttilaf Devletleri'nin baskısı neticesiyle yerine getirememektedir. Bu da milletimizi yok olma gibi göstermektedir.
(millî mücadelenin diğer bir gerekçesi açıklanmıştır)

* Millet'in bağımsızlığını yine millet'in azmi ve kararı kurtaracaktır.

(milli mücadelenin amacı ve yöntemi)

→ Millet'in bağımsızlığını kurtarmak = Amaç

→ Millet'in azmi = Yöntem

→ Millet'in kararı = Ulusal Egemenlik

* Doğu illeri adına Erzurum'da bir Kongre toplanacak ve bizler de bu kongreye delege göndereceğiz.

* Sivas'ta da ulusal bir kongre toplanacak ve bu kongreye her sancaktan (ilden) yararlı cemiyetler ve belediyelerce seçilmiş 3 kişi katılacaktır.

* Her türlü ekle ve denetimden uzak milli bir kurul oluşturulacaktır.

(Son 3 madde milli mücadelenin programını yansıtır)

NOT Mustafa Kemal Erzurum'da bulunurken askerlik ve 9. Ordu müfettişliği görevlerinden istifa etmiştir.

NOT Mustafa Kemal, genelgeden sonra:

"Artık İstanbul Anadoluya hâkim değil tâbi olmak zorundadır" demiştir.

NOT Mustafa Kemal'in sivil olarak yapmış olduğu ilk çalışması Erzurum Kongresine katılmaktır. Mustafa Kemal'in sivil olarak katıldığı ilk kuruluşa Heyet-i Faal'dır.

ERZURUM KONGRESİ

Mustafa Kemal'in sivil olarak katıldığı ilk çalışmadır.

Başkan Mustafa Kemal seçilmiştir.

M. Kemal ve Rauf Orbay'ın delege seçilebilmesi amacıyla Cevat Burşunoglu ve Kazım Yurdalan delegeликтен istifa etti.

Toplanış amacı bakımından bölgesel, aldığı kararlar açısından ulusaldır.

63 delege katılmıştır.

Kongreyi Şark Vilayetleri, Trabzon Muhafazası Hukuk Cemiyeti ve Kars-İslam Şurası tertiplenmiştir.

NOT Kongre sonunda başkanlığını M. Kemal'in yapacağı, 9 kişiden oluşan, yasama ve yürütme yetkilerine sahip, I. TBMM açılana kadar görev yapacak olan **TEMSİL HEYETİ** kurulmuştur.

ERZURUM KONGRESİ KARARLARI

- * Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
(İlk defa milli sınırlardan bahsedildi)
(Bu karar aynı misak-ı milli'de de kabul edildi.)
- * Manda ve himaye kabul edilemez.
(İlk defa mandacılık reddedildi)
(Tam bağımsızlık hedeflenmiştir)
(Dış politikaya yönelik bir karardır)
- * Kuvay-i Milliye'yi etkin, milli iradeyi hakim kılmak esastır.
ulusal bağımsızlık ulusal egemenlik
- * Ulusal sınırlarımızda gözü olmayan herhangi bir devletten dış yardım alınabilir.
(Kurtuluş Savaşı sırasında bize en çok desteği resmi anlamda Rusya vermiştir.)
- * Ulusal güçler, padişah ve saltanat makamını destüğü bu durumdan kurtaracaktır.
(Saltanat yanlıları, milli mücadeleye çekilmek istemiştir)
- * Hristiyanlar'la sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilmeyecektir.
(M. Kemal, Osmanlı'nın azınlıklara verdiği haklara tepki göstermiştir)
- * Kapalı halde bulunan Osmanlı Mebusan Meclisi derhal açılacak, ülke genelinde seçimler yapılacak ve hükümet bu yolla denetlenecek.
(Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin yaptığı faaliyetlerin denetlenmesi amaçlanmıştır.)
- * Milli bir hükümet kurulacaktır.
(İlk defa Osmanlı Hükümeti'nden ayrı bir hükümet kurulması kararı alınmıştır)

ARA KONGRELER

Ardahan
Oltu
İzmir
Lüleburgaz
Kars
Afyon
Pozantı
Balıkesir
Alaşehir
Nazilli

Pozantı → Son kongre. Mustafa Kemal de katıldı.
Afyon Kongresi → M. Kemal katılmıştır.
Alaşehir ve Balıkesir Kongreleri
→ Batı Cephesi kurulmuştur.

NOT Galip Hoca lakabı ve Reşad-ı Sami ünvanlı Celal Bayar da bu dönemde kongreler düzenlemiştir.

SIVAS KONGRESİ

38 delege katılmıştır.

Kongreye Katılımın Az Olmasının Nedenleri

- Elazığ valisi Ali Galip'in kongreyi dağıtma teşebbüsü
- Ankara valisi Muhittin Paşa'nın kongreye gidecek delegeleri engellemesi
- Fransızların Sivas'ı işgal edeceği söylentisi
- Kongreye bazı delegelerin katılmak istemeyişi

Kongrede Tartışılan Konular

* Başkanlık yarışı

Rauf Mustafa
Orbay Kemal
(18 oy) (20 oy)

- * Siyasi tartışmalar (İttihatçı olup olma meselesi)
- * Manda ve himaye
- * Saltanata bağlılık yemini

SIVAS KONGRESİ'NİN MADDELERİ

- * Erzurum Kongresi kararları genişletilerek kabul edildi.
- * Bir daha gündeme gelmemek üzere manda ve himaye reddedilmiştir.
(Kesin olarak reddedilmiştir.)
- * Batı Cephesi Komutanlığı'na Ali Fuat Cebesoy atanmıştır.
(Temsil Heyeti ilk defa bir hükümet gibi hareket ederek yürütme yetkisini kullanmıştır.)
- * Halkın gelişmelerden haberi olması için bir gazete çıkarılacaktır.
(Milli mücadelelerin ilk gazetesi İrade-i Milliye çıkarılmıştır.)
- * Milli mücadelemizi baltalayan Damat Ferit Paşa Hükümeti düşürülecek, yerine milli mücadele yönlisi bir hükümet kurulacaktır.

NOT Mustafa Kemal kongreden sonra İstanbul Hükümeti ve padişah ile tüm haberleşmeyi kesti. Bunun üzerine padişah Vahdettin olaylara sebep olduğu gerekçesiyle Damat Ferit Paşa'yı görevinden aldı. Yerine Ali Rıza Paşa görevi geldi.

Bu durum Temsil Heyeti'nin İstanbul Hükümeti'ne karşı kazandığı ilk siyasi zaferdir.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ (PROTOKOLÜ)

Temsil Heyeti ve Osmanlı Hükümeti arasında yapılmıştır.

Mustafa Kemal

Salih Paşa

NOT Milli mücadele hareketi ve Temsil Heyeti'nin resmi varlığını kabul eden ilk Osmanlı Hükümeti Ali Rıza Paşa Hükümeti'dir.

NOT Görüşmelerde alınan ilk 4 madde Ali Rıza Paşa tarafından kabul edilmedi. Son madde ise değiştirilerek kabul edildi.

Madde 5 : Ülke genelinde seçimler yapıp Osmanlı Mebusan Meclisi açılacak
(Bu madde İstanbul'da meclis açılacak şeklinde kabul edildi.)

Mustafa Kemal'in Ankara'ya Merkez Yapmasının Nedenleri

Güvenli olması

İşgale uğramamış olması

Düzenli bir kolordunun bulunması

Ankara halkının milli mücadele yanlısı olması

Batı Cephesi'ne yakın olması

Ulaşım ve haberleşme imkânına sahip olması

Osmanlı Mebusan Meclisi'nin faaliyetlerini yakından takip etme isteği

M. Kemal, Osmanlı

Mebusan Meclisi'ne

ERZURUM'dan milletvekili seçilmiştir.

Mustafa Kemal'in İstanbul'a Gidecek olan milletvekillerinden İstekleri

Kendisinin Meclis Başkanı seçilmesi (Amacı meclisi tasımak)

Müdafa-i Hukuk Grubu kurulması

(Bu grup yerine Felah-ı Vatan grubu kurulmuştur)

NOT İtilaf Devletleri'nin seçimlere müdahale etmemesinin temel sebebi; aleyhlerine bir kararın mecliste alınamayacağını düşünmeleridir.

MİSAK-I MİLLİ (milli Yemin / Milli Ant)

Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin , son aldığı karardır

Ulusal sınırlar (ulusal bağımsızlık)

Araplar

Batı Trakya Türkleri

Elvige-yi Selase

Bogazlar

Dış borçlar

Azınlık hakları

Kapitülasyonlar

} halk oylaması

NOT Misak-ı Milli'de ulusal egemenliğe yönelik bir madde yoktur.

NOT Buradaki konu başlıkları Lozan Barış Görüşmeleri'nin de temel konularını oluşturacaktır.

NOT Mebusan Meclisi'nin açıldıktan sonra ilk başkanı Reşat Hikmet Bey'dir. Son başkanı ise Celaleddin Arif Bey'dir.

16 mart 1920'de İstanbul , İtilaf Devletleri tarafından resmi olarak işgal edilmiştir. İtilaf Devletleri Şehzadebaşı Karakolu'nda yıkıda olan 15 askerimizi şehit etmiştir ve Mebusan Meclisi'ni bastı. Kaçabilen milletvekilleri Ankara'ya gelirken, kaçamayanlar ise Malta'ya sürgüne gönderildi. (40'a yakın mebus)

NOT M. Kemal'e İstanbul'un işgalini haber veren Telgrafçı manastırlı Hamdi Bey'dir. (martonaltı soyadı verilmiş)

NOT M. Kemal İngilizlerin yayınladığı duyuruya karşılık kendi de "Artık mücadele , padişahı bu haksızlıktan kurtarmaya yöneliktir " demiştir

Mustafa Kemal'in İstanbul'un işgaline Karşı Aldığı Önlemler
Malta'ya götürülen 40 mebusun karşılığında, Anadolu'da görev yapan
İtilaf Devletleri subayları tutuklandı.

Geyve ve Ulukışla demiryolları tahrip edildi.

Anadolu'ya gönderilen vergi memurlarını geri göndermiştir.

İstanbul Hükümeti ile tüm haberleşme kesilmiştir.

NOT İstanbul'un işgalinin tek olumlu tarafı I. TBMM'nin açılışını
hızlandırmasıdır.

I. TBMM DÖNEMİ (1920-1923)

Düşünülen İsimler

Kurultay

Meclis-i Mebusan

Meclis-i Kebir

Meclis-i Milli

Meclis-i Müessesian (Kurucu meclis) → M. Kemal önermiş

Genel Özellikleri

Kurucudur (Ordu, anayasa, devlet)

Olğanüstü yetkilere sahiptir (Yasama - yürütme - yargı tek elde toplanmış)

Güçler birliği ilkesiyle hareket etti.

İhtilalci bir meclistir. (Halk mevcut rejime baş kaldırdı.)

Demokratik bir meclistir. (Tüm üyeler seçimle gelmiştir)

Milli (ulusçu) bir meclistir. (İçinde azınlık milletvekili yok)

Savaşçı bir meclistir. (Tüm savaşlar bu meclis zamanında yapıldı.)

İnkılapçı bir meclis değildir. (**Saltanatı kaldırması tek istisnadır**)

Meclis hükümeti sistemini uygulamıştır. (Meclisin içinden seçilen bir kişi

Meclis Başkanı olur. Bu kişi ayrıca hükümetin de başkanıdır. Bakanlar tek tek
oylama ile seçilir.)

I. TBMM İçinde Yer Alan Gruplar

* Müdafai Hukuk

* İstiklal

* Reform

* Yeşil Ordu (Çerkez Ethem yanlılarıdır. Yeni Dünya ve Seyyare adlı dergiler
çıkarmışlardır. Sosyalist yönetim istemekteydiler)

* Tesanüt

* Halk Zümresi

* İttihatçılar

Bu gruplar daha sonra 2'ye ayrılacaktır.

1. grup
M. Kemal
yanlıları

2. grup
M. Kemal
muhalifleri

24 Nisan Önergesi

Tbmm'nin üzerinde hiçbir güç yoktur.

Meclis sureklidir.

Padişah kurtulduğu zaman, meclisin vereceği karara göre hareket edecek.

Padişahın göndereceği bir vekil burayı yönetemeyecek.

Hükümet kurmak zorunludur.

İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) (Hükümet)

Meclis Başkanı → Mustafa Kemal

Maarif Bakanı → Dr. Rıza Nur

Sağlık Bakanı → Adnan Adıvar

Milli Savunma → Fevzi Çakmak

Genelkurmay → İsmet İnönü

Dışişleri → Bekir Sami Bey

İçişleri → Cami Baykut Bey

Kurulan ilk bakanlık → Sağlık (Sıhhiye) Bakanlığı

I. Tbmm'nin en çok bütçe ayırdığı bakanlık → Milli Savunma Bakanlığı

Çıkardığı Önemli Kanunlar

Ağnam vergisinin artırılması hakkındaki kanun (ilk kanun)

Firariler Kanunu

Hıyanet-i Vatanıye

İstiklâl Mahkemeleri'nin kurulması hakkındaki kanun

Başkomutanlık Kanunu

Nisab-ı Müzakere (Meclis iç tüzüğü kanunu)

Teskilat-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası)

İstiklâl mearı'nın kabulü hakkındaki kanun

Düzenli ordunun kurulması hakkındaki kanun

Men-i İsrâfot (İsrâf yasağı)

Men-i Muskirât (İnsanlara sarhosluk veren madde kullanma yasağı)

(uhu, içki, bali vb.)

I. Tbmm'ye Karşı Çıkan Ayaklanmalar

İstanbul Hükümeti Tarafından Ağrıdan Çıkarılan Ayaklanmalar

Bu kategoride çıkan isyanları İngiltere destekledi.

Nedenleri

Tbmm'yi yok etmek

Kuvayımilliye birliklerinin boğazlara kadar yaklaşması ve İngiltere'nin bundan rahatsız olması

Dürüşade Abdullah Ependi'nin milli mücadele karşı fetvası

→ AHMET ANZAVUR

→ KUVAYİNNİZİBATİYE

Refet Bele'nin birlikleri bastırmıştır.

İstanbul Hükümeti ile İtilaf Devletleri'nin Ortaklaşa Çıkardığı Ayaklanmalar

Nedenleri

- Tbmm'yi yok etmek
- Nüfuzlu ailelerin Tbmm otoritesine girmek istememesi
- Halkın dini duygularının istismar edilmesi

BOLU

ADAPAZARI

MİLLİ AŞİRETİ (Urfa)

DÜZCE

KOĞIRI

DELİBAŞ MEHMET

HENDEK

BOZKIR

YILDIZELİ (YENİHAN)

ALİ BATI

CEMİL GÖTO

ÇOPUR MUSA (Apyon)

ŞEYH ESREF

ŞEYH RECEP

Eskiden Kuvayimilliyeci Olup da Sonradan Ayaklananlar

Nedenleri

- Tbmm'yi yok etmek
- Düzenli orduya katılmamak

GERKEZ ETHEM

DEMİRCİ MEHMET EFE

Azınlık Ayaklanmaları

Nedenleri

- Tbmm'yi yok etmek
- Anadolu topraklarında kendi devletlerini kurmak

ERMENİLER

RUMLAR

Tbmm'nin İSYANLARA KARŞI ALDIĞI ÖNLEMLER

- Ankara meftüsü Rifat Borekçi'nin fetvası
- Firariler Kanunu'nun çıkarıldı. (Asker kaçaklarını önlemek için)
- İstiklal mahkemeleri kuruldu.
- Hiyanet-i Vatanıye Kanunu çıkarıldı. (İlk idam edilen Damat Ferit Paşa)
- İstanbul ile haberleşme kesildi.

İstiklal Mahkemeleri

- Seyyar mahkemelerdir.
- Anti demokratiktir.
- Meclisin yargı yetkisini kullanmış (Üyeleri meclis tarafından seçildiği için)
- Bir üst mahkeme olmadığı için kararları kesindir.
- İleride Şeyh Said ayaklanması ve Tamir Sütkasti davalarına bakmıştır.

baktığı son dava

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920)

Taslağı İtalya'nın San Remo kentinde belirtildi.
Konferansa gönderilen Tevfik Paşa antlaşmayı imzalamadı.

Yunanlılar İngilizlerin verdiği emir ile Milne Hattı'nı geçirip Bursa ve Uşak illerini işgal etti. Bursa'nın işgali ile Tammın yasılan etti ve korsüsünü siyah bir örtü ile örttü. Bu olay sonrasında Padişah Vahdettin Saltanat Şurasını topladı.

Reşat Halis Damat Ferit Bağdatlı Hâdî Rıza Tevfik Bey	}	antlaşmayı imzalamak için Paris yakınlarındaki Sevres kasabasına gitti.
--	---	---

NOT Bu antlaşma, Osmanlı Mebusan Meclisi'nin onayından geçemediği için **hukuken geçersizdir**.
Ayrıca; millî mücadelelerin başarıya ulaşmasından dolayı uygulanamamıştır.

NOT Bu antlaşma, Osmanlı Devleti'ni **fiilen** bitirmiştir.
Osmanlı Devleti'nin imzaladığı **son** antlaşmadır.
İlerde bu antlaşmanın yerine **Lozan Barış Antlaşması** imzalanacaktır.

Antlaşmanın Maddeleri

- * Doğu Trakya ile İzmir ve çevresi Yunanistan'a bırakılacak.
- * Anadolulu'nun güneybatısı ve Konya İtalya'ya bırakılacak.
- * Anadolu'nun güneydoğusu, Zonguldak ve Suriye Fransa'ya bırakılacak.
- * Vilayet-i Sittî'de bir Ermenistan Devleti kurulacak.
- * Trabzon merkezli Pontus Rum Devleti kurulacak.
- * Irak ve Filistin İngiltere'ye bırakılacak.
- * İstanbul Osmanlı'nın başkenti kalacak. Ancak Osmanlı azınlık haklarını koruyamazsa İstanbul da elinden alınacak.
- * Boğazlar bir komisyon tarafından yönetilecek. Bu komisyonun ayrı bir bayrağı ve bütçesi olacak. Komisyonunda Türk üye olmayacak.
- * Osmanlı Devleti kapitülasyon veremeye devam edecek.
- * Osmanlı ordularının toplam sayısı 50.700'e geçmeyecek, orduda ağır silah olmayacak, büyük savaş gemisi, uçak ve tank olmayacak.
- * Kürtler isterse Diyarbakır merkezli bir Kürdistan Devleti kurulacak.
- * Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek.

KURTULUŞ SAVAŞI MUHAREBELER DÖNEMİ

A) DOĞU CEPHESİ

ERMENİLER'e karşı savaşıldı.

Ermeniler'in Kars'ı işgal etmesi üzerine cephe açıldı.

Cephede Osmanlı'dan kalan 15. Kolordu (düzenli ordu) yer aldı. Bu kolordunun komutanı Kazım Karabekir'dir.

Gümrü Barış Antlaşması

(Ermenistan - TÜRKİYE)

Maddeleri

- * Qıldır Gölü ve Aras Nehri sınır sayılacak
- * Ermeniler Sevr'deki isteklerinden vazgeçecekler
- * Ermeniler Misak-ı Milli'yi tanıyacaklar
- * Sığa karışmamış Ermeni Anadolü'ya geri dönüş yapabilecek

Önemi : İlk defa bir antlaşmada Türkiye ifadesi kullanıldı.

Tamm'in kazandığı ilk askeri başarıdır.

Tamm'in kazandığı ilk siyasal zafardır.

Sevr'in uygulanamayacağı ilk defa ortaya çıkmıştır.

Türkiye'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan olmuştur.

Misak-ı Milli'yi gerçekleştirmek amacıyla ilk adım atılmıştır.

Batum Antlaşması

Gürcü'lerin işgal ettiği Batum geri alınmıştır.

NOT Bu başarılarından dolayı Kazım Karabekir'e Şark Fatih unvanı verilmiştir.

Doğu Cephesinin Şekillenmesindeki Antlaşmalar (Sınırı)

Gümrü

Batum

Moskova

Kars → Doğu sınırı kesintileti.

B) GÜNEY CEPHESİ

ERMENİLER ve FRANSIZLAR'a karşı savaşıldı.

Düzenli ordu yok, Kuvayimillîye savaşılmıştır.

Burada Pozantı Kongresi yapılmıştır

Şehir

Maras

Maras

Antep

Antep

Antep

Adana

Urfa

Kahramanı

Sütcü İmam

Rıdvan Hoca

Şahin Bey (Teymen Said)

Şehit Kamil (13 yaşında)

Karayılan

Yüzbaşı Tufan

Ali Saip Bey

Tarih Şehir Unvan

1921 Antep Gazi

1973 Maras Kahraman

1984 Urfa Şanlı

AMU } alfabetik
GKŞ } sıralama var
sıralama sorulursa
UNUTMA !

İstiklâl Madalyası Alan Yüre ve Şehirlerimiz

İNEBOLU (Kastamonu) (ilk alan)
İlk şehir derse → MARAŞ
ANTEP
URFA (2016)

→ Güney Cephesi : Sakarya Meydanı Muharebesi'nden sonra
Fransa ile yapılan Ankara Antlaşması ile kapanmıştır.

C) BATI CEPHESİ

Balıkesir - Alayşehir Kongreleri ile kuruldu.
Sivas Kongresi ile bu cepheye Ali Fuat Cebesoy atandı.
Burada sadece HUNANLILAR'a karşı savaşıldı.
Batı Anadolu'nun direniş merkezi Balıkesir oldu.
Önce Kuvayı Milliye daha sonra Tamm'ın kurduğu düzenli ordu savaşmıştır.

Ali Fuat Cebesoy ile Ferik Ethem ile bağlı Kuvayı Seyyare birliklerinin
Gediz Muharebesinde başarı olmaları üzerine Kuvayı Milliye kaldırıldı, yerine
düzenli ordu kuruldu. Ayrıca Ali Fuat Cebesoy görevinden alınarak
Moskova'ya büyükelçi olarak atandı.

Bu olaydan sonra Batı Cephesi 2'ye ayrıldı.

KUZEY
İSMET İNÖNÜ

GÜNEY
REFET BELE

I. İNÖNÜ SAVAŞI

Nedenleri

Ferik Ethem'in isyanı
Yunanlılar'ın, İngilizler'in desteğini kaybetmek istememesi
Düzenli ordunun güçlenmesini engellemek
Eskişehir ve Ankara'yı alarak milli mücadeleyi sona erdirmek

Mevki → METRİSTEPE

Komutanlarımız → İSMET İNÖNÜ, İZZETTİN PAŞA

Sonuçları

İsmet İnönü'nün rütbesi generallığa yükseltildi.
Düzenli ordunun ilk zaferidir.
Halkın Tamm'ye olan güveni arttı.
Askere alım işlemleri hızlandı, asker sayısı arttı.
1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye) ilan edildi.
Afganistan ile Dostluk ve İşbirliği (Ankara) Antlaşması imzalandı.
Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalandı.
Londra Konferansı düzenlendi.
İstiklâl Marşı kabul edildi.

1921 Anayasası'nın Özellikleri

Türkiye Devleti'nin ilk anayasasıdır.

Kanun-ı Esasî'nin gelişmeyen maddeleriyle birlikte uygulanmıştır.

Egemenlik halka verildi.

Bu anayasa laik değildir.

En kısa süreli anayasamızdır. (1924'e kadar)

Tek yumuşak anayasamızdır.

7 temel ilkeye sahiptir.

İlk yapılan değişiklik "Devletin rejimi Cumhuriyettir" ifadesinin eklenmesidir.
(1923)

NOT Türkiye'yi tanıyan ilk ülke Ermenistan

Türkiye'yi tanıyan ilk müslüman ülke Afganistan (ilk elçilik açan) (Ankara'da)

Türkiye'ye gelen ilk resmi devlet adamı Afgan Kralı Amanullah Han'dır.

İSTİKLAL MARŞI

Yarışmayı düzenleyen kurum **Maarif Vekaleti (MEB)**

Yarışmaya katılan komutanımız **Kazım Karabekir**

Mecliste ilk kez okuyan **Hamdullah Suphi Tanrıöver**

İlk bestecisi **Ali Rifat Çığatay**

Son bestecisi **Osman Zeki Uğur**

Yayınlandığı gazeteler **Akıksöz ve Hakimiyeti Milliye**

Kırme ithaf edildi? **Türk ordusuna**

Mehmet Akif Ersoy, aldığı para ödülünü nereye bağışladı? **Darülmecris**
(Askeri dikimevi)

Yer aldığı anayasamız **1982 Anayasası**

MOSKOVA ANTLAŞMASI

(Türkiye / SSCB)

Hem SSCB hem Türkiye birbirlerine rejimlerini ıthaf etmeyecek

Birinin tanımadığı bir antlaşmayı diğeri de tanımayacak.

(Dış politikada ortak hareket edildiğini gösterir.)

Çarlık Rusya ile Osmanlı arasında yapılan tüm antlaşmalar geçersiz sayılacak

(Yeni 2 devletin kurulduğu anlaşılmaktadır)

Batum Gürcistan'a bırakılacaktır. (Gürcistan Rusya'nın)

(Misak-ı Milli'den ilk defa taviz verilmiştir)

NOT TBMM'yi tanıyan ilk Avrupa ülkesi **SOVYET RUSYA**'dır.

LONDRA BARIŞ KONFERANSI

Toplanma Sebepleri

- I. İnönü Savaşı'nı Türkler'in kazanması
- Yunan ordusuna zaman kazandırmak
- Sevr'i Türk tarafına kabul ettirmek

NOT TBmm'yi konferansa **İtalya** davet etti.
Konferansa hem Osmanlı Devleti hem de TBmm birlikte katılmıştır.
(Amaçları ıskilik çıkarıp Sevr'i kabul ettirmek)

Osmanlı adına katılan

Tevfik Paşa

"Bu milletin hakiki temsilcisi
TBmm baş vekilidir" diyerek
sözü Bekir Sami Bey'e bıraktı.

TBmm adına katılan

Bekir Sami Bey

TBmm'nin Konferansa Katılma Sebepleri

- Misak-ı Milli'yi tüm dünyaya duyurmak
- "Türkler barışa yanaşmıyor, barıştan kaçıyor" propagandasının önüne geçmek
- TBmm'yi resmi olarak İtilaf Devletlerine kabul ettirmek

NOT Konferans sonunda ıskili antlaşmalar yapan Bekir Sami Bey
görevinden alındı ve yerine **Yusuf Kemal Tengirşenk** getirildi.

II. İNÖNÜ SAVAŞI

Yunanlar saldırdı.

Nedenleri

- Londra Konferansı'ndan bir sonuç alınamaması
- İngilizlerin verdiği desteği kaybetmek istememeleri
- Eskişehir ve Ankara'yı alarak milli mücadeleyi sona erdirmek
- I. İnönü Savaşı'nın öcünü almak

NOT M. Kemal, İsmet İnönü'ye gönderdiği telgrafta :
"Siz orada sadece düşmanı değil, bu milletin
makus tarihini (kötü kaderini) de yendiniz"
dermiştir.

Sonuçları

- Fransa, Zonguldak'tan çekildi.
- İngiltere, Malta'da bulunan 40 Türk'ü serbest bıraktı.
- Fransa, TBmm'ye ateşkes teklif etti.
- İtalya, Anadolu'dan çekilmeye başladı.

Anadolu'dan çekilen ilk İtilaf Devleti İtalya'dır.
(Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra)

ESKİŞEHİR - KÜTAHYA MUHAREBELERİ

İngilizler "Sizle son kez destek veriyoruz" deyince, Yunanlılar, seferberlik (askere alma) ilan etti.

Batı Cephesindeki tek mağlubiyetimizdir.

Sonuçları

Eskişehir, Kütahya, Afyon ve Bilecik kaybedildi.

Ordu, Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekildi. (Amacı ordunun daha fazla zayıflatılmaması)

Medisin Ankara'dan Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.

M. Kemal'e 3 aylığına Tamm'nin yasama ve yürütme yetkilerini de kapsayan

Başkomutanlık Kanunu çıkarıldı. (M. Kemal askerlik mesleğine geri döndü.)

M. Kemal, ordunun ihtiyaçlarının giderilebilmesi amacıyla **Tekalif-i Milliye Emirleri**'ni (milli yükümlülükler) yayınlamıştır.

Her il ve ilkeye yardım komisyonları kuruldu. Elinde malı olup da vermeyen Hiyanet-i Vatanıye Kanunu'na göre yargılanacak denildi. İstiklal Mahkemeleri bu konuyla alakalı görevlendirildi.

NOT Tekalif-i Milliye Emirlerinden gelen yardımlar Sakarya'da (cık'21) ve Büyük Taarruz'da kullanılacaktır.

NOT Eskişehir - Kütahya Muharebeleri devam ederken Mustafa Kemal Ankara'da Maarif Kongresi'ni düzenledi.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

(SUBAYLAR SAVAŞI)

(MELHAME-İ KÜBRA) → (BÜYÜK KIYIM)

Mevki → DUATEPE

Mustafa Kemal bu savaşta "Hat'tı müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır. O sathı tüm vatandır. Vatanın her karışı vatandaş kanıyla sulanmadıkça bu vatan terk olunamaz" demıştır. (Bu mücadele **Topyekün** savaşıdır.)

NOT Türklerin 1683 II. Viyana'dan beri geri çekilişi sona erdirmiştir. Son savunma savaşımızdır.

Sonuçları

* M. Kemal'e Gazilik unvanı ile Maresallik rütbesi verildi.

* İngiltere ile Esir mübadelesi Antlaşması yapıldı.

* Ukrayna ile Dostluk Antlaşması imzalandı.

* Sovyet Rusya'ya bağlı Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile Kars Antlaşması imzalanmıştır.

* Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı.

1921 Ankara Antlaşması (Fransa - Türkiye)

→ Fransa işgal ettiği yerlerden çekilecek (Güney Cephesi kapandı)

→ Hatay, Fransız mandasındaki Suriye'ye bırakılacak (Misakımilliden 2. taviz)

→ Suriye'de Süleyman Şah'ın da mezarının bulunduğu Caber Kalesi ve çeşmesi Türk milke sayılacaktır.

* İtalya Anadolu'dan tamamen çekildi.

(Anadolu'dan çekilen ilk İtilaf Devleti)

NOT İtalya ve Fransa'nın bıraktığı silahlar Büyük Taarruz'da kullanılacaktır.

Büyük Taarruz Öncesi Yapılan Hazırlıklar

Ankara'da 6 aylığına subay okulu açıldı.
Avrupa'da temaslarda bulunması için Yusuf Kemal Tengirsenk görevlendirildi.
Tekalifi Milliye Emirleri'nden gelen yardımlar ve İtalya ve Fransa'nın bırakmış olduğu silahlar cephelere ulaştırıldı.
Hareket merkezi Akşehir'e taşındı.
Orduya taarruz eğitimi verildi. (45 dk eğitimi)
M. Kemal'e verilen Başkomutanlık yetkisi sınırsız verildi.

BÜYÜK TAARRUZ

Savaşa Verilen Diğer İsimler

Başkomutanlık Meydan Muharebesi
Rum Sındığı (Rum'un yok olduğu)
Dumlupınar Meydan Muharebesi
Yurtkurtaran Savaşı

NOT M. Kemal, Dumlupınar Meydan Muharebesi'nden sonra kaçan Yunan askerlerini yakalamak için "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri" emrini vermiştir.

Sonuçları

Yunanlılar, Batı Anadolu'dan temizlendi.
Yunan general Trikopis esir alındı.
Fevzi Çakmak'a bu başarısından dolayı mareşallik rütbesi verildi.
Kurtuluş Savaşının muharebeler dönemi sona erdi, diplomatik dönem başladı.
Anadolu, Yunanlılarca tahrip edildi. (Özellikle Manisa ve İzmir)
İngiliz başbakan Liyord George istifa etmiştir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

Türkiye adına İsmet İnönü gönderildi.
Yunanistan katılmadı. (Yunanistan adına İngiltere katıldı)

→ Trakya, Yunanlılar tarafından boşaltılacak

NOT Trakya'yı Yunanlardan almak için görevlendirilen Trakya Yüksek Komiseri Refet Bele'dir.

→ İstanbul ve Boğazlar barış antlaşmasından sonra Türkiye'ye teslim edilecektir.

NOT Doğu Trakya
İstanbul
Boğazlar } savaşız kurtarıldı.

NOT Mudanya'daki başarısından dolayı İsmet İnönü, ileride Lozan Barış Konferansı'na baş delege olarak gönderilecektir.

NOT İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u TBMM'ye bırakması (Türkiye'ye) Osmanlı Devleti'ni hukuken yok sayıldıklarını gösterir.

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 Kasım 1922)

Kaldırılma Nedenleri

Anadolu'da iki devletin olması ve bunun da uluslararası çıkarlara aykırı olması (Anadolu'da çift başlılık vardı).

Osmanlı Devletine resmi olarak son verme

Lozan'da hem TBMM hem Osmanlı'nın birlikte çağırılması

Ulus egemenliğinin önünde bir engel teşkil etmesi

Sonuçları

Ulus egemenliği önündeki en büyük engel ortadan kalktı.

Lozan'da TBMM tek gitti.

Osmanlı Devleti resmen sona erdi.

Devlet başkanlığı ve rejim sorunu ortaya çıktı.

Laiklik yolunda atılan ilk adım olmuştur.

I. TBMM yaptığı **TEK** inkılaptır.

NOT Saltanatın Kaldırılması Kanunu'nu teklif eden
Dr. Rıza Nur ve arkadaşlarıdır.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI (24 Temmuz 1923)

Katılan Delegeler

İsmet İnönü

Hasan Saka

Dr. Rıza Nur

NOT M. Kemal, gidəcək olan heyetten, Ermeniler'e toprak verilmemesini ve kapitülasyonların kaldırılmasını istemiştir.

Lozan görüşmelerine gözlemci olarak katılan devlet **ABD**'dir.

Görüşülen Konular

1) Sınırlar

a) Batı Sınırı

Yunanistan ile Mudanya ve

Bulgaristan ile İstanbul Antlaşması esas alındı.

b) Doğu Sınırı

Kars Antlaşması esas alındı.

c) Güney Sınırı

Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşması esas alındı.

d) Irak Sınırı (Musul Sorunu)

Lozanda gündeme gelmesine rağmen **gözlemlenmeyen tek konudur.**

Lozandan sonrasına bırakılmıştır.

2) Kapitülasyonlar

Tamamen kaldırıldı.

Düyun-u Umumiye İdaresi'nin Türkiye'deki görevleri sona erdi.

3) Azınlık Hakları

Hepsi Türk vatandaşı sayıldı.

4) İstanbul'un Boşaltılması

45 gün içinde boşaltılmasına karar verildi.

(En uzun süre işgalde kalan kentimiz İstanbul'dur)

5) Patrikhaneler

İstanbul'da kalmasına karar verildi.

İki taraf arasında görüşülen ve yazıya dökülen ilk meseledir.

Patrikhanelerin tüm siyasi yetkileri Türkiye'nin elindedir ve yapsı ile ilgili değişiklik yapma hakkı Türkiye'nindir. maddesi kabulüştür.

6) Adalar

Borçada ve Gökçeada Türkiye'ye

Meis, 12 Ada ve Rodos İtalya'ya

Kıbrıs Adası İngiltere'ye

Diğer adalar Yunanistan'a bırakıldı. (Türkiye'ye yakın olan adalarda silahsızlanma şartı getirildi.)

7) Boğazlar

Bir komisyon tarafından yönetilmesine karar edilecek.

Komisyon Başkanı Türk olacak.

Bulgaristan ve Sovyet Rusya da bu görüşmelere katıldı.

8) Savaş Tazminatı

Karaağaç ve Bosnağaç savaş tazminatı olarak alındı.

9) Yabancı Okullar

Türkiye'nin çıkaracağı kanunlara uyulması şartı getirildi.

10) Dış Borçlar

Osmanlı'dan kalan borçların %65'ini ödeme kararı aldık.

Bu borcu Fransız frakı ve lira üzerinden ödemek istedik. Frankfurt'ta karar kılındı.

İlk taksit 1930'da başlayacaktı. (1954'e kadar ödedik)

Sovyet Rusya, kendisine emsal teşkil edeceği için borcun ödenmesine karşı çıktı.

11) Nüfus Mübadelesi

Batı Trakya'da oturan Türkler ile İstanbul'da oturan Rumların (etabli (yerleşik) sayılacak.

Diğer Türk ve Rumlar yer değiştirecek.

Lozandan Sonra Tekrar Gündeme Gelen Konular

- Güney sınırı (Hatay'ın anavatanına katılması ile)
- Irak (musul) Sorunu
- Patrikhaneler
- Boğazlar
- Yabancı okullar
- Dış borçlar
- Nüfus mübadelesi

NOT

Lozan Görüşmeleri

I. TBMM döneminde başlamıştır.

Ancak Lozan'ı II. TBMM imzalamıştır. (onaylamıştır)

ATATÜRK'ÜN HAYATI

Öğrenim Hayatı

Mahalle mektebi

Şevki Efendi İptidaisi

Selânik Askeri Rüştiyesi (Kemal adını burada alıyor)

Manastır Askeri İdadisi

Harp Okulu

Harp Akademisi

Askerlik Hayatı

1905 → İlk görev yer olan Şam'la atandı

1909 → Tarih sahnesine ilk defa çıktı. (31 mart Vakası)

1912 → Trablusgarp Savaşı (BINBAŞI)

1913 → Kuvayı Mürüttebe Komutanlığı (Balkan Savaşları)

1913 → Sofya Askeri Ateşemiliterliği (YARBAŞ) → I. Dünya Savaşı öncesi son görev

1915 → Ganakkale Savaşı (ALBAŞ)

1916 → Kafkasya Cephesi (TÜĞGENERAL)

1917 → Suriye - Filistin Cephesi (Yıldırım Orduları Grup Komutanı) (7. Ordü)

1919 → Erzurum'da askerlikten istifa etti.

Atatürk'ün Manevi Evlatları

Nebile

Abdülrahim Tuncak

Afet İnan

Rukiye

Ülke Adatepe (son vefat eden)

Sigirtmacı Mustafa

Zeynep

Sabiha Gökçen

Zehra

Hayatını Etkileyen 4 Şehir

Selânik

Sofya

Manastır

İstanbul

Düşünce Yapısını Etkileyen Yazar ve Düşünürler

Mehmet Emin Yurdakul (Cenge Giderken dizelerine "Bu dizelerde ulusal benliğimin gururunu tattırın ilk anlatımını buldum" demistir)

Namık Kemal (Türk milletinin "yy"larıdır beklediği sestir demistir)

Tevfik Fikret (Sis - Ferda - Rücu şiirlerini beğenen M. Kemal onun için

"Hangi Türk şair böyle inkılapçı şiirler yazabilmiştir" demistir)

Ziya Gökalp

Abdülhak Hamit Tarhan

Jean Jack Rousseau (öğütücü fikirlerinden etkilenmiş)

Montesquieu

Voltaire

Descartes

Yazdığı veya Tercüme Yaptığı Eserler

Vatandaşların Medeni Bilgiler (Afet İnan ile birlikte)

Geometri

Cumalı Ordugâhi

Taktik ve Tattikat Gevsi

Zabit ve Kumandan ile Hasbihal (soyleşi)

Belgen Muharebe Talibi

NUTUK (SÖYLEV)

1919-1927 yıllarını anlatır.

CHP'nin 2. kongresinde okudu.

Geliri THK'ya bırakıldı.

Osmanlıca ve Arapça yazılmıştır.

"Samsun'a çıktım" ile başlar, "Genelğe Hitabe" ile sona erer.

Yahya Kapitan'ın adı çok geçer.

Mustafa Kemal'in Vefatı

1937 Yalova gezisinde ilk defa rahatsızlandı.

Hastalığının ilk teşhisini koyan **Nihat Rıfat Belger** iken, kesin tanıyı doktoru **Ömer İnkilap** koymuştur.

M. Kemal vefat ettiğinde

Başbakan → Celal Bayar (1937-39)

TBMM Başkanı → Abdülhalik Renda (1 günliğine CB yapmıştır)

M. Kemal vefat ettiğinde okuduğu son eser **Belleken Dergisi**'dir.

M. Kemal 1953'e kadar Etnografya Müzesi'nde kalmıştır.

1953'te Anıtkabir'e nakledilmiştir.

NOT 1981 UNESCO tarafından Atatürk Yılı ilan edilmiştir.

NOT Nobel'e ilk defa aday gösterilen Türk'tür (Yunanistan tarafından)

1923
1927
1931
1935 } üst üste
4 defa CB seçilmiştir.

NOT Time Dergisi'ne kapak olan ilk Türk'tür.

ATATÜRK DÖNEMİ İÇ POLİTİKA

II. TBMM'nin Açılması

1923-1927 arasında görev yaptı.

Lozan'ı onayladı.

En yoğun inkılaplar bu dönemde yapıldı.

CHP'nin Kurulması (1923- ...)

Sivas Kongresi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafî-i Hukuk Cemiyeti" adında cemiyetlerin birleşmesi ilk kuruluşu kabul edilir.

Parti "9 Umde" kararları ile kuruldu.

Önce Halk Fırkası sonra Cumhuriyet Halk Fırkası sonra CHP adını almıştır.

Ebedî Şef Mustafa Kemal, millî şef İsmet İnönü'dür.

Ekonomide devletçiliği savundu. Tüm ticaretleri savundu.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk partisidir.

En uzun süre iktidarda kalan partidir. (1923-1950 arası)

Bu iktidara 1950 seçimlerinde Demokrat Parti son vermiştir.

CHP'nin içinde 1939-46 arası
muhalifet edebilmesi için
Mustakîl Grup kurulmuştur.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın Kurulması

1924'te CHP'den ayrılan

- Kazım Karabekir
- Ali Fuat Cebesoy
- Rauf Orbay
- Adnan Adıvar
- Refet Bele

tarafından kuruldu.

Parti genel başkanı
Kazım Karabekir.

Ekonomide liberalizmi ve "Dini konularda hassas" dâiğini parti programında belirtmiştir.

İlk subesi Urfa'dır.

T.C.'nin ilk mualefet partisidir.

1925 yılında çıkan Şeyh Said İsyanı'na destek verdiği ve Laiklik ilkesini kötüye kullandığı gerekçesiyle 1925'te kapatılmıştır.

Nasturi Ayaklanması

1924'te Hakkari'de kısa süreli bir ayaklanmadır.

İngiltere'nin destek verdiği biter.

Şeyh Said İsyanı

Cumhuriyet rejimini değiştirmeye yönelik çıkan ilk isyandır.

Diğarbakır'da başlamıştır ve 6 il kontrolden çıktı.

* Başbakan Ali Fethi Okyar istifa etti yerine İsmet İnönü geldi.

İsyan bastırıldı ve suçlular Ankara ve Diğarbakır'da kurulan İstiklal Mahkemelerinde yargılandı.

Takrir-i Sükun Kanunu çıkarıldı.

İsyana destek veren Terakkiperver C.F. kapatıldı.

Türkiye'nin Musul üzerindeki isyanı azaldı.

İzmir Suikastı

Eski İttihatçılar düzenlemek istedi.

Girtili Şevki'nin ihbarı üzerine yakalandılar.

M.Kemal bu olay üzerine "Benim naiz vücudum elbet birgün toprak olacaktır, ancak T.C. ilalebet payidar kalacaktır" dedi.

İstiklal Mahkemeleri son kez bu davada görev yaptı.

Bozkurt - Lotus Olayı

1926'da Fransa ile yapıldı.

Midilli yakınlarında gemimizin batırılması olayıdır.

Olay Lahey Adalet Divanı'nda görülmüştür.

Türkiye'yi Mahmud Esat Bey temsil etti.

Davayı kazanınca M.Kemal ilerde Mahmud Esat Bey'e Bozkurt soyadını verdi.

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Kurulması

Kurucusu Ali Fethi Okyar'dır.

Partide Makkule Atadan (Atatürk'ün kardeşi) da yer aldı.

Ekonomide Liberalizmi savundu.

Tek dereceli seçim sistemini savundu.

90 günlük bir parti oldu.

T.C.'nin 2. mualefet partisi olan bu parti, kadınlara siyasal hakları verilmesini savundu.

Ali Fethi Okyar bu partiyi kendisi kapatmıştır.

Menemen Olayı (1930)

Cumhuriyet rejimini değiştirmeye yönelik akan 2. isyandır.

Derviş Mehmet ve adamları yakalanıp Divan-ı Harp'te yargılandı.

Olaylara müdahale eden Astg. Mustafa Fehmi Kubilay şehit edilmiştir.

Gök partili hayata geçiş Atatürk zamanında sona erdi.

Bursa Olayı

Ezanın Türkçe'ye çevrilmesi olayıdır.

M. Kemal bu sorun için " Bu bir din meselesi değil, dil meselesidir " demiştir.

Türkçe ezan 1953'e kadar okutulmuştur.

Razgrad Olayı

Bulgaristan ile yaşanan bir sorundur.

Türk mezarlıklarının tahrip edilmesi olayıdır.

İstanbul Üniversitesi öğrencileri mezarlara gül bırakarak bu olayı protesto etmiştir.

Wagon-Lits Olayı

Fransa ile yaşanan bir sorundur.

Şirkette Türkçe konuşan Naci Bey'in isten çıkartılması olayıdır.

Şirket İstanbul Üniversitesi öğrencileri tarafından protesto edildi.

"Vatandaş ! Türkçe Konuş !" kampanyası başlatıldı.

CUMHURİYET DÖNEMİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1) DEVLET YÖNETİMİ

M. Kemal'in Genelge ve Kongrelerde Takındığı Tutum

- Demokratik temsil
- Demokratik meşruiyet
- Hukukî kurallara saygılı olmaya özen göstermiştir.

M. Kemal'e Göre Vatandaşlığın Tanımı

- Çoğu uygun davranışlar gösteren
 - Kalkınma yolunda birlikte ilerleyen
 - Hür bakış açısına sahip olanlar
- } M. Kemal'e göre vatandaş sayılmıştır.

2) SOSYAL HAYAT

M. Kemal'in Nüfusu Artırmak İçin Yaptığı Çalışmalar

- Batı Trakya'daki Türklerle vize kolaylığı getirmesi
- Doğumu engelleyen ilaç ve araçların ülke girişine yasaklanması
- 4 çocuklu aileler yol vergisinden muaf tutuldu. 6 çocuk üstüne bedelsiz tarla verildi ve maddeye takıldı.

NOT

Modern tekniklerle yapılan ilk nüfus sayımı 1927'de yapıldı. Hatay (1939'da anavatanına katıldığı için) sayılmadı.

3) KADINLAR VE MESLEKLER

41/10/18

Belediye Başkanı	Sadiye Hanım
Muhtar	Gül Esin (Aydın / Güne)
Köylü Mebus Kadın	Satı Kadın
Mühendis	Sabriha Rifat
İnşaat Mühendisi	Sabriha Güreymen
Savaş Pilotu	Sabriha Gökçen
Tiyatrocu	Afife Jale
Rallıcı	Azize Hanım
Milli Sporcu	Leyla Asım Turgut
Kadın Doğum Uzmanı	Pakize İzzet Terzi
Avukat	Beyhan Hanım
Başbakan	Tansu Giller
Vali	Lale Ataman
Bakan	Türkan Akıplı
Güzellik Kraliçesi	Kerimhan Halise

NOT 1921'de tıp eğitimini tamamlayarak doktorluk mesleğine başlayan ilk kadın Sadiye Ali'dir.

4) HUKUK

TARİH 30/10/18

1924 Anayasa'sı ilan edildi.

37 sene yürürlükte kaldı. (En uzun süre)

Başlarda Taik değildir.

1928'de anayasada ilk defa değişiklik yapıldı. ("Devletin dini İslam'dır.")
(İbaresinin kaldırılması)

5) MİMARİ

Mimar Kemaleddin → Gazi Üniversitesi Rektörlük

Vedat Tek → II. Tbm Binası

Prof. Dr. Emin Halit Onat ve Doç. Dr. Orhan Arda → Anıtkabir

Ali Talat Bey → Beşiktaş ve Kuzguncuk İskeleleri

6) RESİM

İbrahim Galili (Zeybekler Tablosu)

Ali Çelebi (Yaralı Asker)

Cemal Tollu

Ruhi Arel

7) HEYKEL

M. Kemal'in ilk heykeli İstanbul Sarayburnu'na yapıldı. (Heinrich Krippel yaptı)

Heinrich Krippel → Ulus Zafer Anıtı, Samsun Atatürk Anıtı.

Pietro Caranonica → Taksim Cumhuriyet Anıtı.

8) ORDU

Hazar (Barış) → Sınırdan asker çekmek
Konuş → Orduların tek bir merkezde toplanması

projeleri yapıldı.

9) MÜZİK

Darülbcedâ → İstanbul Şehir Tiyatrolarına } dönüştürülmüştür.
Darülelhan → Konservatuara

Türk Besteleri

- Cemal Reşit Rey (Batı müziğini TR'ye getirdi. 10. Yıl Marşı ve Lüks Hayat Operasını besteledi.)
- Adnan Saygun (Operayı kurdu (Özsoy Operası). TR'nin ilk devlet sanatçısı)
- Necil Kazım Akses
- Ulvi Cemal Erkin
- Hasan Ferit Alnar

NOT Öğretmen Marşı'nın yazarı İsmail Hikmet Ertaylan'dır.

10) EDEBİYAT

Kadro Dergisi → Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Şerket Süreyya Aydemir'in Türk inkılabının ideolojisinin sistemleştirilerek anlatıldığı dergi

- Ateşten Gömlek → Halide Edip Adıvar. Milli Mücadele'nin ilk romanı
Türken Ateşle İmtihani → Halide Edip Adıvar'ın orduda geçirdiği
(onbaşı, çavuş) yılları anlattığı eseridir.

İstiklal Harbimiz → Milli mücadele yıllarını anlatan Kazım Karabekir'in eseridir.

- Şarklı İbret → Kazım Karabekir'in şehit çocuklarına yazdığı
müzikal tiyatro eseridir.

- Gankaya → Fâhî Rıfî Atay'ın 1961'de yayınlanan eseridir.
Cumhuriyet Denemi'ni anlatır.

Zeytin Dağı → Fâhî Rıfî Atay'ın I. Dünya Savaşındaki cephelerde
yaşananları anlattığı eseridir.

- Medine Müdafası → Fâhîreddin Paşa'nın Hicaz - Yemen cephesindeki
yaşadıkları anlatılır.

Küçük Ağa, Osmanlı → Târik Buğra

Atatürk'ten Anılar → Kemal Arıburnu

Sınıf Arkadaşım Atatürk → Ali Fuat Cebesoy

Kara Kalpaklılar → Samim Kocagöz

Yorgun Savaşı → Kemal Tahir

İNKILAPLARIN KRONOLOJİSİ

- 1922 → Saltanatın kaldırılması
1923 → Cumhuriyetin ilanı
1924 → Tevhid-i Tedrisat Kanunu
(3 Mart) Halıkelğin kaldırılması
Şer'iye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
Erkan-ı Harbiye Umumi Vekaletinin kaldırılması

Tekke → 1925
Şapka → 1925

miladi → 1926
maarif → 1926

Medeni → 1926
Laal-pabe → 1928

Türk Tarih Kurumu → 1931
Türk Dil Kurumu → 1932

Soyadı Kanunu → 1934
(Ata) (Türk)
3 4

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI (1923 - 1932)

Lozan'dan kalan veya uygulamadan kaynaklı sorunları gözlemek

a) Irak Sınırı (Musul meselesi)

Lozan'da gündeme gelmesine rağmen, çözümü sonraya bırakılan tek konudur. 1924'te Haliq Konferansı, bu sorunu gözlemek için toplandı. Konferansta TR'yi Ali Fethi Okyar temsil etti. Konferans başarısız olunca konu Milletler Cemiyeti'ne götürüldü. Cemiyet Musul'u, İngiliz mandasındaki Irak'a bıraktı.

- Dıgıda Suriyelilerin İngilizler tarafından silahlandırılması
- Şeyh Said İsyanı'nın çıkması
- Süleymaniye (Irakta) kentinin İngilizlerce vurulması

TR'nin Musul üzerindeki etkinliğini azaltan nedenler

1926 yılında İngiltere ile Türkiye arasında **Ankara Antlaşması** imzalandı. Bu antlaşmaya göre ;

- Musul, İngiliz yönetimindeki Irak'a bırakılacak
- Musul petrollerinin %10'u Türkiye'ye 25 sene boyunca verilecek

NOT Bu sorun Misak-ı Milli'ye uygun görülmemiştir.

b) Yabancı Okullar

1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması ile bu sorun ortaya çıktı.

Türkiye kanuna uymayan okulları kapattı.

Başta Fransa olmak üzere Papalık, ABD, İngiltere, Belçika gibi TR'de okulu olan tüm devletler bu kanuna tepki gösterdi.

Ancak Türkiye bu konunun uluslararası bir platformda çözülmesini istemedi.

c) Patrikhane

1926'da çıkarılan medeni Kanun ile Patrikhane'nin mahkeme kurma yetkisi elinden alındı.

Türkiye bu konuda da geri adım atmadı.

d) Nüfus Mübadelesi

Yunanistan'ın İstanbul'da daha fazla Rum bırakma isteği ve mübadele yapılacak kişilerin daha az olmasını hedeflediği için bu sorun bir kere daha gündeme geldi.

1930'da yapılan Nüfus mübadelesi (Ahali) Antlaşmasıyla Batı Trakya'da oturan Türkler ile İstanbul'da oturan Rumlar (yerleşme tarihlerine bakılmaksızın) yer değiştirmeyecek, diğerleri yer değiştirecek kararı alındı.

NOT Bu sorun Milletler Cemiyeti'ne götürülmüştür.

NOT Nüfus mübadelesi sorununun çözülmesiyle Türk - Yunan dostluğu başladı. Bu dostluk 1954'te Kıbrıs Sorunu'nun çıkmasına kadar sürmüştür.

e) Dış Borçlar

1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin çıkmasıyla tekrar gündeme geldi.

Türkiye Hoover Maratoryumu'ndan yararlanarak borcu ertelemek istedi. Fransa ile tekrar masaya oturuldu.

Lira üzerinden ödenmesine karar verildi.

Bu borç 1933'ten 1954'e kadar ödendi.

f) Adana - Mersin Demiryollarının Millileştirilmesi Sorunu

Fransa ile yaşandı.

Sorun Fransa ile yapılan bir antlaşma ile çözüldü.

Türkiye demiryollarını satın aldı.

1932-39 Arası Türk Dış Politikası

Barışa katkıda bulunmak
Sınırlarını korumak

TR'nin temel politikası

a) Milletler Cemiyeti'ne Giriş (1932)

Paris Barış Konferansı'nda kurulan bu cemiyete Türkiye yıllarca girmek için uğraşmamıştır. Sebebi ; Irak sorununda Milletler Cemiyeti'nin İngiliz politikası bir politika izlemesi ve büyük devletlerin Cemiyeti kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettirmesidir.

1932'de **İspanya**'nın daveti, Yunanistan ve Japonya'nın desteğiyle Türkiye Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

NOT İlk defa bir kuruluş, kendi kuruluş ilkelerinden taviz vererek bir ülkeyi, birliğine kendisi davet etmiştir.

b) Balkan Antantı'na (Paktı'na) Giriş (1934)

İtalya, Almanya ve Bulgaristan'ın yayılmacı politikasına karşılık

- Türkiye
 - Yunanistan
 - Yugoslavya
 - Romanya
- } bir araya gelerek Atina'da Balkan Antantı'nı kurdular.

Bu antanta İtalya'nın baskısıyla Arnavutluk Devleti katılmamıştır. Türkiye'nin bu pakta girmesiyle batı sınırlarını güvence altına alması sağlanmıştır.

Pakt II. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla önemini yitirmiştir.

NOT Paktın üyeleri 1936'da düzenlenen **Müntro Konferansı'nda** Boğazların Türkiye'ye verilmesini talep etmiştir.

c) Müntro Boğazlar Sözleşmesi (1936)

Türkiye bu sorunu ilk defa Londra Silahsızlanma Konferansı'nda dile getirdi.

1936'da İtalya Habesistan'ı, Almanya ise Fransa'ya ait Ren'i işgal etti.

Bunun üzerine TR, Lozanda Boğazlar sorununa katılan devletlere bir nota çekerek bu sorunun görüşülmesini talep etti.

İsviçre'nin Müntro kentinde yapılan konferans sonucunda, 20 yıllık bir süre için

Müntro Boğazlar Sözleşmesi imzalandı.

Türkiye adına **Tevfik Rüştü Aras** imzaladı.

Bu sözleşmeye göre ;

- Boğazlardaki komisyon kaldırıldı.
- Boğazların her iki yakasına Türk askerinin konuşlanmasına izin verildi.

Bu antlaşmayı en geç **İtalya** imzalamıştır.

d) Akdeniz Paktı (1936)

İtalya'nın yayılmacı politikasına karşı Türkiye'nin de katıldığı bu pakt kuruldu.

e) Sadabâd Paktı (1937)

İtalya ve Almanya'nın yayılmacı politikalarına karşı

- Türkiye
- İran
- Irak
- Afganistan

İran'da bir araya gelerek
bu paktı kurdular.

Türkiye bu paktı katılarak doğu sınırlarını güvence altına almaya çalıştı.
Paktı Irak ile sınır problemi ve Türkiye ile Hatay sorunu yaşayan

Suriye katılmamıştır.

Pakt II. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine önemini yitirdi.

Tamamen sona ermesi ise 1980-1988 İran-Irak Savaşı ile gerçekleşmiştir.

f) Hatay Sorunu (Güney Sınırı) (Sancak Sorunu)

1936'da Fransa, Suriye üzerinden mandasını kaldırdı. Ancak Hatay'ı Suriye'ye bıraktı. Bu durumu kabul etmeyen Türkiye, konuyu Milletler Cemiyeti'ne götürdü.

Cemiyet, araştırma yapması için İsveçli Sandler'i gönderdi.

Sandler yayınladığı raporunda Hatay'ın Tr'e verilmesini talep etti.

Ancak bu kararı da Fransa kabul etmedi.

1937 Hatay'a Türk valisi atandı.

1938 Hatay Bağımsız Cumhuriyeti kuruldu.

- Cumhurbaşkanı : TAYFUR SÖKMEN
- Başbakanı : ABDURRAHMAN MELEK
- Meclis Başkanı : ABNÜLGANI TÜRKMEN

1939 Hatay meclisinin aldığı kararla Hatay anavatanına katıldı.

NOT M. Kemal bu sorun için "Benim şahsi meselemdir" demiştir.

NOT M. Kemal, Hatay için "40 yıllık Türk yurdu, ecebi eline bırakılamaz" demiştir.

NOT M. Kemal, bu sorunla yeterince ilgilenmediğini düşündüğü İsmet İnönü ve Celal Bayar'ı, **Kurun** adı verilen gazetede **Asım US** takma adıyla eleştirmiştir.

ÇAĞIŞAS TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

XX. YÜZYILIN BAŞLARINDA DÜNYA (1918 - 1939)

I. Dünya Savaşından Sonra Yapılan Barış Antlaşmaları'nın Ortak Özellikleri

Almanya → Versay
Osmanlı → Sevr
Avusturya → S. Jermen
Macaristan → Trianon
Bulgaristan → Nöyri

Toprakları küçültmek
Savaş tazminatı
Ekonomik yükümlülük
Askeri kısıtlama
Yeni devletler kurma

Monreo Doktrini (Yalnızlık Politikası)

1823'te ABD başkanı James Monreo tarafından ortaya atılan ABD'nin dış politikasıdır.

Buna göre

- ABD, Avrupa Kitası'ndaki hiçbir olaya karışmayacak
 - Avrupa Kitası'ndan kendi kitasına da herhangi bir siyasi ve askeri baskı da kabullenmeyecek
- (INFİRAAT POLİTİKASI)

SSCB'nin Kurulması

1904-1905 Japon-Rus Savaşı'nı Japonlar kazandı.

1905'te Rus Meclisi **Duma** açıldı.

1914'te Rusya I. Dünya Savaşı'na girdi.

1917'de Bolşevik İhtilali sonucunda Çar II. Nikola tahtı terk etti. Yerine geçici hükümet kuruldu.

1917'de Tiyiş Lenin "barış, ekmek ve toprak" vaadiyle Rusya'nın başına geçti. (**Ekim Devrimi**)

Sovyet Rusya "Brest Litovsk Antlaşması" ile savaştan çekildi. (1918)

1918'de Çar yanlıları **Beyaz Ordu**'yu, Devrim yanlıları (Leninciler) ise **Kızıl Ordu**'yu kurdu. 3 yıl süren iç savaş yaşandı. Bu savaşta ve ardından çıkan kıtlıkta toplam 13 milyon insan öldü. Bunun üzerine Lenin **Yeni Düzen Ekonomisi** anlamında gelen **Novaya Ekonomikeskaya Politikası**'nı (**NEP**) ilan etti.

Bu politikaya göre

- Devlet tarım ürünlerine el koymaktan vazgeçti.
- Küçük imalethanelerden büyük imalethanelere geçilmesine karar verildi.
- Yabancı sermayenin ülkeye girişinin hızlanmasına önem verildi.
- Küçük tüccara kredi ve diğer imkanlar sağlanmaya çalışıldı.
- Bankaların kurulmasına hız verildi.
- Topraksız köylüye toprak verme kararlaştırıldı.

1924'te Lenin öldü, **Stalin** başa geçti.

Parçalanmış tarım arazilerinden büyük arazilere geçmeye **kolektifleştirme politikası**, bu yeni büyük arazilere ise **kolhoz** adı verilir.

1924-28 arası Devlet - Köylü Savaşı başladı. 4 milyon köylü hayatını kaybetti.

SSCB'nin
TİK güvenlik
Kurumu teşkilatı
GEKA

Basmacı Hareketi (1916-1936)

Baskın yapan, hücum eden anlamına gelir.

"Türkistan, Türklerindir" sloganıyla Rusya'nın içinde yaşayan Müslümanların Rusya'ya karşı başlatmış olduğu milli istiklal ayaklanmasında XX milli Hokand Hükümeti'nin Ruslar tarafından dağıtılmasıyla ortaya çıkmıştır. 1936 yılında başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Korbaşı: Her bir Türk bayının başında bulunan lidere verilen isimdir.

Basmacı Hareketi'nin Başarısız Olma Nedenleri

- Azerbaycan Korbaşı'sı Enver Paşa'nın şehit olması
- Korbaşının kendi aralarındaki liderlik mücadelesi
- Rusların gelişmiş silahlara sahip olması

Basmacı Hareketi'ne Destek Verenler

- * Enver Paşa
- * İsmail Gaspirali
- * Zeki Velidi Togan (Duma'da konuşma yapan ilk Türk'tür. Darü'l Fünun'da (İstanbul Üniversitesi) Umumî Tarih Kursu'su'nu kurdu. Ordinaryus olarak vefat etti).
- * Yusuf Akkura (Üç Tarzı Siyaset)

NOT Bu millet yapma kabasına **Asâbiyet Politikası** derin.
(Rusya'nın Türkleri asimile etme kabası)

Orta Doğu'da Manda Yönetimlerinin Kurulması

San Remo Konferansı sonucu Orta Doğu İngiltere ve Fransa arasında paylaştırıldı. Buna göre ;

- Filistin, Irak ve Ürdün İngiltere'ye } verildi.
- Lübnan ve Suriye Fransa'ya }

Suudi Arabistan

Abdülaziz İbni Suud, Şerif Hüseyin'i yenerek bu devleti kurdu.

Aramco şirketi bölgede petrol aramaya ve çıkarmaya yetkili kılındı.

Böylece ABD etkisi bu bölgede başlamış oldu.

Filistin

1917'de bölge İngilizler tarafından ele geçirildi.

Irak

1930'da bağımsızlığını kazandı.

Ürdün

1946'da bağımsızlığını kazandı.

Lübnan

1926'da bağımsızlığını kazandı.

Suriye

1930 ve 1936'da Fransa askeri ve siyasi baskısını kaldırdı.

Suriye bağımsız oldu.

Mısır

1882'de İngiltere tarafından işgal edildi: siyasi bağımsızlık

1932'de bağımsızlığını kazandı.

Ancak İngiltere Süveyş Kanalı'nda imtiyazları devam etti.

Uzakdoğu'da Yeni Bir Güç: JAPONYA

Kapalı bir ekonomiye sahip olan Japonya'da imparatorluk sembolikti.

Güç Şogun (soylu)'lardaydı.

1860'larda ülkenin imparatoru olan **Mutsihito** Japonya'nın başına geçti.

Japonya'yı açığa kaldırdı. Yapmış olduğu tüm yeniliklere **Meiji** dönemi

Restorasyonu denildi (Aydınlanma Çağı)

Mutsihito'nun amacı ise; güçlü ordusu olan zengin bir ülke yaratmaktır.

Mutsihito

Ordu kurdu.

Donanma geliştirdi.

Avrupa'ya öğrenci yollandı.

Miladi Takvim geçirdi.

Anayasa çıkarıldı.

Meclis açıldı.

Uzmanlar getirdi.

Kılık kıyafet Kanunu

Bankalar açtı

Fabrikalar açtı

M. Kemal

✓

✓

✓

✓

✓

✓

✓

✓

✓

✓

Cemal Reşit Rey

Ulvi Cemal vb.

1921-24

TBmm

Albert Manche vb.

• Alfabe değişti

• Kadınlara seçme

ve seçilme hakkı verildi.

• iki önemli ekstra gelişme

Japonya'nın M. Kemal'i

1929 Dünya Ekonomik Krizi (Kara Perşembe)

Nedenleri:

- ABD'nin I. Dünya Savaşı sırasında verdiği kredileri geri alamaması
- ABD ekonomisinin %50'sine yakını 200 holdingin idare etmesi
- Barış ortamından dolayı ABD borsasının suni (yapay) şekilde yükselmesi
- Almanya'nın savaş tazminatını ödeyebilmek amacıyla karşılıksız para basması (Hiper enflasyon)
- ABD Başkanı Hoover'ın gerekli tedbirleri almaması
- Pound (Sterlin)'un aşırı değer kazanması ve bunun da ihracata engel olması
- ABD New York Borsası'nda (Wall Street) yer alan hisse senetlerinin aniden düşüşü (çöküş nedeni)

Sonuçları

- Madencilik ve inşaat faaliyetleri durdu.
- Dünya genelinde 50 milyon insan işsiz kaldı.
- İnsanlar arasında takas usulü başladı.
- Avrupa ve Amerika'da açlık ve işsizlikten milyonlarca insan öldü.
- Psikoloji biliminin önemi kazandı.
- Tüm özel sektörü ve sanayisi olan ülkeler krizden etkilendi.

NOT: Krizden en az etkilenen ülke

SSCB

(özel yatırım yok)

NOT: Kriz ve sonrasında anlatan en önemli eser

John Steinback - Gazap Üzümeleri

Türkiye'nin Dünya Ekonomik Krizine Karşı Aldığı Önlemler

20/11/17

- Teşvik-i Sanayi Kanunu uygulanamaz hale gelince Türkiye, **Devletçilik** politikasına tamamen geçti (Kalkınma planları yapıldı.)
- Merkez Bankası kuruldu.
- Kazım Özalp önderliğinde **Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti** kuruldu.
- Yerli malı kullanılması teşvik edildi.
- "Malımı sattığım devletten mal alırım" prensibine dayanan **Kliring Sistemi** uygulanmaya başladı.

İki Savaş Arası Avrupa'da Barışı Koruma Çabaları

a) Milletler Cemiyeti'nin Kurulması

Paris Barış Konferansı sonucunda kuruldu. TR 1932'de üye olmuştur. ABD kuruluşuna önderlik ederken kendisi bu cemiyete üye olmamıştır.

b) Locarno Antlaşması (1925)

Almanya'yı uluslararası işbirliğine döndüren ve (Polonya haric) komşularına saldırıma garantisi verdiği antlaşmadır. TR bu antlaşmaya taraf değildir.

c) Briand - Kellogg Paketi (1928)

ABD ve Fransa önderliğinde kuruldu.

"Savunmaya dayanmayan savaş kanun dışı" sayıldı.

Türkiye de SSCB ile birlikte bu pakta 1928'de üye oldu.

Avrupa'da Totaliter ve Baskıcı Rejimlerin Kurulması

a) ALMANYA

Weimer Anayasası ile ülkede Cumhuriyet ilan edildi.

Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi kuruldu (**NAZİ**)

Bu partinin genel başkanı **Adolf Hitler** (Führer = büyük başkan) oldu.

1932 seçimlerinin hemen ardından meclisten olağanüstü yetkiler alan.

Hitler, diğer siyasi partileri kapattı.

Bu partinin (NAZİ) amaçları şunlardır;

- Versay Antlaşması'ndan kurtulmak
- Hayat sahasını genişletmek

Yaratmak istediği topluma **Halk Toplumu** adı verildi.

Ayrıca **Gestapo** adıyla Gizli Polis Teşkilatı'nı kurdu.

1936'da Ren ve Saar (Fransa'ya ait) bölgelerini ele geçirdi.

Danzing (Polonya), Südetler (Çekoslovakya) bölgelerini de ele geçirdi.

1938'de **Münih Konferansı** düzenlendi.

Almanya'nın saldırgan politikasına karşı Almanya'ya **Yatıştırma Politikası** uygulandı. Bu politikayı öne süren adam dönemin İngiltere Başbakanı **Chamberlain**'dir. Ancak politika başarısız oldu.

Almanya Çekoslovakya'nın tamamını işgal etti
Avusturya'yı ilhak etti.

b) İTALYA

Faşist Parti Benito Mussolini önderliğinde kuruldu.
Bu partiyi destekleyenlere **Kara Gämlekliler** denildi.
Mussolini ise lider veya komutan anlamına gelen **Duce** lakabını kullandı.
Partisinin amaçları şunlardır;

- Roma İmparatorluğu'nu canlandırmak
- Akdeniz'i: "Bizim Deniz" (Mare Nostrum) yapmak

1936'da Habeşistan (Etiyopya)
memel (Litvanya)
Korfu Adası (Yunanistan) → İtalyan temsilcisinin Yunanistan'da
Fiume (Avusturya) öldürülmesi üzerine
Arnavutluk'u himayesine aldı.

NOT Benito Mussolini "Sürekli barış ne mümkün ne de faydalıdır.
İnsan enerjisini en yüksekte tutan şey savaştır" demiştir.

c) İSPANYA

Cumhuriyetçiler ile Milliyetçiler ülkede iç savaşa girdiler.
Milliyetçi lider **General Franco** bu savaşı kazanmıştır.
Ancak Salvador Dalí **Surrealizm** (gerçeküstçülük) akımını başlatarak
General Franco'yu eleştirmiştir.

İki Savaş Arası Dünyada Yaşanan Gelişmeler

- * Elektrik evlere girmiştir.
- * İlk organ nakli yapıldı.
- * Albert Einstein "**İzafiyyet Teorisi**" ile ünlendi. (modern Fizik - Nobel ödülü)
- * Konuşan Basın olarak nitelendirilen radyo kullanımı yaygınlaştı.
- * Aleksander Fleming penisilini keşfetti.
- * C vitamini ve BCG aşısı bulundu. (verem aşısı)
- * Bauhouse mimarisi evlerde kullanılmaya başlandı.
- * ABD'de gökdelen sayısı arttı.
- * Fenemoloji ve Varoluşçuluk akımları ortaya çıktı.
- * Tarih yazımında değişiklikler meydana geldi.
Nötron bulunmuştur.
ABD ilk sıvı yakıtlı roketi fırlatmıştır.
Dondurulmuş yiyeceklerin üretilmesine başlanmıştır.
İlk buzdolabı üretilmiştir.
İlk sesli sinema filmi yapılmıştır.
Radar geliştirilmiştir.
İngilterede ilk TV yayını yapılmıştır.
Rus bir mühendis tarafından ilk helikopter yapılmıştır.

II. DÜNYA SAVAŞI

Berlin
Roma
Tokyo
Mihveri

Mihver
ALMANYA
İTALYA
JAPONYA

(1939-42)

Müttefik
İNGİLTERE
FRANSA

ABA
SSCB

Sonradan
girecekler

(1942-45)

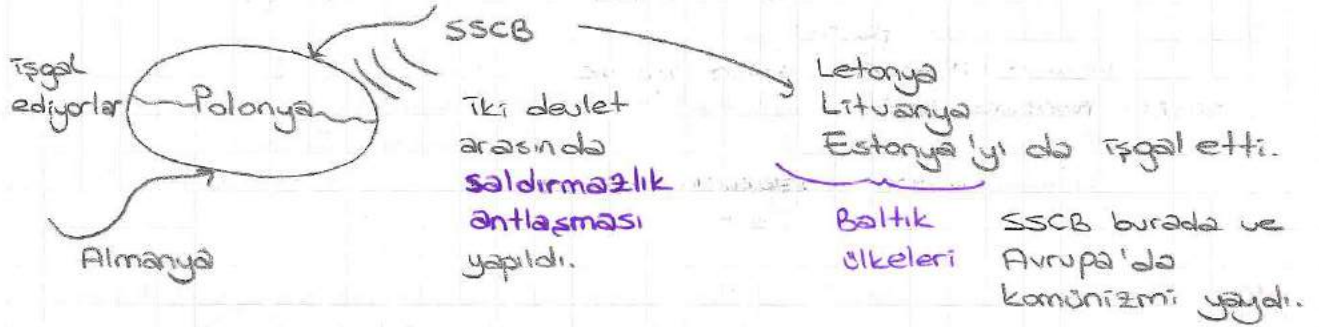
Savaşın en etkili
devleti Almanya

Almanya → Hitler
İtalya → Mussolini
Japonya → Hirohito

savaş
esnasında
başta diğer

A) AVRUPA CEPHESİ

1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'ya saldırısı ile II. Dünya Savaşı başladı.

Norveç
Danimarka
Hollanda
Fransa

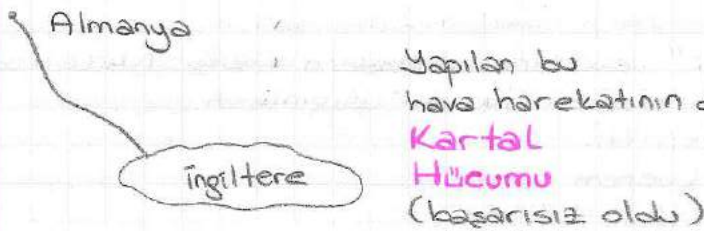
Belçika
Lüksemburg
Yunanistan

Almanya saldırı. (Yıldırım Harekati) hızlı saldırı

Fransa Maginot Hattı (geçilmez deniliyordu)
Almanlar bu hattı geçti.

NOT

Almanya, işgal ettiği Fransız topraklarında Vichy Hükümeti'ni kurdular.

B) AFRIKA CEPHESİ

İtalya, İngiltere'ye saldırdı.

İngiltere kazandı.

C) PASİFİK CEPHESİ

Pearl Harbor Baskını ile ABD savaşa girdi. Girer girmez Atlantik Bildirisi'ni yayınladı.

Ayrıca ABD; Mercan, Midway ve Leyte Deniz Savaşları'nda Japonları mağlup etti.

NOT Pearl Harbor Baskını'nın düzenleyicisi Japon general Soruku Yamamoto'dur.

- 1943'te **Casablanca Konferansı** düzenlendi. (ABD-İngiltere-SSCB)
Alınan Karar: Mihver Devletler kayıtsız şartsız teslim alınacak.

(ABD Japonya)	İngiltere İtalya	(SSCB Almanya)
------------------	---------------------	-------------------

3 devlet birleşip önce İtalya'ya saldırdı.

İtalya yenildi.

Mussolini ve ailesi asılarak idam edildi.

- 1944'te **Quebeck Konferansı** 'nda yeniden toplandılar.

Alınan Karar: Almanya'ya karşı ikinci bir cephenin açılması } kararı
Almanların elindeki Fransa'nın kurtarılması } alındı.

D. David Eisenhower komutanlığında **Normandiya Çıkarması** yapılarak Almanların elindeki Fransa kurtarılmıştır.

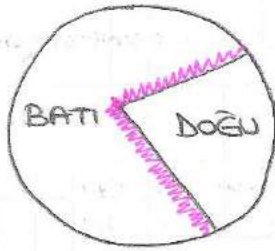

Adolf Hitler'in ölümüyle Avrupa'da II. Dünya Savaşı sona erdi.

Fransa
ABD
İngiltere

Almanya'dan çekiliyor.

Ama Rusya çekilmiyor.

Doğu Almanya
Demokratik
Almanya
SSCB kontrolü
Komünizm

Batı Almanya
Federal
Almanya
Kapitalizm

Doğu'dakiler Batı'ya kaçmak istiyor.
Kaçmalarını diye SSCB araya
Berlin Duvarı yaptırdı.

Enola Gay (uçanın adı)

Hiroşima
(ilk)

Nagazaki
(ikinci)

ABD, Japonya'ya
atom bombası attı.
Toplamda 500 milyon
insan öldü = C

Japonya'nın da savaştan çekilmesiyle
II. Dünya Savaşı sona erdi.

II. Dünya Savaşı Sırasında veya Bitiminde
Yapılan Konferanslar

Kahire
Tahran
Moskova

Bu konferanslarda
Türkiye'nin
savaşa girmesi
konuşuldu.

Washington (önemli)
Quebeck [anlatıldı]
Casablanca

Yalta (Birleşmiş Milletlerin kurulması kararı alındı)

San Francisco (BM kuruldu. Türkiye'de kurucu üyedir.)

Postdam (Son konferans) (Almanya 4 işgal bölgesine ayrıldı.)

Ayrıca yenilen devletlerle yapılacak barış görüşmelerinin
şartları belirtildi.)

II. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- * En karlı ABD ve SSCB çıktı.
- * (Bu iki devlet arasında **Soguk Savaş Dönemi** başladı)
- * 60 milyon insan öldü. 22 milyon Rus, 13 milyon Çinli, 8 milyon Alman
- * Birleşmiş Milletler kuruldu.
- * İlk defa atom bombası kullanıldı.
- * 10 Aralık 1948'de BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi yayınlandı.
- * Kore, Vietnam ve Almanya ikiye ayrıldı.
- * Faşizm ve Nazizm tasviye edildi. (Bir daha bu rejimler Avrupa'da baş göstermeyecek)
- * İsrail, Hindistan ve Pakistan gibi yeni devletler kuruldu.
- * Nürnberg ve Tokyo'da savaş suçları mahkemeleri kuruldu.
- * IMF ve Dünya Bankası kuruldu. (Bretton Woods - İkiz Kardeşler)

II. DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA TÜRKİYE

Almanya ile saldırmazlık, Fransa ve İngiltere ile karsılıklı yardımlaşma antlaşmaları imzalandı.

Almanların Edirne'ye kadar gelmesi üzerine **Çakmak Hattı** kuruldu.

Karartma uygulamasına geçildi.

Kıtlık baş gösterdi. Devlet bazı ürünlerde "Narh" uygulamasına geçti.

Karaborsa yapılmaya başlandı.

Ekmek karneye bağlandı.

Milli Korunma Kanunu çıkarıldı. (Et ve Balık Kurumu) (Petrol ofisi)

İşe Müfettişliği kuruldu.

Varlık ve Toprak Mahsulleri Vergisi çıkarıldı.

Winston Churchill ve İsmet İnönü arasında **Adana Görüşmeleri** yapıldı.

Seferberlik ilan edildi.

Önce 600 bin sonra 1,5 milyon askere ulaşıldı.

İsmet İnönü Dönemi Diğer Gelişmeler (1938-50)

1940'ta **Köy Enstitüleri** kuruldu.

İlköğretim ve derslik sayıları artırıldı.

Ankara Üniversitesi açıldı.

İstanbul Radyosu süresiz yayına geçti.

"Yurttan Sesler" programı yapıldı.

Edebiyatta **Görp** akımı ortaya çıktı.

İstanbul Üni. Konservatuvarı açıldı.

Struma Faciası yaşandı.

Boraltan Köprüsü Faciası yaşandı.

Çok partili hayata geçildi.

Tek dereceli seçim sistemi ilk defa

Paraların üzerinden M.K. Atatürk resimleri kaldırıldı. Yerine İsmet İnönü'nün resimleri konuldu. (1938-51 arasında)

Gezi Parkı ve Gençlik Parkı açıldı.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ (1947-1961)

BATI BLOĞU
(ABD kontrolünde)

Truman Doktrini
Marshall Yardımı
NATO

DOĞU BLOĞU
(SSCB kontrolünde)

Cominform
COMECON
Varşova Paktı.

Çin : Mao Zedong

Küba : Fidel Castro

Demir Perde Ülkeleri

Romanya

Doğu Almanya

Macaristan

Bulgaristan

Cekoslovakya

a) Doğu Bloğundaki Sarsıntılar

Yugoslavya : Cominform'dan çıkarıldı.

Macaristan : Imre Nagy önderliğinde isyan ettiler.

Cekoslovakya : Aleksander Dupcek (İnsancıl Komünizm)

NOT 1949'da Avrupa Konseyi kuruldu.
Türkiye de üyedir.

b) Avrupa Ekonomik Teşkilatı'nın Kuruluşu (Avrupa Birliği)

1951	AKQT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu	Schuman Planı ile AB'nin temeli
1957	AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu	Roma Antlaşması ile AB'nin kuruluşu
1993	AB	Avrupa Birliği	Maastricht Antlaşması ile AB adını aldı.

NOT

Türkiye bu birliğe ilk kez 1957'de başvurdu.
(O zamanlar adı AET idi)

Türkiye'nin AB'ye katılabilmesi için gerekli kriterler

Maastricht Kriterleri
(Ekonomik Kriterler)

Terim varsa

Ekonomi kelimesi olsa bile

terim yoksa Kopenhag Kriteridir.

Kopenhag Kriterleri
(Ekonomik terim yoksa,
bu kriterlere dahildir)

c) İsrail'in Kurulması

1917'de Filistin İngilizler tarafından ele geçirildi.

Arthur Balfour "Balfour Deklarasyonu"nu yayınlıyarak Filistin sorununu başlattı.

1948'de Bm kararıyla Filistin topraklarında İsrail Devleti kuruldu.

İlk tanıyan ülke ABD

İlk tanıyan Müslüman ülke TÜRKİYE

İlk tanıyan Arap devleti Mısır

d) Hindistan ve Pakistan'ın Kuruluşu

1858'de bölgedeki Babür İmparatorluğu yıkıldı. (İngiltere tarafından)

1858-1947'ye kadar İngiltere bölgeye egemen oldu.

1917'de Mahatma Gandhi / Muhammet Ali Cinnah

(Hindistan'ı)

(Pakistan'ı)

kurdu.

Hindistan

KEŞMİR

Pakistan

1971'de Pakistan'dan
ayrılarak kurulan devlet
BANGLADEŞ

arasında hala sorun olan bir bölgedir.
Bm tarafından koruma altındadır.

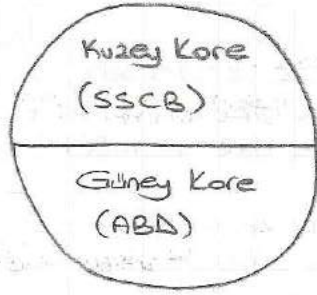
1948'de Taşkent Deklarasyonu ile iki devlet tekrar kendi sınırına döndü.

NOT

SEATO (Güneydoğu Asya Anlaşma Teşkilatı) → ABD yanısı

ASEAN (Güneydoğu Asya Milletler Birliği)

e) Kore Savaşı (1950 - 53)

38° (Potsdam Konferansı'nda ayrıldılar)

Kuzey, Güney'e saldırınca ABD, Bm Genel Konseyi'ni topladı. ABD Dünya ülkelerinden Güney Kore'yi korumak için askeri destek istedi.

Bu askeri çağrıya cevap veren ilk ülke **TÜRKİYE** oldu.

Türkiye'nin yolladığı askeri birliğin adı **Şimal Yıldızı** 'dır.

Bu birliğin başındaki adam Tuğgeneral **Tahsin Yazıcı** 'dır.

(5000 askerle gönderildi. 741 şehit ve 2000 yaralı)

NOT

Türkiye bu savaş sırasında Kuniri Muharebeleri'nde şehit vermiştir ve çok yaralı olmuştur.

Bunun üzerine ABD 1952'de Türkiye'yi NATO'ya almıştır.

(Bizle aynı zamanda NATO'ya giren ülke Yunanistan)

f) Afrika'daki Gelişmeler

Gana ve Gine'nin bağımsız olması diğer uluslara örnek teşkil etmiştir.

Açlık, kıtlık, yetersiz beslenme, su kaynaklarının yetersizliği bu coğrafyanın en büyük sorunudur.

Bölgenin en gelişmiş devleti Güney Afrika Cumhuriyeti'dir.

Dünya'nın en borçlu kıtasıdır.

İsyanlar, darbeler ve parçalanmalar devam etmektedir.

NOT

Afrika Birliği Teşkilatı (OAU) kuruldu.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE TÜRKİYE

a) iç Siyaset

- 1945 Nuri Demirağ Milli Kalkınma Partisi'ni kurdu.
- 1946 CHP'den ihraç edilen (Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'na muhalefet etti) Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü (Dörtlülük) Demokrat Parti'yi kurdu.
- 1946 seçimlerini CHP kazandı. (İlk defa tek dereceli seçim sistemi uygulandı)
- 1948 DP'den ayrılarak Fevzi Çakmak önderliğinde Millet Partisi kuruldu!

Yani; CHP → ayrılarak → (DP) → ayrılarak → MP kuruldu.

1950'de Demokrat Parti kazandı. (27 senelik CHP iktidarı sona erdi)

Bu olaya tarihimizde **Beyaz Devrim** denilmektedir.

1950'de CB Celal Bayar olurken, Adnan Menderes Başbakan oldu.

1950-60 arasında Menderes ülkeyi yönetti.

Adnan Menderes Dönemi Gelişmeler

- NATO, Balkan Paktı ve Bağlantı Paktı'na üye olundu.
- İşçilere grev ve lokavt hakkı verildi.
- Atatürk'ü Koruma Kanunu çıkarıldı.
- Halk evleri ve Köy Enstitüleri kapatıldı.
- Vakıfbank kuruldu.
- Ezan aslına çevrildi.
- ÖDTÜ ve Erzurum Atatürk Üniversiteleri kuruldu.
- Paraların üzerindeki İsmet İnönü'nün resimleri kaldırılarak yerine yeniden Atatürk'ün resimleri konuldu.
- İMF ile ilk antlaşma yapıldı.
- 6-7 Eylül Olayları yaşandı.
- Haftasonu tatiline Cumartesi de eklendi.
- Marshall Yardımları sağlandı.
- Büyüme oranı %11'lere dayandı.
- Tarımda makinalaşmaya önem verildi.
- Sendikalar açıldı.
- Anıtkabir yapıldı.
- Karayollarına önem verildi.

1954'te DP oyunu artırdı. (%58)

1958'de DP tek başına iktidar oldu.

27 Mayıs 1960'da askerler darbe yaptı.

Darbe sonucu Yassıada'da (Günümüzdeki adı Demokrasi ve Özgürlük Adası) yargılanan Celal Bayar, Adnan Menderes, Fatih Rüştu Zorlu ve Hasan Polatkan idama mahkum edildi. İdamlar İmralı Adası'nda yapıldı.

NOT Ancak Celal Bayar'ın yaşının büyük olması sebebiyle cezası idamdan müebbet hapse çevrildi.

2013'te değiştirildi.

1960 darbesinden sonra ;

1961 Anayasası ilan edildi.

Çift Parlamantolu döneme geçildi.

Yapılan ilk genel seçimleri CHP az bir oy farkıyla kazandı.

DP'nin yerine Ragıp Gümüşpala tarafından Adalet Partisi kuruldu.

Türkiye'nin ilk koalisyon hükümetini CHP ve AP birlikte kurdu.

b) Dış Siyaset

1952 - NATO

1953 - Balkan Paketi (Türkiye - Yunanistan - Yugoslavya)

- ↳ TR ve Yunanistan arasında Kıbrıs Sorunu çıkınca
- ↳ ve Yugoslavya SSCB ile ilişkileri düzeltince
- pakt fiden dağıldı.

1955 - Bağdat Paketi (Irak - İran - Türkiye - Pakistan - İngiltere)

- ↳ 1958'de Irak'ta darbe olunca paktın merkezi Ankara'ya taşındı.
- ↳ 1959'da paktın ismi Merkezi Anlaşma Örgütü'ne dönüştürüldü.

CENTO

Soğuk Savaş Döneminde Dünyada Yaşanan Gelişmeler

- * İlk defa uzaya SSCB tarafından uydu gönderildi. (Sputnik-1)
- * ENIAC adında ilk bilgisayar üretildi.
- * Newyork "Batı'nın Başkenti" oldu.
- * İlk defa Akdeniz Oyunları 1951 senesinde Mısır'ın İskenderiye kentinde yapılmıştır. (6.'sı İzmir'de 17.'si Mersin'de yapıldı)
- * TV günlük hayatın parçası oldu.
- * Kalp pili icat edildi.
- * Lazer ışınları bulundu.
- * UEFA ilk defa düzenlendi. (İlk şampiyon Real Madrid)

Türkiye'deki Gelişmeler

- * İkinci Yeniciler ve Hisarcılar Grubu ortaya çıktı.
- * Zeki Müren, Neşet Ertaş önemli besteler yaptı.

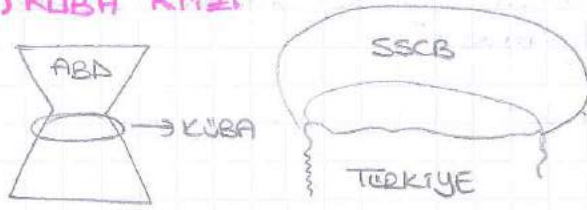
YUMUŞAMA DÖNEMİ (1969 - 1990)

a) Yumuşama Dönemi'ne Geçilmesini Sağlayan Gelişmeler

- Nikita Kruşçev ve John F. Kennedy'nin görüşmesi
- SALT - I (Stratejik Silahların Azaltılması Antlaşması) imzalanması
- SALT - II (Bazısırsız oldu. SSCB Afganistan'ı işgal ettiği için)
- Ping-Pong Diplomasisi (ABD ve Çin barıştı.)
- Helsinki Nihai Senedi (AGİT kuruldu)
- Bağılantısızlar (Tarafsızlar - Üçüncü Dünya Ülkeleri)
(1955 - Bandung Konferansı ile temeli atıldı.)
(Bu hareketin liderliğini Mısır - Hindistan ve Yugoslavya yaptı.)
(Savaşmak ve doğu ya da batı cephesine taraf olmak yasak).

b) Yumuşama Dönemi Krizleri

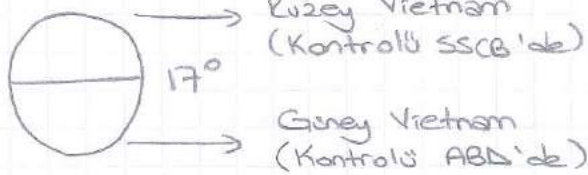
1) KÜBA Krizi

SSCB Küba'ya ABD Türkiye'ye füze yerleştiriyor. (Türkiye'ye yerleştirilen ABD füzelerinin adı **Jüpiter** füzeleri)

İki tarafın da karşılıklı füzeleri çekmesiyle kriz sona ermiştir.

2) Vietnam Savaşı

Muhammed Ali "Bana Vietkonglar (kuzeyliler) bir şey yapmadı ki, ben onlarla peder / savaşayım" demistir. 2016 senesinde vefat etmiştir.

Nixon Doktrini gereği Vietnam'dan çekildiler.
1975'te kuzey ve güney olan iki ülke Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti adı altında birleşti.

3) SSCB'nin Afganistan'ı İşgal Etmesi

- 1975'de Afganistan'da Cumhuriyet ilan edildi.
- Yapılan seçimleri "Afgan Komünist Partisi" kazandı.
- Kurulan hükümet SSCB ile antlaşma yaptı.
- Muhalefet iktidarı devirmek için harekete geçince, SSCB Afganistan'ı koruma bahanesiyle işgal etti.
- 1979'daki bu işgal 1989'a kadar devam etti.
- Afganistan'da SSCB'nin çekilmesinden sonra 14 savaşı çıktı.
- 2001 senesinden beri ABD işgalinde.

NOT SSCB'nin Afganistan'ı işgal etmesi SALT-II Antlaşması'nın ABD Senatosunca onaylanmamasına sebep oldu.

1980 Moskova Olimpiyatlarına davet edilen ülkeler, SSCB'ye tepkisini göstermek için katılmadı.

4) Arap İsrail Savaşları

Hepsini İsrail kazandı.	1948-49	Arap-İsrail	Mülteciler sorunu ortaya çıktı.
	1956	Mısır-İsrail	Cemal Abdülnasır'ın Suez Kanalı'nı millileştirmesi savaşın temel sebebidir.
	1967	Mısır-Suriye İsrail	Mısır'dan Sina Yarımadası Suriye'den Golan Tepeleri } alındı.
	1973	Mısır-İsrail	Savaşı ABD desteğiyle İsrail kazandı.

NOT 1956'da bölgede ABD-SSCB rekabeti başladı. Arap toplumunun kendisinden uzaklaşmasını istemeyen ABD başkanı D. David L. Eisenhower "Eisenhower Doktrini"ni yayınlarak Ortadoğu ülkelerine silah, mühimmat ve para desteği sağlamıştır.

NOT 1973'de dünyada "Petrol Krizi" yaşanmıştır.

NOT 1973-1978 arası ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger "mekik Diplomasisi" yaparak İsrail ile Mısır'ı barıştıracaktır. Bu iki ülke "Camp David Antlaşması"nı imzaladılar. İsrail 1967'de işgal ettiği Sina Yarımadası'nı Mısır'a geri verdi.

! Mısır, İsrail'i tanıyan ilk Arap ülkesidir.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

Mescid-i Aksa'nın kundaklanma girişimi üzerine İslam devletleri dışişleri bakanları bir araya gelerek "İslam Zirvesi" yaptılar. Örgüt "İslam Konferansı" ismini 2011'de "İslam İşbirliği Teşkilatı" olarak değiştirdi.

NOT 2005'ten 2014'e kadar bu teşkilatın genel sekreterliğini Ekmeleddin İhsanoğlu yapmıştır.

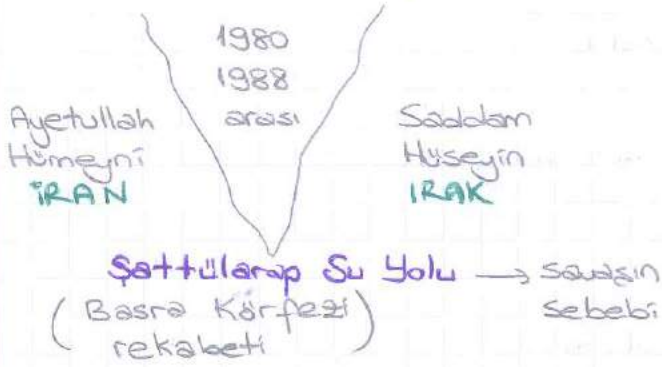
OPEC ve OAPEC

Kuveyt, Suudi Arabistan, Venezuela, İran ve Irak bir araya gelerek "Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü" anlamına gelen OPEC'i kurdular.

Daha sonra Araplar ise "Petrol İhraç Eden Arap Ülkeleri Örgütü" anlamına gelen OAPEC'i kurmuştur.

OAPEC başarısız olurken, OPEC varlığını sürdürmektedir. OPEC'in genel sekreterliği "Vienna" kentindedir.

İran - Irak Savaşı

Irak zararını telafi etmek için
Kuveyt'e saldırdı. (I. Körfez Krizi)
Daha sonra ABD, Kuveytten
Irak'ı çıkarıp kendi yerleştirecekti.

NOT Bu savaş sırasında ABD'nin
aynı anda hem Irak'a hem de
İran'a silah sattığı ortaya çıktı.
Bu olaya tarihte **İrangate**
Skandalı denir. Yapılan soruşturma
sonucu Başkan Reagan suçsuz,
Yarbay Oliver North suçlu
bulunmuştur.

TÜRK - Ermeni İlişkileri

Soykırımı tanıtmak
Türkiye'nin tanımmasını sağlamak
Tazminat alabilmek
Toprak alabilmek

4T Kuralı

İçin, Ermeniler **ASALA** adında örgüt kurdular.
38 diplomatımızı şehit ettiler.

TÜRK - Yunan İlişkileri

a) Ege Adalarının Silahlandırılması Sorunu : Yunanlar'ın Limni Adası'nı
NATO'ya verme girişimidir.

b) Kıta Sahaneliği Sorunu : Kıtanın denizin altındaki devamıdır. Her iki taraf
birbirlerinin sahasında petrol arayınca sorun ortaya çıktı. "Bern Deklarasyonu"
ile sorun aşıldı.

c) Kara Suları Sorunu : Türkiye 6 milin üstünü savaş nedeni saydı. Yunanistan ise
12 mile çıkarmayı hedeflemiştir.

d) Fır Hattı Sorunu : Yunanlıların Ege Hava Sahası'nı kapatması olayıdır.
Türkiye "NOTAM" kurmuştur. Daha sonra Yunanistan Ege Hava Sahası'nı
trafiğe açtı.

e) Kıbrıs Sorunu (1954) : 1954'te İngiltere adadan çıktı. Kıbrıs sorunu çıktı.

1959-60 Londra - Zürih Ant. ile
Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu.
CB: Makarios
Başbakan: Fazıl Küçük

1964 Kanlı Noel (24 Türk şehit edildi)
Cengiz Topel şehit oldu.
1964 Johnson TR'yi uyaran bir mektup yolladı.
1966 Patris Gazetesinde Akritas Planı
yayınlandı.

1974 EOKA darbe yaparak Makarios'u indirdi.

1974 Türkiye **Kıbrıs Barış Harekati**'na başladı.

1975 Kıbrıs Türk Federe Devleti kuruldu.

1983 7te KKTC kuruldu.

(İlk CB Rauf Denktaş oldu.)

2015 Cıfı Annan Planı yapıldı. Ancak Rum tarafı kabul etmedi.

Türkiye'de iç Siyaset

1961'de CHP - AP koalisyon hükümeti kuruldu.

1962'de AP'nın başına Süleyman Demirel geçti.

1968 Türk Solu Kuvşığı ortaya çıktı.

1971'de Muhtıra ile Süleyman Demirel hükümetten uzaklaştırıldı.

1974 Kıbrıs Barış Harekati yapıldı.

1977-78 Ekonomik sorunlar ve sağ-sol çatışması başladı.

1980'de Kenan Evren darbe yaptı.

Süleyman Demirel

Necmettin Erbakan

Alparslan Türkeş

Bülent Ecevit

siyaset yasağı
getirildi.

1982 Anayasa ilan edildi. (Prof. Dr. Orhan Aldıkaptı hazırlamıştır)

1983 ANAP seçimlerde 1. oldu. (Turgut Özal)

Yumuşama Dönemi Dünya

* Uzay'a Gönderilen İlkler

Uydu *	Sputnik-I
Araç	Vostok-I
Canlı	Laika (Köpek)
İnsan *	Yuri Gagarin
Kadın	Valentina Tereshkova
Yürüyüş	Alexi Leonov
* Ay'a çıkan	Neil Armstrong

* İlk defa canlı TV programı yayınlandı. (1964 Tokyo Olimpiyatları)

* ARPANET (internet) bulundu.

* Video Kaset, Compact Disk icat edildi.

* Hafıza Kartı icat edildi.

* Bilgisayar evlere girdi.

* MR (Emar) cihazı bulundu.

* CD üretildi.

* Hepatit-B aşısı bulundu.

Yumuşama Dönemi Türkiye

- * Gecekondulaşma başladı.
- * Arabeks ortaya çıktı.
- * Metin Erksan "Susuz Yaz" filmiyle 1964'de Berlin Film Festivalinde "Altın Ayı" ödülünü aldı.
- * Rock and Roll devam etti.
- * Vedat Türkali, Adalet Ağaoğlu ve Necip Fazıl Kısakürek ünlenmiştir.
- * "Yeşilçam" sinemada boy gösterdi.
- * Anadolu Rock ortaya çıktı.
- * Barış Manço, Mogollar Grubu, Neşet Ertaş, Zeki Müren, Bulent Ersoy, Muazzez Abacı, Mezzeyyen Senar, Ajda Pekkan gibi sanatçılar yetişti.
- * Altın Mikrofon Yarışması sonucu Erkin Koray, Cem Karaca gibi sanatçılar ortaya çıktı.
- * Bilgisayar ilk kez karayollarında alarm yapabilmek amacıyla kullanıldı.

KÜRESELLEŞEN DÜNYA

1) SSCB'de Politika Değişikliği

- 1985 Mihail Gorbacov başa geldi.
- 1987-90 arası Perestroika (Yeniden Yapılanma) ve Glasnost (Şeffaflık-Açıklık) uygulanmaya başlandı.
- 1990 Gürcistan SSCB'den ayrıldı.

NOT Stanislav Petrov dünyayı nükleer bir savaşın eşiğinden döndürmüştür. Kendisine 2004'te "Dünya Vatandaşı" ünvanı verilmiştir.

NOT Ayrıca SSCB 1989'da Afganistan'dan çekildi.

NOT SSCB, ABD'nin başlattığı Yıldız Savaşları (Füze ve uzayda üs kurma savaşı) projesine karşı bir proje üretmedi.

NOT SSCB'nin dağılmasıyla Behşet Dengesi sona erdi!

2) Türk Devletleri Bağımsız Oluyor

Azerbaycan

Ebülfəz Elçibey (Halk Cephesi)
Dağlık Karabağ Sorunu (Ermenilerle) (Bahtiyar Vahabzade)
ilk CB Ayaz Muttalibov'dur.
SSCB'den ayrılan ilk Türk devletidir.

Özbekistan

İslâm Kerimov ilk başkanlarıdır. (2016'da vefat etti)

Kirgizistan

Askar Akayev önderliğinde kuruldu.
Cengiz Aytmatov önemli bir değerdir.

Kazakistan

Nur Sultan Nazarbayev kurmuştur.
Gönüllü olarak Semey Nükleer Tesisleri'ni kapattılar.

Türkmenistan

Sapar Murad Niyazov (Türkmenbaş) tarafından kurulmuştur.

TIKA (1992) (Türk İşbirliği Kalkınma Tdresi Başkanlığı)

Merkezi Ankara'dır.
Başbakanlığa bağlıdır.
Devlet ve şahıslara yardım etmektedir.

BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu)

Rusya'dan ayrılan devletler kuruldu.
Başlarda Gürcistan yoktu, sonra dahil oldu.
Ancak 2008 Güney Osetya Savaşı'ndan dolayı tekrar ayrıldı.

KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı)

Merkezi İstanbul'dur.
1992'de kurulmuştur.
Karadeniz'e kıyısı olan devletler tarafından ekonomik gelişmeler için toplandı.

İki Almanya'dan Tek Almanya'ya

1989'da Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya geçişler başladı.
1990'da ise Berlin Duvarı yıkıldı.
Böylece Almanya tek bir devlet haline geldi.

Türkiye'nin AB Süreci

- 1959 Türkiye AET'ye ilk başvurusunu yaptı.
- 1963 Ankara Antlaşması imzalandı. (Süreci başlatan resmîyet)
- 1973 Katma Protokol önerildiler.
- 1974 Kıbrıs Barış Harekati (Kıbrıs Sorunu)
- 1980 12 Eylül Askeri Darbesi yaşandı.
- 1980 Yunanistan AB'ye üye oldu. (İsimizi zorlaştırdı) (veto hakkı)
- 1983 Türkiye üyelik başvurusunu geri çekti.
- 1987 AB'ye ikinci kez tam üyelik başvurusu yapıldı. (Turgut Özal dönemi)
- 1996 Gümrük Birliği Antlaşması imzalandı.
- 1999 Helsinki Zirvesi ile Türkiye aday ülke oldu.

Yugoslavya'nın Dağılması

- 1945 Tito devlet başkanı oldu.
- 1947 Yugoslavya Cominform'dan çıkarıldı.
- 1955 Yugoslavya'nın da önderlik yaptığı Bağlantısızlar Harekatı kuruldu.
- 1974 Tito ömür boyu devlet başkanı oldu.
- 1980 Tito öldü.
- 1987 Slobodan milosović Sırp Komünist Parti'nin lideri oldu -ve oldu Sırp'lar lehine değişti.
- 1990 Slovenya Yugoslavya'dan ayrıldı. (ilk ayrılan)
- 1991-95 **Bosna Savaşı** çıktı. Ratko mladić komutasındaki Sırp kuvvetleri Srebrenisça'da katliam yaptı.
- 1995 Dayton Barış Ant. ile Bosna Savaşı sona erdi.
- Aliya İzzet Begović (Bilge Kral-Lider) Bosna Hersek'in ilk CB oldu.

Arnavutlukta Demokratikleşme Süreci

Enver Hoca ve ardından gelen Ramiz Alia dönemlerinde Arnavutluk sosyal, ekonomik ve idari alanlarda gelişti.

Filistin Sorunu

Madrid Görüşmeleri, Oslo Görüşmeleri yapıldı.
Şuan İsrail, Filistin topraklarına **Utanc Duvarı** örmektedir.

Afganistan'daki Gelişmeler

- 1989 SSCB Afganistan'dan çekildi.
- Taliban ve Şah Ahmet arasında 14 savaşı başladı.
- 2001'de ABD tarafından işgal edildi.
- Afganistan Devlet Başkanlığına Hamid Karzai getirildi.
- ISAF komutanlığı içinde Türk askeri de vardır.

Ortadoğu'da Su Sorunu

Fırat
Dicle
Nil
Şeria
Asi

nehirleri su sorununa
sebeptir.

Türkiye, Irak ve Suriye ile su sorunu
yaşamıştır. GAP'a karşı olan Suriye'dir.

Dünya'da Yaşanan Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler

- Nano Teknoloji önem kazandı.
- 1986'da Gernobil Kazası yaşandı ve çevreye olan duyarlılık artmaya başladı.
- 2005'te Kyoto Protokolü imzalandı. Süresi 2020'ye kadar uzatıldı.
- Bu protokole göre sera gazı salınımı sınırlandırıldı.

Türk Ordusu

İlk Kore, sonra Somali
NATO çatısı altında Bosna Hersek

Arnavutluk
Kosova

Afganistan
Lübnan

asker gönderimi yapıldı.

Türkiye'de Siyaset

1983 Anavatan Partisi (ANAP) iktidar oldu. (Turgut Özal)

1987 Turgut Özal CB oldu.

Turgut Özal'ın vefatı üzerine Süleyman Demirel CB oldu.

Türkiye'deki Diğer Gelişmeler

- * Sertap Erener 2003 Eurovision Şarkı Yarışması ile 1. oldu.
- * Mega Star Tarkan parlamıştır.
- * Ünlü diziler yapıldı.
- * 2002'de Dünya Kupası 3. 'lğu elde edildi.
- * 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda 3. olduk.
- * Naim Süleymanoğlu (Cep Halküsü)
- * Hamza Yertikaya (Asrın Güreşçisi)
- * Sinan Şamil Sam (Boğazın Boğası)
- * Semih Saygıner (birlede 1. si)
- * Halil Mutlu
- * Rıza Kayaalp, Taha Akgül (son zamanların en büyük güreşçileri)

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

10/10/2019

TARİH KARIŞIK NOTLAR

m. Kemal'e yapılacak olan İzmir Suikastini haber veren kişi

→ Giritli Şevki

Anadolu Selçuklu → ilk madeni para → I. MESUT
→ ilk altın para → II. KILIÇARSLAN

BAK
Batum arş
atım
Elviye-i Selase

Bitlis DEVESİ
Bitlis
Devesi
Mondrosta geçen
Vilayet-i Sitte

Celal Bayar'ın kurucu müdürü olduğu ilk özel bankamız
→ **İŞ BANKASI**

MİSAK-ı MİLLİ'den

→ İlk Taviiz : Batum (moskova ant.)
→ 2. Taviiz : Hatay (1921 Ankara ant.)
→ 3. Taviiz : Musul (1926 Ankara ant.) } ŞİFRE BoHEm

* Dini değiştiren ilk Türk Devleti **UYGURLAR**

* İlk kez tek tennili dini kabul eden **HAZARLAR** (musevilik)

• Osmanlı'da **ATAMA** bekleyen
öğretmene verilen isim
MÜLAZİM

• İstanbul'ı ilk kez kuzatan
Osmanlı padişahı
YILDIRIM BAYEZİD (4kez)

• I. TBMM'nin yaptığı
ilk ve tek inkılap
Saltanatın kaldırılması

• ABD'nin Batı dünyasının liderliğini
açık bir şekilde üstlenmek için
yaptığı ilk girişim ;
Truman Doktrini

• Bölge ile sınırı
bulunan tek il
İGDIR

→ Osmanlı'da, "kaybedilen toprakların geri alınabileceği fikri"
1711 Prut Antlaşması ile doğdu.

→ Mustafa Kemal "Artık İstanbul, Anadolu'ya hakim değil, tâbi olmak zorundadır." sözünü Amasya Genelgesinden sonra söylemiştir.

DÖRTLÜ TAKRİR

CELAL BAYAR
ADNAN MENDERES
REFİK KORALTAN
FUAT KÖPRÜLÜ

II. Dünya Savaşı sonrasında
2'ye ayrılan devletler.

KORE
VIETNAM
ALMANYA

"Mayıs'ın 19'u 1919'da Samsun'a çıktım"
cümlesiyle başlar.
"Gençliğe Hitabe"
ile sona erer

NUTUK

Seyfiye

Sadrazam
Vezir
Kaptan-ı Derya
Yeniceri Ağası
Beylerbeyi
Sancakbeyi

İlmiye

Şeyhülislam
Kazasker
Müderris
Kadı

Kalemîye

Defterdar
Nişancı
Reisül Küttab
Katib

→ "BASMACI HAREKATI" NIN içinde bulunan "Türkistan millî Birliği" nin kurucusu
ve ilk başkanı Zeki Velidi Togan

→ M. Kemal Atatürk'ün ölümü üzerine bir gün süre ile geçici olarak
Cumhurbaşkanlığına vekalet eden Abdülhalik Renâî (MEB) imzalıdır.

"İSRAİL" "FİLİSTİN"

ilk kez

masada buluşmalarını
sağlayan konferans
1991 tarihli

Madrid Konferansı

"M. Kemal + Afet İnan"
birlikte çıkardıkları eser
Vatandaş İçin
Medeni Bilgiler

Cumhuriyet rejimini değiştirmeye
yönelik ilk isyan
Şeyh Said İsyanı...

Şeyh Said İsyanı'nı bastırmak,
ülkede huzur ve güvenliği
sağlamak amacıyla
çıkarılan kanun
Tâkrir-i Sükun...

İzmir'in isgalini Osmanlı Devleti'ne
daha önceden haber veren devlet
İTALYA

Osmanlı Devleti'nin ilk kez
savaş tazminatı ödemek
zorunda kaldığı antlaşma
Küçük Kaynarca Antlaşması

Türk'lerin ticaretle kullandığı
diske benzeyen gümüş parayı
SATIR denir. (2018 MEB)

MAHLASLAR

Fatih Sultan Mehmet → **Avni**
I. Ahmet → **Bahti**
II. Ahmet → **Necip**
III. Mahmut → **Adli**
Kanuni Sultan Süleyman → **Muhibbi**
II. Osman (Genç) → **Muhibbi**
III. Selim → **Tihami**

FATİHLER

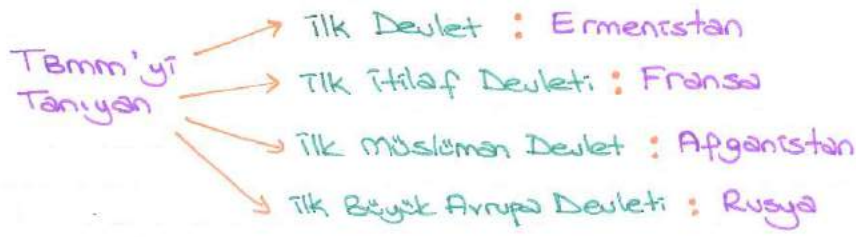
Anadolu Fatih → **Süleyman Şah**
Gelibolu Fatih → **Süleyman Paşa**
Balkan Fatih → **I. Murat**
İstanbul Fatih → **II. Mehmet**
Eğri Fatih → **III. Mehmet**
Bağdat Fatih → **IV. Murat**

Ebul Feth → **Alparslan**
Kudüs Fatih → **Selahaddin Eyyubi**
Edirne Fatih → **Enver Paşa**
Emir-i Kebir → **Ulug Bey**
Anafartalar
Kahramanı → **M. Kemal Atatürk**

Mhendishane-i Bahri Hümayun
I. Abdulhamit (MEB 2017)

KURULTAY = TOY = KENGES

AVRUPA HUN → Seçkinler Meclisi
TABGAQLAR → Nazırlar Meclisi
HAZARLAR → İhtiyarlar Meclisi
PEGENEKLER → Komenton Meclisi
TUNA BULGARLARI → Millet Meclisi

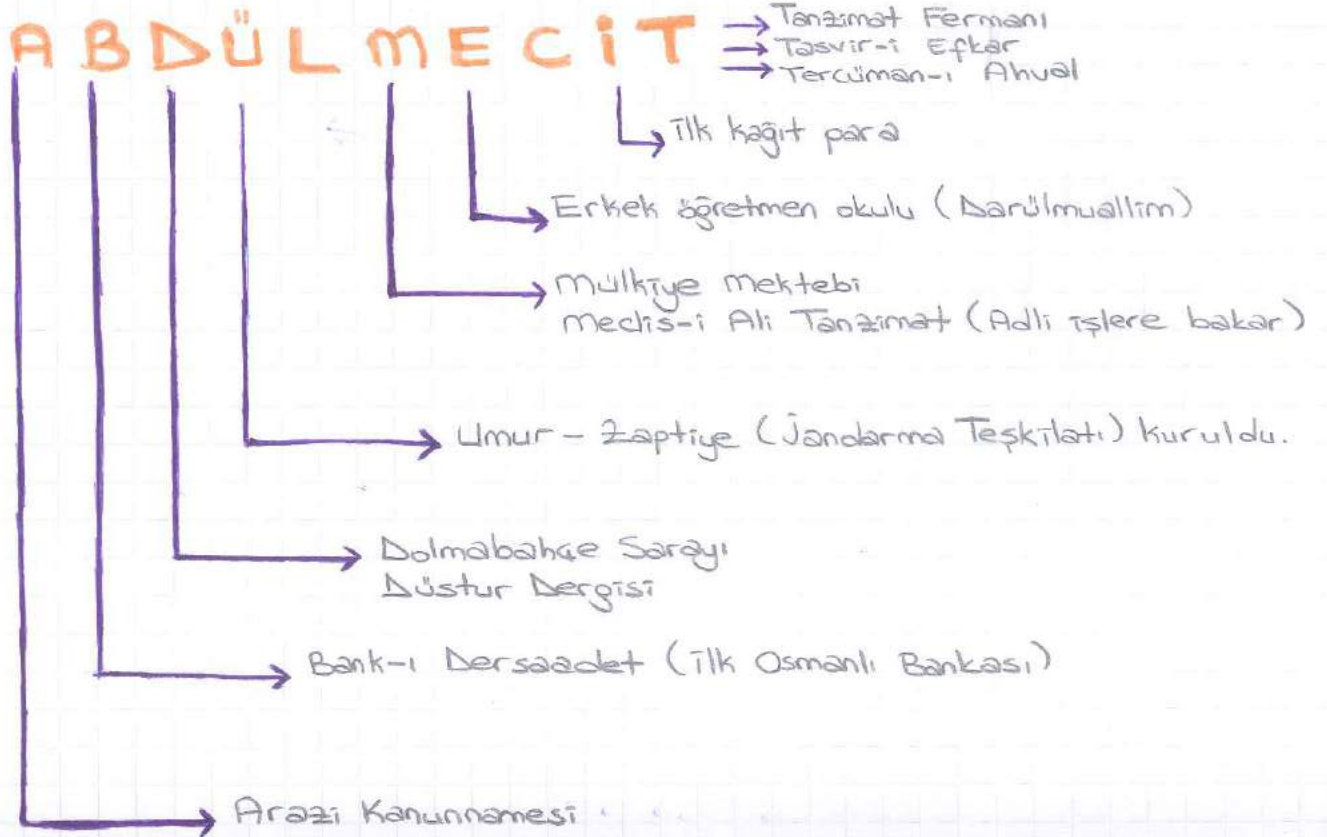
M. Kemal'in Nutuk eserinde
Paşaların Komplosu
olarak değerlendirdiği durum
Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının Kurulması

Kendilerini Anadolu Selçuklu Devleti'nin varisi olarak gören

KARAMANOĞULLARI...

Kendilerini Büyük Selçuklu Devleti'nin varisi olarak gören

HARZEMŞAHLAR...

1st Level : Entrance

2nd Level : 1st Floor

3rd Level : 2nd Floor

4th Level : 3rd Floor

5th Level : 4th Floor

6th Level : 5th Floor

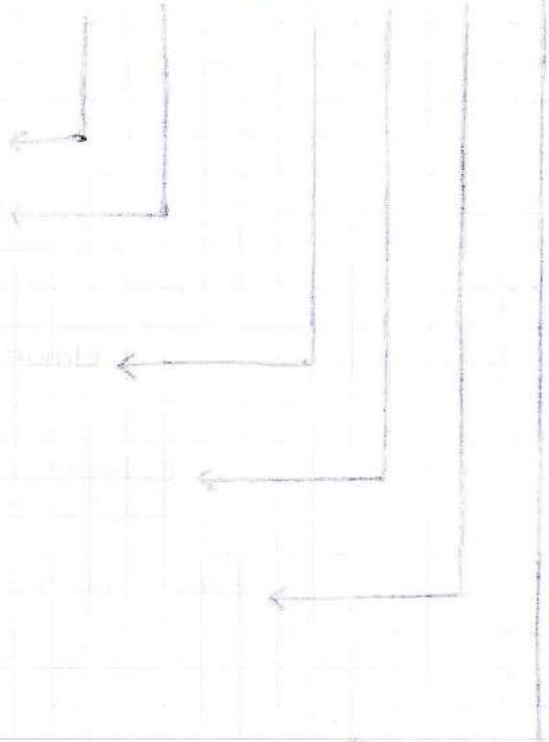
7th Level : 6th Floor

8th Level : 7th Floor

9th Level : 8th Floor

10th Level : 9th Floor

11th Level : 10th Floor

* İsrail'in Aralık 1987'den 1993 Oslo Antlaşması'nın imzalanmasına kadar süren, Filistin topraklarını ele geçirmesine karşı, Filistinlilerin başlattığı halk ayaklanması

INTIFADA

KAHRAMANLAR VE ÜNVANLARI

Kut'ül Amare Kahramanı : HALİL PAŞA

Kut'ül Amare Fatih: KAZIM KARABEKİR

Ebu'l Feth : ALPARSLAN

18 mart Kahramanı : CEVAT GÖBANLI

Medine Müdafii : FAHRETTİN PAŞA

Hamidiye Kahramanı : RAUF ORBAY

Göl Kaptanı : FAHRETTİN PAŞA

Edirne Fatih: ENVER PAŞA

Alçutepe Kahramanı : KAZIM KARABEKİR

Şarkın Fatih: KAZIM KARABEKİR

Kudüs Fatih: SELAHADDİN EYYUBİ

Kafkasya Savunması : AHMET MUHTAR PAŞA

Erzurum Savunması : NENE HATUN

Plevne Savunması : GAZİ OSMAN PAŞA

Türk Hakanlarının En Ulu: ORHAN BEY

Hayır Babası : II. MURAT

Büyük Türk : FATİH SULTAN MEHMET

Küçük Türk : UZUN HASAN

Doğu Trakya Yüksek Komiseri : REFET BELE

Trablusgarp Fatih: SÜLEYMAN PAŞA

Sultan-ı Muazzam : II. KILIÇARSLAN

Hindistan Fatih: GAZNELİ MAHMUT

Gelibolu Fatih:
SÜLEYMAN PAŞA

Bağdat Fatih:
IV. MURAT

Egri Fatih:
III. MEHMET

Karje Fatih:
TIRYAKI HASAN PAŞA

Şipka Fatih:
SÜLEYMAN HÜSNÜ BEY

INTERVIEW WITH J. J. J. J.

1. Name: J. J. J. J.
2. Address: J. J. J. J.
3. Phone: J. J. J. J.

4. Date of Birth: J. J. J. J.
5. Date of Interview: J. J. J. J.

6. Occupation: J. J. J. J.
7. Education: J. J. J. J.

8. Marital Status: J. J. J. J.
9. Number of Children: J. J. J. J.

10. Current Residence: J. J. J. J.
11. Previous Residence: J. J. J. J.

12. Date of Arrival: J. J. J. J.
13. Date of Departure: J. J. J. J.

14. Reason for Visit: J. J. J. J.
15. Contact Information: J. J. J. J.

16. Signature: J. J. J. J.
17. Date: J. J. J. J.

1. Name: J. J. J. J.
2. Address: J. J. J. J.

3. Phone: J. J. J. J.

4. Date of Birth: J. J. J. J.

5. Date of Interview: J. J. J. J.

TAHTTAN NASIL İNDİM?

2. MUSTAFA
ENİNE
OLAYI

3. AHMET
PATRONA
HALİL İSYANI

3. SELİM
KABAKCI
MUSTAFA İSYANI

2. ABDÜLHAMİT
31 MART
VAKASI

NOT

Yeniliklere karşı olduğu için meclis kararı ile tahttan indirilen
iki isim → 2. ABDÜLHAMİT
→ 6. MEHMET VAHDETİN

KAVRAM	OSMANLI DEVLETİ	TÜRKİYE CUMHURİYETİ
Fiklen Sona Erme (Bir devletin topraklarının işgale uğraması)	MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI	
Hukukî Sona Erme (Bir devletin başkentinin veya hükümetinin el değiştirmesi)	MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI	
Resmen Sona Erme (Bir devletin tarihten silinmesi)	Saltanatın Kaldırılması	
Hukukî Tanınma (İki devletin sadece görüşmesi)		LONDRA KONFERANSI
Resmen Tanınma (İki devletin görüşüp yazılı belge imzalaması)		MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

5. MINDI JIZAN MATTHAT

TEAM 1E
IZAYAY

06187, 3
IDYABAY
UAEZJ ARATZUM

Tawana E
 ALBERTA
 11/22/21 JUAN

OLAJI
ERINE
J. MIZBACH

1. The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation

Alibi

- İlk Osmanlı-Bizans Savaşı → KÖYUNHİSAR (OSMAN BEY)
- İlk Kale Fethi → KULACA KALESİ (OSMAN BEY)
- İlk Kadı Ataması → DURSUN FAKİH (OSMAN BEY)
- İlk Vergi Alınması → BAC VERGİSİ (OSMAN BEY)
- İlk Ada Fethi → İMRALI ADASI (OSMAN BEY)
- İlk Antlaşma → Ulubat Tekfurı ile (OSMAN BEY)
- Rumeli'de Alınan İlk Toprak → GİMPE KALESİ (ORHAN BEY)
- Osmanlı'ya Katılan İlk Beylik → KARESİOĞULLARI (ORHAN BEY)
- İlk Medrese → İZNİK ORHANIYESİ (ORHAN BEY)
- İlk Camii → İZNİK HACI ÖZBEK CAMİİ (ORHAN BEY)
- İlk Saray → BURSA BEY SARAYI (ORHAN BEY)
- İlk Tersane → KARAMÜRSEL TERŞANESİ (ORHAN BEY)
- İlk Düzenli Ordu → YAYA VE MÜSELLEM (ORHAN BEY)
- İlk Vezir Ataması → ALAADDİN PAŞA (ORHAN BEY)
- İlk İmarathane, İlk Güneş Akçe, İlk Divan, İlk İskân Politikası,
İlk Vakıf, İlk Tımar, İlk Bedesten → ORHAN BEY
- İlk "Sultan" unvanını kullanan → ORHAN BEY (Sultan-el Güzat)
- İlk Değişirme Haseki (Erkek çocuğu olan) Sultan → NİLCİFER HATUN
- İlk Osmanlı-Haçlı Savaşı → SİRPSİNDİĞİ (I. MURAT)
- İlk Büyük Meydan Savaşı → I. KOSOVA (I. MURAT)
- İlk Kez Top Kullanılan Savaş → I. KOSOVA (I. MURAT)
- Rumeli Beylerbeyliği İlk Görülmesi → Lala Şahin Paşa (I. MURAT)
- Anadolu Beylerbeyliği İlk Görülmesi → Kara Timurtaş Paşa (I. BAYEZİD)
- Savaş meydanında şehit edilen ilk ve son padişah → I. MURAT
- İstanbul'un İlk Kuşatması → I. BAYEZİT
- İlk deniz Savaşı (Venedik ile) → GALİBEY SAVAŞI (LAPSEKİ) (GELEBİ MEHMET)
- İlk olumsuz antlaşma → EDİRNE SEĞEDİN (II. MURAT)
- Kendi isteği ile tahta çıkan ilk padişah → II. MURAT
- İlk Yenigeri İsyanı → BUĞUKTEPE İSYANI
- İlk Subası Ataması → Alp Gündüz (OSMAN BEY)
- İlk Gericici Elçi → 28 Mehmet Gelebi (III. Ahmet)
- Batı'ya Açılan İlk Pencere → SEFARETNAME (28 Mehmet Gelebi)
- Batı'dan Gelen İlk Teknik Yenilik → MATBAA
- İlk Özel Türk matbaası → İbrahim Müteferrika, Saîd Ependi
- Tercümesi Yapılan İlk Batı Eseri → Aristo'nun Fizik adlı eseri
- Tercümesi Yapılan İlk Doğru Eseri → Müneccimbaşı Ahmet Dede

I. MEHMET

- İlk defa Greek asısı uygulaması → LALE DEURİ (III. Ahmet)
- Lale Deuri tabirini ilk kullanan → Yahya Kemal Beyatlı
- Batı tarzında ilk eser → III. Ahmet Gecmesi
- Batı tarzında açılan ilk okul → Hendesehane
- Batı tarzında ıslah edilen ilk kurum → Humbaracılar Ocağı
- Batı tarzı ilk askeri ıslahat → II. Mahmut
- Avrupa'dan getirilen ilk uzman → Comte de Bonevol
- Barok - Rokoko tarzının ilk örneği → Nur-u Osmaniye Camii
- İlk deniz feneri → Ahırkapi Feneri
- İlk kez savaş tazminatı → Kuvâik Kaynarca
- İlk daimi elçi → Yusuf Agah Efendi (III. Selim)
- Şiirleri günümüze ulaşan tek Osmanlı padişahı → II. Murat
- Sancak sistemi ile ilk tahta çıkan → I. Murat
- Sancaga çıkmadan ilk padişah olan → I. Ahmet
- Culî's bahsisini ilk dağıtan → I. Bayezid
- Halife unvanını ilk kullanan → Yavuz Sultan Selim
- Halife unvanının geçtiği ilk resmi antlaşma → Kuvâik Kaynarca
- İlk Osmanlı Fermanı → Orhan Bey Vakfiyesi
- Hükümdar yetkilerini bir sözleşme ile sınırlama → II. Mahmut
- Hükümdar yetkilerini bir kanun ile sınırlama → Abdülmecit
- Hükümdar yetkilerini bir anayasa ile sınırlama → II. Abdülhamit
- İlk vezir-i azam → Gandarlı Halil Paşa
- İlk nişancı → Muhammed Asgarül Cezeri
- İlk reis-ul kuttap → Ömer Auni Efendi
- İlk kazasker → Gandarlı Kara Halil Paşa
- İlk divan üyesi Kaptan-ı Derya → Barbaros Hayrettin Paşa
- İlk Şeyhülislam → Molla Fenari
- İlk Kapıkulu Ordusunun kurulması → I. Murat
- İlk Osmanlı - Türk pilotu → Vecihi Hürkuş
- İlk Havaçılık Okulu → Yeşilköy'de
- Osmanlı'da ilk Banka → Bank-ı Dersaadet
- Yabancı Sermayeli ilk Banka → Bank-ı Osmani
- İlk resim sergisi açan → Şeker Ahmet Paşa

İlk açılan yabancı okul → Fransız Sean Bonait Koleji
İlk resmî müzik okulu → V. Mehmet Reşat
İlk Türk ♥ dergisi → Vekây-ı Tibbiye
İlk mizah dergisi → Dyojen (Teador Kasap)
Divanı bulunan ilk şair → Fatih Sultan Mehmet
İlk defa portresini yaptıran → Fatih Sultan Mehmet
İlk 6 minareli cami → Sultan Ahmet Camii
İlk menecim başı → Seydi İbrahim Seyyid
İlk Vakarıvüs → Norma
İlk Başarılı Uçuş Denemesi → Hızırpaşa Ahmet Çelebi
İlk Roket Denemesi → Lagaçlı Hasan Çelebi
İlk Tarihî Roman → Cezmi (Nemik Kemal)
İlk Edebi Roman → İntibah

Yazdığı notları günümüze ulaşan Osmanlı padişahı → II. Mustafa
İlk heykeltıraşlık eğitimi → Saray Nefise Mektebi
İlk rasathangî kuran → Takiyüddin Mehmet
İlk matematik okulunu açan → Ali Kuşçu
İstanbul'un ilk kadısı → Hızır Çelebi
Kalorifer (tatlı ısıtmalı) sistemli ilk saray → İshak Paşa Sarayı
İlk defa bir iç sorun dış sorun haline geldiği olay → Cem Sultan Olayı
İlk ıslahat hareketlerine giren padişah → II. Osman
Yenigeriller tarafından tahttan indirilerek öldürülen padişah → II. Osman
Osmanlı'nın ilk barajı → Topuz Bendi
İlk kez saray dışı evlilik yapan → II. Osman
İlk kez seyhülislam idam ettiren → IV. Murat
İlk kez gece sokaklara çıkma yasası → IV. Murat
İlk kez denk bütçe hazırlayan → Târhuncu Ahmet Paşa
İlk kez alkol yasası getiren → I. Ahmet

Mustafa Kemal'in emperyalizme karşı ilk mücadelesi → Trablusgarp

Dünya savaş tarihinde ilk kez uçak kullanılması → Trablusgarp Savaşı

Osmanlı topraklarında ilk açılan cephe → Kafkasya

İlk kapanan cephe (I. Dünya Savaşı) → Çanakkale

En çok toprak kaybedilen cephe → Suriye - Filistin Cephesi

Güli antlaşmalarına ilk resmi tepki → Willson İlkeleri

I. Dünya Savaşı'ndan ilk çekilen devlet → Japonya

İlk defa kimyasal silah kullanılması → I. Dünya Savaşı

Mondros'tan sonra ilk işgal edilen toprak → Musul

Mondros'tan sonra Anadolu'da ilk işgal edilen yer → Hatay / Sancak
Dörtöl

Mondros'tan sonra ilk resmi işgal → Yunanistan

İşgallere karşı ilk tepki → Hatay / Dörtöl

İtilaf devletleri arasındaki ilk görüş ayrılıkları → Paris Barış Konferansı

Milletler Cemiyeti'nin kurulması → Paris Barış Konferansı

Yunan işgaline ilk tepki → Hasan Tahsin

İzmir'in işgaline karşı ilk miting → İzmir'de Mazotluk Mitingi

İzmir'in işgalinin ilk protesto edildiği yer → Hauza

İzmir işgalinin haksızlığını belirten ilk uluslararası rapor → Amiral Bristol Raporu

NOT : İzmir'in işgali sırasında "Yavaşın Venizelos" demediği için
Albay Süleyman Fethi Bey şehit edilmiştir.

İlk kurulan yararlı cemiyet → Kars - İslam Şurası

EDİRNE FATİHİ → ENVER PAŞA

HAMİDİYE KAHRAMANI → RAUF ORBAY

ANAFARTALAR KAHRAMANI → MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

18 MART KAHRAMANI → TUMGENERAL CEVAT GÖBANLI

MEDİNE MÜDAFİİ
GÖL KAPLANI > FAHRETTİN PAŞA

GALİP HOCA
REŞAD-İ SANİ > CELAL BAYAR

KUT'ÜL AMARE KAHRAMANI → HALİL KUT

KUT'ÜL AMARE FATİHİ → KAZIM KARABEKİR

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Faint, illegible text line.

Faint, illegible text line.

Faint, illegible text line.

Faint, illegible text line.

Faint, illegible text line.

